

**KORUMA ODAKLI KIRSAL ALAN PLANLAMASI:
BİR MODEL ÖNERİSİ**

SONUÇ RAPORU

Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ (Proje Yöneticisi/PYG Bşk.-KTÜ)

2. ÇALIŞTAY

25 MART 2015

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ (KTÜ)
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (SÜ)**



KORUMA ODAKLI KIRSAL ALAN PLANLAMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ

SONUÇ RAPORU

Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ (Proje Yöneticisi/PYG Bşk.-KTÜ)

KOKAP – 2. ÇALIŞTAY RAPORU

25 MART 2015

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ (KTÜ)
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (SÜ)



Proje Adı : Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması: Bir Model Önerisi
Proje No : 108 G 173, 108 G 187 Nolu TÜBİTAK-KAMAG 1007 Projesi

Müşteri Kurum : TC. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Proje Yürütücüsü Kurumlar : Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ)-Trabzon
Selçuk Üniversitesi (SÜ)-Konya

Proje Yöneticisi (PYG Başkanı) : Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ-KTÜ

Proje Yürütücüsü (PYG Üyesi) : Doç. Dr. Rahmi ERDEM-SÜ
Doç. Dr. Mehmet Çağlar MEŞHUR -SÜ
(01.12.2013 Tarihinden Sonra)

Proje Bütçesi : 1 158 272.- TL
Proje Başlangıç Tarihi : 01.12.2010
Proje Süresi : 36 Ay (3 Yıl)
Ek Süre : 6 Ay

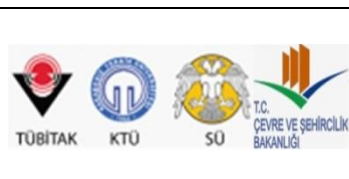
Proje Onay Süreci ve Aşamalar:

1. Projenin TÜBİTAK'a ilk sunumu : 2006
2. Projenin TÜBİTAK'a ikinci sunumu : 2007
3. Projenin TÜBİTAK'a üçüncü sunumu : 2010
4. Projenin TÜBİTAK'ça Kabulü : 05.11.2010
5. Projenin başlama tarihi : 01.12.2010
6. 1. Gelişme Raporu : Temmuz 2011
7. 2. Gelişme Raporu : Mart 2012
8. 3. Gelişme raporu : Kasım 2012
9. 4. Gelişme Raporu : Mayıs 2013
10. 5. Gelişme Raporu : Kasım 2013
11. Sonuç Raporu : Ağustos 2014
12. Düzeltilmiş Son Rapor Teslimi : Mart 2015

*** Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması: Bir Model Önerisi (KOKAP) adlı bu proje müşteri kurum olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kırsal alan planlamasına rehber niteliğinde, Bakanlığın Türkiye ölçeğindeki uygulamalarına temel olmak üzere hazırlanmış, uygulama süreci Proje Sonuçları Uygulama Planı (PSUP) çerçevesinde hayatiyet kazanacak bir projedir. Projenin her hakkı saklı olup, faydalanılması TÜBİTAK'ın KAMAG 1007 Programı Mevzuatı çerçevesinde yer alan yönetmelikler (Fikri Haklar Esasları) ve TÜBİTAK, Müşteri Kurum (ÇŞB) ve Proje Yürütücüsü Kurumlar (KTÜ ve SÜ) arasında yapılan sözleşme hükümleri çerçevesinde güvence altına alınmıştır. Proje belirtilen bu hükümlere aykırı olarak izinsiz kullanılamaz, kısmen veya tamamen elektronik, mekanik, fotokopi veya başka herhangi bir yolla basılamaz. Yayımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.**

*** Projeden bilimsel-akademik çalışmalarda atıfta bulunmak kaydıyla yararlanılabilir.**

- Bu bağlamda metin içi referanslarda numara verilmeyecekse iş paketi sorumluları, soyadı, adının baş harfi ve yılı verilmelidir.
- Kaynaklarda ise: "Araştırmacılar (önce iş paketi sorumlularının soyadı ve adının baş harfi üzere raporlarda belirtilen sıra ile yazılır), Yılı, Yayın adı (İDA no-iş paketi adı), Proje yöneticileri, Projenin genel adı, TÜBİTAK projesi olduğu yazılacak biçimde Proje nosu" şeklinde belirtilerek verilebilir.



Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TC. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi

DÜZENLEME

Doç. Dr. Mehmet Çağlar MEŞHUR
Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ
Yrd. Doç. Dr. Elif GÜNDÜZ
Dr. Neslihan SAĞ
Dr. Fatih EREN
Arş. Gör. Sinan LEVEND
Arş. Gör. Hale AKSEKİ
Arş. Gör. Mehmet Akif SAĞ
Arş. Gör. Aslı BOZDAĞ
Burak KORKMAZYÜREK (SÜ, Mim. Fak. ŞBP, 3.sınıf öğrencisi)
Şeyma AVCI (SÜ, Mim. Fak. ŞBP, 3.sınıf öğrencisi)
Ahmet Talha TURAN (SÜ, Mim. Fak. ŞBP, 4.sınıf öğrencisi)

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ.....	V
ÖNSÖZ.....	VI
KORUMA ODAKLI KIRSAL ALAN PLANLAMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ ÇALIŞTAY KATILIMCI LİSTESİ.....	VII
1. ÇALIŞTAYIN AMACI	2
2. ÇALIŞTAYIN KAPSAMI.....	3
3. ÇALIŞTAY PROGRAMI (KURGUSU).....	4
3.1 Çalıştay Takvimi	5
3.2 Çalıştay Başlıkları (Grupları).....	6
3.3 Katılımcılar ve Seçilme Yöntemi	6
4. ÇALIŞTAY	7
4.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar) ...	7
5. ÇALIŞTAY ÇIKTILARI	49
5.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlamasına (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar) Yönelik Çalıştay Çıktıları.....	49
5.1.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlamasının (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar) Geliştirilmesine Yönelik Açıklama ve Öneriler	52
5.2 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması (Normlar) Yönelik Çalıştay Çıktıları	53
5.2.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması (Normlar) Geliştirilmesine Yönelik Açıklama ve Öneriler.....	55
6. DEĞERLENDİRME.....	56
6.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlamasına (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar) Yönelik Çalıştay Çıktılarının Değerlendirilmesi	56
6.2 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması (Normlar) Yönelik Çalıştay Çıktılarının Değerlendirilmesi.....	62

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: İş Paketi ortak sunum toplantısı (06.02.2014)	1
Tablo 2: Çalıştay programı 06-07 Şubat 2014 Konya	5
Tablo 3: İDA 4.1 kırsal yerleşme planlamasına (planlama süreci: sistem/uygulama/araçlar) yönelik çalıştay çıktıları	49
Tablo 4: İDA 4.1 kırsal yerleşme planlaması (normlar) yönelik çalıştay çıktıları	53

ÖNSÖZ

108 G 173 nolu Koruma odaklı kırsal alan planlaması: Bir model önerisi adlı (KOKAP) TÜBİTAK-KAMAG 1007 projesi kapsamında programlanan 2 adet çalıştaydan ikincisi 6-7 Şubat 2014 tarihlerinde gerçekleştirmiştir. Proje öneri formundaki program ve zaman grafiğine göre, projenin 24 ayından -gerçek tarih olarak Ekim-Kasım 2012"den- sonra gerçekleşmesi programlanmışken birbirine girdi veren iş paketlerinin önerilen zamanda ve beklenen düzeyde tam olarak tamamlanamaması nedeniyle gecikmiş ve yukarıda belirtilen tarihte tamamlanmıştır.

Çalıştay, proje öneri formunda belirtilen 1 iş paketi üzerine yapılmıştır. Bu iş paketi İDA 4.1. Kırsal Yerleşme Planlamasıdır.

Çalıştayda bu iş paketinde yapılan araştırmalar, proje dışından yine konunun uzmanları tarafından tartışmaya açılmış, araştırmalar amaç, kapsam, kullanılan yöntem ve teknikler, yapılan çalışmalar, elde edilen bulgular vb. açılardan irdelenerek, tarafsız bir bakış açısı ile eleştirilerek değerlendirilmiştir. Bu bağlamda çalıştaya katılan uzmanlar iş paketindeki araştırmacı grupça önerilmiş ve farklı üniversite ve kurumlardan davet edilerek çalıştaya katkı vermeleri sağlanmıştır.

Çalıştayın organizasyonunda görev alan tüm proje personeline ve katılımcılara emek ve katkıları için teşekkür ederim.

Çalıştaya ilişkin yapılan tüm çalışmalar amaç, kapsam, program, elde edilen çalıştay çıktıları ve bunun üzerinden araştırma gruplarının değerlendirmeleri derlenerek bu rapor içinde sunulmuştur.

Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ
Proje Yöneticisi/PYG Bşk.-KTÜ

KORUMA ODAKLI KIRSAL ALAN PLANLAMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ ÇALIŞTAY KATILIMCI LİSTESİ

- Katılımcılar :** Prof. Dr. Şinasi AYDEMİR (KTÜ, Şehir ve Bölge Planl. Böl.-Emekli)
Prof. Dr. Tüzin BAYCAN (İTÜ Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Doç. Dr. Şevkiye Şence TÜRK (İTÜ Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Doç. Dr. Erkan POLAT (SDÜ, Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Doç. Dr. Hürriyet ÖĞDÜL (MSÜ Şehir ve Bölge Planlama Böl.)
Doç. Dr. Aliye Ahu AKGÜN (İTÜ Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Yrd. Doç. Dr. Neriman YÖRÜR (DEÜ, Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Yrd. Doç. Dr. Tolga ÇİLİNGİR (DEÜ, Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Yrd. Doç. Dr. Adem Erdem ERBAŞ (MSÜ Şehir ve Bölge Planlama Böl.)
Yrd. Doç. Dr. Azime TEZER (İTÜ Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Şehir Plancısı Remzi SÖNMEZ (Serbest Plancı)
Bilge AYDIN (İTÜ, Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl., Yüksek Lisans)
- ÇSB** Şehir Plancısı Sevgen SEZER
Temsilcisi: Mimar Simge POYRAZ
Y. Şehir Plancısı Pınar ZORAL
- Kolaylaştırıcı:** Yrd. Doç. Dr. Mete KAZAZ (S.Ü. İletişim Fak. Radyo-Tel. ve Sinema Böl.)
- Raportörler :** Dr. Fatih EREN (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Arş. Gör. Mehmet Akif SAĞ (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Arş. Gör. Sinan Levend (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Arş. Gör. Hale Akseki (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
- Diğer** Doç. Dr. Ümmügülsüm TER (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Katılımcılar: Yrd. Doç. Dr. Fadim YAVUZ (Konya, Müh. Mim. Fak. Şehir ve Böl. Planl.)
Yrd. Doç. Dr. Semiha S. ERYILMAZ (Konya, Müh. Mim. Fak. Şehir ve Böl.)
Yrd. Doç. Dr. Arzu TAYLAN (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Arş. Gör. Dr. Kıvanç ERTUGAY (S.Ü. Mim. Fak. Şehir ve Böl. Planl. Böl.)
Arş. Gör. Dr. Sedef ERYİĞİT (S.Ü. Mim. Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Y. Şehir Plancısı Serdal Baran (Konya Büyükşehir Belediyesi)
Y. Şehir Plancısı Nurullah OSMANLI (Konya Büyükşehir Belediyesi)
Mimar Mehmet KOYUNCU (Konya Büyükşehir Belediyesi)
- S.Ü.** Prof. Dr. Orhan ÇOBAN (S.Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Fak., İktisat Bölümü)
Proje Ekibi: Prof. Dr. Refik UYANÖZ (S.Ü. Ziraat Fak. Toprak Bil. Ve Bitki Bes. Bölümü)
Doç. Dr. Mehmet Çağlar MEŞHUR (S.Ü. Mim. Fak. Şehir ve Böl. Planl. Böl.)
Doç. Dr. Rahmi ERDEM (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Yrd. Doç. Dr. İlhan KOÇ (S.Ü. Mimarlık Fak. Mimarlık Bölümü)
Yrd. Doç. Dr. M. Emin BAŞAR (S.Ü. Mimarlık Fak. Mimarlık Bölümü)
Yrd. Doç. Dr. Elif GÜNDÜZ (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Dr. Neslihan SAĞ (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Dr. Fatih EREN (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Arş. Gör. Sinan LEVEND (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Arş. Gör. Hale AKSEKİ (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Arş. Gör. Mehmet Akif SAĞ (S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl.)
Arş. Gör. Hacı Abdullah ERDOĞAN (S.Ü. Mimarlık Fak. Mimarlık Bölümü)

KTÜ Prof. Dr. Saliha AYDEMİR (KTÜ, Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl)
Proje Ekibi: Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ (KTÜ, Mim. Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl)
Doç. Dr. Dilek BEYAZLI (KTÜ, Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl)
Doç. Dr. Cenap SANCAR (KTÜ, Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl)
Yrd. Doç. Dr. Ersin TÜRK (KTÜ, Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl)
Yrd. Doç. Dr. Hamiyet ÖZEN (KTÜ, Mim. Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl)
Yrd. Doç. Dr. Nihan ENGİN (KTÜ, Mimarlık Fak. Mimarlık Bölümü)
Yrd. Doç. Dr. Aygün ERDOĞAN (KTÜ, Mim. Fak. Şehir ve Böl. Planl. Böl)
Arş. Gör. Seda ÖZLÜ (KTÜ, Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl)
Arş. Gör. Sinem DEDEOĞLU (KTÜ, Mim. Fak. Şehir ve Bölge Planl. Böl)

Tablo 1. İş Paketi ortak sunum toplantısı (06.02.2014).

Tüm İş Paketlerinin Geri Bildirim Toplantısı		
		
Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ		
		
Doç. Dr. Cenap SANCAR	Doç. Dr. Dilek BEYAZLI	Dr. Neslihan S. SAĞ
		
		
		

1. ÇALIŞTAYIN AMACI

KOKAP proje öneri formunda 2 adet çalıştay planlanmıştır. Bunlardan biri İDA 2.1. Kaynak değeri ve duyarlılık analizi, İDA 2.2. Kırsal alan tipolojileri ve İDA 3.0. Kırsal gelişme çerçeve politikaları iş paketlerine yönelik, diğeri ise İDA 4.1 Kırsal yerleşme planlaması iş paketine yöneliktir. Bu çalıştay programlanmış ikinci çalıştay olup burada İDA 4.1 paketi tartışmaya açılmıştır.

Proje öneri formunda çalıştayın amacı ve gerekçesi:

a)- Planlama süreci: sistem/uygulama/araçlar,

b)-Normlar

Bulgularının tartışılması olarak belirtilmektedir.

Bu bağlamda temel amaç 2. Çalıştaya konu iş paketlerinde yapılan araştırmaların, amaç, kapsam, kullanılan yöntem ve teknikler, yapılan çalışmalar ve elde edilen bulgular vb. açılardan araştırma ekibi dışından, tarafsız, farklı kurumsal, uygulama ve araştırma deneyimine sahip uzmanların bakış açısıyla değerlendirilmesidir. Bir bakıma uzman denetiminin sağlanmasıdır.

2. ÇALIŞTAYIN KAPSAMI

Kapsam olarak KOKAP projesinin birbirine ve diğer iş paketlerine girdi veren temel iş paketlerinden:

*İDA 4.1. Kırsal yerleşme planlaması, adlı iş paketidir. Bu iş paketinin programlanan süreleri tamamlanmıştır.

3. ÇALIŞTAY PROGRAMI (KURGUSU)

Çalıştay programı öncelikle çalıştaya katılacak uzmanları KOKAP projesinin geneli ve özelde katılacakları iş paketine yönelik bilgilendirme süreciyle başlamıştır. Bu bağlamda belirlenen uzmanlara ilk olarak projenin tümü ve iş paketlerinin özet bilgileri ile katılacakları iş paketinin tam raporu, çalıştaya makul bir süre öncesinde (yaklaşık 1 hafta) gönderilmiştir. Bunun dışında yine KOKAP projesi ile ilgili “www.kamagkokap.com” sitesinden genel bilgi edinebilecekleri belirtilmiştir.

Bu bilgilendirme ile birlikte her bir uzmandan, çalıştaya ne beklendiği ve kendilerinin hangi açılardan katkı yapabilecekleri üzerinde çok fazla yönlendirici olmadan ayrıca bilgi verilmiştir.

Çalıştayın açılış oturumundan sonra KOKAP projesinin genel tanıtımına yönelik sunum yapılmıştır. Burada amaç projeyi genel olarak tanıtmaya yanında, katılımcıların katıldığı iş paketlerinin KOKAP projesinin neresinde yer aldığı, diğer iş paketleri ile olan ilişkileri gösterilmiştir.

İkinci oturumda ise katılımcılar kendi katılacağı ve katkı vereceği iş paketine yönelik ayrıntılı bilgilendirilmiştir. Burada iş paketine yönelik olarak, iş paketi sorumluları tarafından iş paketlerinde yapılan tüm çalışmalar ve elde edilen bulgular sistematik olarak katılımcılara anlatılmıştır. Katılımcılar açısından anlaşılmayan ve açıklanması istenen konular sunum sonunda soru cevap şeklinde yanıtlanmıştır.

Çalıştay oturumları ise aynı gün öğleden sonra iki oturum halinde yapılmıştır. Oturumlardaki kolaylaştırıcı, kolaylaştırıcılık konusunda eğitim almış ve uygulama deneyimi olan uzmanlardan ve proje dışından seçilmiştir. Kolaylaştırıcının proje dışından seçilmesindeki amaç, tarafsız bir kolaylaştırıcılık yapılması ve proje ekibinden seçilecek kolaylaştırıcının yapılacak eleştiri ve değerlendirmelerde projeyi savunma riskinin ortadan kaldırılmasıdır.

Çalıştay oturumlarında, kolaylaştırıcı gözetiminde, KOKAP projesinin çalıştaya konu iş paketi katılımcılar tarafından tartışılmıştır.

Ortaya çıkan görüşler kayıt altına alınmış ve oturumlar bittikten hemen sonra sistematik bir doküman haline getirilmiştir. Bir sonraki gün ilk oturumunda bu görüşlerin, iş paketi için geri bildirim yapılmış, tekrar katılımcılara sunularak değerlendirmeleri istenmiştir. Ardından belirtilen görüşler yapılan ekleme ve çıkartmalarla yeniden düzenlenerek, sistematik bir doküman haline getirilmiştir.

Elde edilen bilgiler ve görüşler iş paketi sorumluları ve iş paketinde görevli araştırmacılar tarafından değerlendirilmiştir. Bu çerçevede iş paketine yönelik tespit edilen eksikliklerin araştırma sürecinde tamamlanması hedeflenmiştir.

3.1 Çalıştay Takvimi

Çalıştay takvimi kapsam ve oluşturulan kurgu çerçevesinden tarihlendirilmiş ve aşağıda verilen çalıştay takvimi oluşturulmuştur.



KORUMA ODAKLI KIRSAL ALAN PLANLAMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ (TÜBİTAK-KAMAG 1007 PROJESİ)

ÇALIŞTAY PROGRAMI 06-07 Şubat 2014 KONYA

Tablo 2. Çalıştay programı 06-07 Şubat 2014 Konya

1. GÜN: 06 ŞUBAT 2014 PERŞEMBE	
Saat	Etkinlik
9 ⁰⁰ -10 ¹⁵	AÇILIŞ/GENEL SUNUM (TAKDİM) PROJENİN (KOKAP) GENEL SUNUMU/TANITILMASI
10 ¹⁵ -10 ³⁰	ÇAY ARASI
10 ³⁰ -12 ⁰⁰	İDA 4.1 KIRSAL YERLEŞME PLANLAMASI İŞ PAKETİNİN SUNUMU
	İDA 4.1 KIRSAL YERLEŞME PLANLAMASI PLANLAMA SÜRECİ: SİSTEM / UYGULAMA/ARAÇLAR İDA 4.1 KIRSAL YERLEŞME PLANLAMASI NORMLAR
12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰	YEMEK ARASI
	ÇALIŞTAY 1. OTURUM İDA 4.1 KIRSAL YERLEŞME PLANLAMASI BÖLÜMLERİNİN TARTIŞILMASI
13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	PLANLAMA SÜRECİ: SİSTEM / UYGULAMA / ARAÇLAR
15 ⁰⁰ -15 ³⁰	ÇAY ARASI
15 ³⁰ -17 ⁰⁰	NORMLAR
17 ⁰⁰ -18 ³⁰	Gün içerisinde yapılan tartışmaların proje ekibince dökümünün yapılması
19 ⁰⁰	AKŞAM YEMEĞİ

2. GÜN: 07 ŞUBAT 2014 CUMA	
Saat	Etkinlik
9 ⁰⁰ -10 ¹⁵	GERİ BİLDİRİM ÖN TOPLANTISI* *Önceki günkü tartışmaların proje grubunca çıkartılan ve sistematik hale getirilen genel görüşleri, iki bölüm için oluşacak 3-5 kişilik gruplarla tartışılarak netleştirilecektir. Burada üzerinde uzlaşa sağlanan görüşler, grup içinden seçilecek bir katılımcı tarafından bir sonraki geri bildirim toplantısında 25-30 dakikalık bir sunumla tüm gruba aktarılacaktır.
	NORMLAR PLANLAMA SÜRECİ: SİSTEM / UYGULAMA/ARAÇLAR
10 ¹⁵ -10 ⁴⁵	ÇAY ARASI
10 ⁴⁵ -12 ⁰⁰	GERİ BİLDİRİM TOPLANTISI İş paketinin “normlar” ve “planlama süreci: sistem/uygulama/araçlar” bölümüne yönelik alt gruplarda elde edilen olumlu/olumsuz yönlerin, tüm çalışma grubuna sunumu
12 ⁰⁰ -12 ³⁰	YEMEK VE GEZİ İÇİN HAREKET
13 ⁰⁰ -14 ⁰⁰	YEMEK
14 ⁰⁰ -17 ³⁰	ÇATALHÖYÜK GEZİSİ
17 ³⁰ - +	DÖNÜŞ ve AYRILMA

NOT: Bu programa katılımcı isimleri eklenmemiştir.

3.2 Çalıştay Başlıkları (Grupları)

Çalıştay başlıkları KOKAP projesinde programlanan ve 2. Çalıştayda tartışmaya açılacak İDA 4.1 iş paketine yönelik alt gruplarından oluşmaktadır. Bu iş paketleri süreleri ve yapılacak çalışmalarını büyük ölçüde tamamlanmış iş paketleridir. Bunlar KOKAP projesindeki:

- *İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması iş paketi içerisinde
 - Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar
 - Normlar

Bölgelerine yönelik alt gruplarıdır.

3.3 Katılımcılar ve Seçilme Yöntemi

Çalışmaya katkı verecek katılımcıların seçilmesinde iş paketi sorumlusu ve araştırmacılarının önerilerine dikkat edilmiştir. Bunun dışında katılımcı sayısının belirlenmesinde ise bu tür çalıştaylarda çalışma veriminin artırılması açısından optimum sayılarda tutulması tercih edilmiş yine ayrıca araştırma bütçe olanakları da gözetenilmiştir.

Bu bağlamda çalışmaya konu olan iş paketinde yer alan katılımcı listesi aşağıda verilmiştir:

İDA 4.1. Kırsal Yerleşme Planlaması:

Prof. Dr. Şinasi AYDEMİR
Prof. Dr. Tüzin BAYCAN
Doç. Dr. Şevkiye Şence TÜRK
Doç. Dr. Erkan POLAT
Doç. Dr. Hürriyet ÖGDÜL
Doç. Dr. Aliye Ahu AKGÜN
Yrd. Doç. Dr. Neriman YÖRÜR
Yrd. Doç. Dr. Tolga ÇİLİNGİR
Yrd. Doç. Dr. Adem Erdem ERBAŞ
Yrd. Doç. Dr. Azime TEZER
Remzi SÖNMEZ
Bilge AYDIN

ÇSB Temsilcisi:

Şehir Plancısı Sevgen SEZER
Mimar Simge POYRA
Y. Şehir Plancısı Pınar ZORAL

4. ÇALIŞTAY

4.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar)

1. OTURUM: PLANLAMA SÜRECİ: SİSTEM/ UYGULAMA/ ARAÇLAR

Kolaylaştırıcı: Bugün değerli vakitlerini ayırarak bizlerle birlikte olan çok kıymetli bilim adamları var aramızda. Bu projeye katkı sağlayacaklar özellikle öğleden sonraki oturumda tartışmalar esnasında kısaca onları sizlere takdim etmek istiyorum. KTÜ'den Prof. Dr. Şinasi Aydemir Hocamız, İTÜ'den Prof. Dr. Sayın Tüzin Baycan Hocamız, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinden Doç. Dr. Hürriyet Ögdül Hocamız yine İTÜ'den Doç. Dr. Aliye Ahu Akgün hocamız, Süleyman Demirel Üniversitesin' den Doç. Dr. Sayın Erkan Polat hocamız, İTÜ'den Doç. Dr. Sayın Azime Tezer yine Doç. Dr. Sayın Şence Türk hocalarımız, Dokuz Eylül Üniversitesin' den Yrd. Doç. Dr. Sayın Neriman Yörür hocamız, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesin' den yine Sayın Yrd. Doç. Dr. Erdem Erbaş hocamız, Dokuz Eylül Üniversitesin' den Yrd. Doç. Dr. Sayın Tolga Çilingir hocamız bizlerle ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan Şube Müdürü Şehir Plancısı Sayın Pınar Zoral hanımefendi, Dampo LT. 'den şehir plancısı Sayın Remzi Sönmez beyefendi ve yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan şehir plancısı Sayın Sevgen Sezer ve Mimar Simge Poyraz hanımefendiler bugün az sonra yapacağımız tartışmaya inanılmaz katkı sağlayacaklar eminim ve ben tartışmada ilk sözü Sayın Prof. Dr. Şinasi Aydemir Hocamıza vermek istiyorum. Şöyle güzel bir açılışla tartışmayı başlatsın istiyorum. Hocam sohbetimi böldüm özür dilerim. Hocama mikrofonu uzatalım lütfen. Evet, yaklaşık bir 120 dakikamız var bu ilk bölümde. İki bölümden oluşacak tartışma etabımız. Onu da hatırlatayım hemen değerli konuklar. Planlama süreci ve Normlar. Planlama sürecinde yaklaşık 120 dakikamız var ve konuşmacısı sayısına göre tabi ki süremiz değişebilir ancak ortalama bir 10 dakika 12 dakika her konuşmacıya vermeyi planlıyorum en azından başlangıç için. Hocam sürenizi başlattım.

Prof. Dr. Şinasi AYDEMİR: Teşekkür ederim. Bu güzel yemekten sonra herkese kolay gelsin nasıl yürüteceğiz. Beni öğrenciler hep böyle toplantılarda genellikle tanıyanlar biraz negatif bulurlar. Sanki her şey karşıymışım gibi. Beşiktaş çarşı grubuymuşum gibi. Böyle davrandığım oluyorsa art niyetim hiç bir zaman olamaz. Ben akademik çalışmaları ve genel çalışmaları ile ilgili olarak konuşuyorum. Şimdi bu geleneği bana ait geleneği kırıyorum ve bu defa projede çalışan herkesi gerçekten kutluyorum. Çalışanlardan biri hem akademisyen arkadaşım hem de eşim. Bazen diyorum da eşim benimle değil de projeye evli. Ne kadar emek verdiğini anlatmak için bunu söylüyorum. Sahiden zor bir iş yaptıkları hem kuram geliştireceksiniz hem kuramı oturtacağınız bir takım temeller bulacaksınız. Bunlar çoğu zaman alandan olabilir bulgular. Eğer temel bilimlerde çalışıyorsanız laboratuarda ölçersiniz biçersiniz bir şeyleri. Bu defa alan çalışmaları yoğun olarak sürdürdünüz ve yaptıkları iş itiraf edeyim benim bilmediğim bir alan. Ama bilmediğimi telafi etmek içinde ben arka planda hep bu konuları araştırdım okudum. Ne oldu bende biraz öğrendim. Gerçekten kullandıkları

yöntemler sayısal olmayan teknikleri ben hiç kullanmadım. Ama sayısal teknikleri biliyorum yeterince. Bir defa kullandıkları farklı bir şey var. Buradan elde ettikleri bulgularla planlamaya girdi oluşturmaya çalıştılar. Ama henüz bu aşama da tamamlanmadı. Ben oradan elde edilen bulguların planlamaya ve planlamanın mekânsal tarafına ne ölçüde yansıtılacağını merakla bekliyorum. Bir diğer konu, ya bu alan çalışması ve orada kullanılan tekniklerin dışında bize sunulan bir planlama hiyerarşisi şeması var. Bu şemaya baktığımız zaman sanki bürokrasinin güçlenerek yeniden kurulduğu bir şema gibi algıladım ben onu. O kadar kurul, o kadar birbirini denetleyen kurumlar ve yukarıdan aşağıya bunu ülke koşullarında nasıl başarırız doğrusu kaygılarım var. Bu hiyerarşi içerisinde bu planları yapabilmek için çok iyi yetişmiş plancılara ihtiyaç var. Bir örnek vermek istiyorum. 1970'lerde İngiltere'de yerel yönetimlerde reform diye bir yasa çıkardılar. Bu yasaı uygulayabilmek için yaklaşık 17-18 üniversitede şehir ve bölge planlama bölümleri kuruldu hükümet desteğiyle. Amaç büroksiye yani bu planlama bürokrasine yardımcı olacak elemanlar yetiştirmektir. Bunu yaptılar. Zannediyorum bir 10 sene kadar verilen mezunların ilerideki 15-20 yıl için sayı olarak yeterli olacağına karar verdiler ve sonra bu planlama bölümlerinin önemli bir bölümünü kapattılar. Ya üniversiteleri kapattılar ya da hükümet üniversitelere verilen ödenekleri kısıtı, kapattılar yeter diye. Burada nasıl olacak? Mevcut planlama bölümleri bütün Türkiye genelinde bu şema işleyeceğine göre yeterli plancıyı mezun edip onları bu bürokrasiye kazandırabilecekler mi bilmiyorum. Kaldı ki mezun olanların da tüm Türkiye coğrafyasında bu işi yapabileceğini her yere giderler mi gitmezler mi onu da bilmiyorum. Ama bu benim kişisel kaygım. Sanki bu şemada bürokrasi daha güçlenecek gibi geliyor. Onu da belirtmeden geçemeyeceğim. Evet, 5000 başındaki bu bilgilere karşı görüşlerim benim bunlar. 5000 sonlarına doğru Dilek Hanım'ın, Ersin'in, Cenap'ın anlattığı özellikle Dilek Hanım ile Ersin'in anlattığı bölümleri zemin içinde yeni buluyorum anlamlı buluyorum. Ama o bulguların bu şemaların içinden nereleri nasıl dolduracağını merakla bekliyorum. Belki o projenin daha yazılmayan bize sunulmayan ileriki bölümlerinde yerini alacaktır göstereceklerdir. Teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Biz teşekkür ederiz Hocam değerli katkılarınız için. Evet, Hocam çok tasarruflu kullandı süreyi. Bunun için ayrıca teşekkür ediyorum. Söz almak isteyen başka Hocam varsa hemen buradan kaldığımız yerden devam edebiliriz. Evet, lütfen Hürriyet Hoca'ma uzatalım mikrofonu.

Hürriyet Ögdül: ben sonra konuşayım.

Tüzin Baycan: Teşekkür ederim. Şinasi Hoca'ma dedim ki arada ilk oturumun arasında konuştuktan sonra yaptığı yorumda Hocam çok sert oldu eleştiriniz dedim. Doktora tezi ile bir karşılaştırma yapınca çok sert oldu Hocam dedim. Fakat tabii ki bizim şeylerimiz ilk toplantıya da katılanlar olarak buradaki bizim yorumlarımız ya da söylediğimiz şeyler ya da eleştirilerimiz bu projeyi negatif görmekten kaynaklanmıyor. Aksine bu proje bizi o kadar heyecanlandırıyor ki bu proje bize o kadar farklı şeyler de çağırıştırıyor ki bunun heyecanıyla biz şu da yapılamaz mıydı bu da olamaz mıydı filan diye sürenin de kısıtlı olduğunu biliyoruz. İşin zaten ne kadar emek yoğun olduğunu biliyoruz. Ama bunlara rağmen kendimizi çok da frenleyemiyoruz. Şu da olsaydı buna da bakılsaydı bu açıdan da değerlendirilseydi diye böyle bir heyecanla aslında dile getiriyoruz söylediğimiz şeyleri. Proje gerçekten çok önemli. Türkiye'de çok önemli bir açığa, boşluğa cevap verecek nitelikte bir proje. Çok emek yoğun bir proje. Daha öncede bunu söylemiştik. Gerçekten çok inanılmaz şey var bir çalışma var. Bunları burada görüyoruz. Ve birçok detayını da zaman kısıtı nedeniyle pek çok da tartışmamış durumdayız. Şimdi benim söyleyeceklerim de biraz yine projenin hem

potansiyeli ile ilgili hem de dışarıdan bir bakış açısıyla onu daha önce söz aldığım da söylemişim yani burada detaylara girdiğiniz zaman bütün bu görüşmeler, köylerde toplantılar falan, işte üretilen haritalar burada çok şey var veriler var. O verilerin bir data base çevrilmesi süreci var. Düzenlenen toplantılar var, onlardan elde edilen bilgiler var. Onların analiz edilmesi var. Yani bu dataların içine girdiğiniz zaman zaten hakikaten çok kolay kaybolabilirsiniz. Yani bunu üstüne çıkıp da bir üst bakışla bunu proje devam ederken görebilmek çok zor bu hiç birimizin yapabileceği bir şey değil. Onun için ya proje bittikten sonra sonuçları ortaya çıktıktan sonra bir bakıp haaaa biz şimdi bunları bulduk. Bunun üstünden bunu nasıl genelleyebiliriz ya o aşamada yapmak lazım ya da bizlerin burada bulunma nedeni birazda belki dışarıdan bir bakış açısıyla burada projenin bütününe ilişkin belki proje ekibinin çok içinde olduğu için göremediği şeyleri söyleyebilmek. Ya da burada yapılmış bir şey var ama bu dışarıdan bir bakış açısıyla bakıldığında nasıl algılanıyor? Neler görülüyor neler tam da görülemiyor? Onları ifade etmek katkıda bulunacaktır diye düşünüyorum. Şimdi bu projede bence ben iki açıdan değerlendiriyorum. Çok önemli iki farklı alanda şeyleri var. Etkileri ve çıktıları var diye düşünüyorum. Bir tanesi kavramsal, kuramsal ve bilimsel bir araştırma perspektifinden baktığınızda ortaya çıkan sonuçları. Burada mesela çok önemli şeyler görüyoruz. Hem kırsal alanın nasıl dönüştüğünü görüyoruz. Buradaki değişimleri görüyoruz. Hem de buradaki bir takım çözümleri de görüyoruz. Yani bu sosyal sermaye dediğimiz ve kuramsal olarak çok önemli bulduğumuz ve tartıştığımız şey bu ölçekte baktığımız zaman ve çok güçlü olduğunu düşündüğümüz bir ölçek aslında kırsal alan ve küçük yerleşme ölçeği ve burada bunun çözüldüğünü görüyoruz artık. Yani insanların ortak mekânları olarak tanımlanan köy odası falan mekânları artık kullanmadıklarını birbirleriyle ilişkilerin farklılaştığını özellikle kentsel alana yakın köylerde bunun çok daha üst düzeye ulaştığını filan görüyoruz. Yani Bu anlamda bu projeden çıkacak böyle araştırma sonuçları var. Bunların değerlendirmesi muhtemelen proje sonrasında yapılabilecektir. Ama buradan kavramsal ve kuramsal olarak çıkabilecek çok önemli sonuçlar var diye görüyorum ben. Diğer bir ayağı ise uygulama ayağı. Uygulama ayağında da tabii bambaşka şeyler var. Saha çalışmasını ben çok etkileyici buldum. O kadar etkileyici buldum ki Dilek'e de arada söyledim hatta senin kadınların beni mahvetti. Ağlattı falan diye. Gerçekten gözlerim doldu o şeyi videoyu izlerken. O uydu şeyi haritası görüntüsü üzerinden o kadınlar grubunun oturup orada bir şeyler yapmaya çalışmaları falan çok inanılmaz etkileyici bir şeydi. Gerçekten uygulama ayağının çok güçlü olduğunu düşünüyorum. Yani Bunları görmeden bu raporda onu çok da algılayamamıştık. Ya da ben anlayamamıştım ama bunları gördükten sonra uygulama ayağının çok güçlü olduğunu düşünüyorum. Çok etkileyici olduğunu düşünüyorum ve buradan çıkarılacak da pek çok şey olduğunu düşünüyorum. Yani burada bir şunu söyleyeceğim. Yani bu benim tabii algılamamla ilgili de olabilir ama. Ben eldeki raporla, burada yapılan çalışmanın aslında yani raporun yapılan çalışmayı tam da yansıtmadığını düşünüyorum. Biraz eksik kaldığını düşünüyorum. Yani bu sunumlarda çok yararlı oldu. Melih Hocam söylemişti biz şimdi sunumları yapınca aslında siz bu sorduğunuz sorulara cevap bulacaksınız demişti. Gerçekten başlangıçta sorduğumuz soruların bir kısmına cevap bulduk burada. Ama raporu okurken bunu algılamak çok da mümkün olmuyor. Rapor buradaki çok kritik şeyleri tam da vurgulamıyor. Anlatıyor, bütün kriterler anlatılmış durumda ama buradaki hem o paketler arası ya da farklı bölümler arası geçişi çok net göremiyoruz. Oradaki vurguları tam yakalayamıyoruz. Hem de çok kritik olan bir takım şeylerde daha öncede söylemişim eklerde filan yer alıyor. Onları da tam göremiyoruz. Onların bir şeyi var tamamlanabilecek bir durumu var diye düşünüyorum. Burada yine kritik bir şey burada soruyu proje ekibine değil ama Bakanlık yetkililerine sormak istiyorum. Daha önceki toplantıda da daha önce konuşmuştuk burada çok önemli bir çalışma yapıyor ama bu

uygulamaya nasıl aktarılacak, siz bunu uygulamada kullanacak mısınız diye sormuştuk?. Bu anlamda geçtiğimiz süreç içinde bir değişiklik oldu mu, bir gelişme oldu mu onu bilmiyorum ama burada yapılan uygulama çalışmasını özellikle gördükten sonra burada gerçekten çok ayrıntılı bir çalışma yapılmış her türlü şey işte ortaya konmuş. Eylem planları çıkmak üzere oradaki halk yaptığı şeyin en azından Dilek'in belirttiği gibi bir tane bir şeyi uygulayabilmeyi çok önemli görüyor ve bir bu bir ön çalışma olarak, Türkiye'de hiç bu güne kadar yapılmamış bir çalışma olarak ortaya konuyor. Ben dilerim ki umarım bu yapılabilir. Dilerim ki Bakanlıkta bunu bir pilot proje olarak görsün ve uygulamaya destek versin. Burada zaten seçilmiş köylerde çok büyük ölçüde bunun alt yapısı hazırlanmış ve yapılmış. Buna keşke destek verseniz ve bu bölgelerde bir örnek pilot çalışma olarak planlama çalışması da yapılabilir. Hem oradaki insanlar bunu görebilseler hem de bunun sonuçları yine daha genel olarak da kullanılabilirliği, bu yöntemin modelin kullanılabilirliği de test edilmiş olsa diye düşünüyorum. Sanıyorum çok bilemiyorum finansal boyutunu da ama bu proje Bakanlığa yapılan ama TÜBİTAK tarafından desteklenen bir şey. Yani Bu ayağı bitmiş olabilir. Ama Bakanlık bunun üzerinden, bunu uygulamaya koymak üzere bu işe bir bütçe ayırabilir ve hakikaten çok hazır durumda bunu yapmaya, bu seçilmiş olan bölgelerde. Buna destek sağlarsanız bu planlar yapılır. Ve planların nasıl uygulanabildiği bu örnekler üzerinden test edilmiş olur ve buradaki halka, insanlara da yaptıkları çalışmanın ne kadar değerli olduğu da gösterilmiş olur diye düşünüyorum umarım böyle bir şey yapılabilir. Bunun dışında beni yine şey yapan tamda yansıtmıyor dediğim şey onların da bir kısmı yine Cenap Hocanın sunumunda da vardı. Yani ben hep bu paketler arası ilişkiyi düşündüm. Yani burada normlara baktığımızda da ya da buradaki bu strateji, plan önerisine baktığımızda normlarda mesela uluslararası örneklerden yola çıkılıyor. Sonra Türkiye'deki planlama mevzuatı, hiyerarşisi inceleniyor. Ondan sonra da bir öneri model var. Şimdi biz hiç burada yani siz hiç burada saha çalışması yapmasaydınız bu ürettiğiniz haritalar falan bunların hiç birisini üretmeseydiniz de bu normları acaba yapamaz mıydınız? Yani o başta yaptığınız çalışmalar o tipolojiler üretilen haritalar, saha çalışması bu sürece nasıl yansıdı? Yansıdığını biliyorum sunumda vardı bunları da kullanarak yaptık dediniz ama onu çok da net algılayamıyoruz. Belki onu daha ayrıntılı anlatabilirdiniz yani projenin başında yapılan çalışma bu sürece normların belirlenmesine tanımlanmasına mevzuat dışında mevzuat çünkü bağımsız olarak değerlendirilebilirdi ama buradaki saha çalışmasından gelen kritik bilgiler bu sürece nasıl aktarıldı. Onlar ifade edilebilirse o zaman zaten bütünleşmiş olacak, bölümler arası bütünlük sağlanmış olacak. Burada yine kritik gördüğüm bir konu şimdi planlama kademelenmesinden bahsettik. Planlamada evet bir kademelenme bu da önemli ölçekler arası ilişkiyi, üst düzey kararlar bu önemli ama bir taraftan da kademelenme deyince bir de yerleşmeler kademelenmesi var. Buna baktığımızda aslında bunda da çok büyük değişikliklerin olduğunu görüyoruz. Artık işte küreselleşme, küresel ilişkiler, yeni ağlar filan baktığımızda aslında yerleşmeler arası kademelenmenin artık geçerli olmadığını çok karmaşık bir hale geldiğini filan görüyoruz. Şimdi burada sizin verdiğiniz örneklerde hangi köy bilmiyorum ama yurt dışı bağlantıları var. Yani burada bir şey açısından baktığınızda düşünülebilir ki bu köy en yakın ilçe merkeziyle nasıl bir ilişki içerisinde nasıl bir mesafede yer alıyor. Onun üstündeki il merkezi ya da o bölgedeki merkez ile nasıl bir ilişkisi var. Buna hiyerarşik bakmakta mümkün ama o hiyerarşik bakış içinde biz bir sürüde güncel şeyi kaçırabiliriz gibi de geliyor. Yani burada köyün yurtdışı bağlantısı varsa çok farklı bir şey o zaman onu da göze alan belki o kademelenmenin dışına çıkarak ta değerlendirilmeye çalışılan bir bakış açısına da ihtiyaç olabilir diye sunumlar sırasında yine aklıma gelen bir konu oldu. Onun dışında iki şey söyleyip bitireceğim. Bir tanesi arada Melih Hoca'ya sordum yine ama o ilk çalışmalarda raporlarda vardı. Buradaki en büyük ve en küçük nüfus büyüklüğü açısından şeyler neydi

onu tam bilemiyorum. Yani nüfus yoğunluğu en büyük olan yer ve en küçük olan yer nerelerdi bu örneklem içinde. Bir de en yakın ilçe merkezine olan mesafe ne kadardı gibi sorular da sordum. Burada yine bütün bu saha çalışmasında ortaya çıkan sonuç iki temel alanda eğitim ve sağlık alanında sorun var. Eğitim ve sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanılmıyor ya da sorunlu bir durum var. Bu mesafeleri sormamın nedeni biraz onunla ilgiliydi. Eğitimde zaten taşımacılık taşınabilir eğitim sistemi kullanılıyor ama acaba sağlık alanında bir mobil sağlık hizmeti verilemez mi? Yani bu sağlık ocaklarının da etkin olarak kullanılmadığı söylendi. Doktorların yeterince gitmediği ya da haftada bir kere gittiği gibi şeyler söylendi. Acaba burada bir mobil sağlık hizmeti, bir gezici araç tabii bunların yakınlıklarına falanda bağlı ama belirli köy grupları için acaba böyle bir hizmet verilemez mi? Bu bir çözüm olabilir mi diye aklıma geliyor. Belki onlara bakılabilir. Bir diğer konuda onu Şence'de söyledi aslında daha önceki şeyde bu prototip konusu, prototip lafı da aslında biraz tedirgin ediyor. Prototip konut geliştirme deyince bu kadar birbirinden farklı tipolojilerde yapılar da varken Türkiye koşullarını da düşündüğümüzde yani prototip deyince benim aklıma TOKİ geliyor mesela burada acaba kırsal alanda ya da bu yerleşmelerde de acaba böyle standart şeyler mi yapacağız. Nasıl olacak? Onu bilemiyorum. Tam da belki bitirilmiş ya da tamamlanmış bir ayağı değil bu projenin ama bu prototip geliştirme bir taraftan standartlara ihtiyacımız var. Bunu hep konuşuyoruz tartışıyoruz. Standartlar olmadan hiç bir şey yapamıyoruz. Ama o standartlar o kadar bağlayıcı da olabilir ki o zaman oradaki yerel özgün ihtiyaçları çokta bilemeden yani ona da yol açabilir. Projenin önerdiği o değil onu çok iyi biliyorum. Yerel özelliklere bağlı bir prototip geliştirilmesi öneriliyor. Ama yinede bu prototip konusu biraz benim kafamda soru işaretleri yaratan ve rahatsız eden bir boyutu. Bunlar süreç içinde tabii ki daha şey olacaktır değerlendirilecektir. Gerçekten çok değerli bir çalışma. Yapılacak çok şey var. Umuyorum ki Bakanlığın da desteğiyle bu proje bundan sonra farklı bir projeye devam etsin. Ama bu projenin özellikle uygulama ayağının tamamlanması için Bakanlığın destek vermesi çok yerinde olur görüşündeyim. Teşekkürler.

Kolaylaştırıcı: Evet Hocam belki de konuşmanızın manşeti bu olmalı. Projenin geleceği ile ilgili çok önemli bir açılım bu söz konusu teklifiniz. Bunun yanı sıra raporun daha da çalışmayı yansıtmaya bakımından iyileştirilmesi konusundaki eleştirinizi not ettik öyle zannediyorum ve bence de çok önemli bir tespit belki de iletişimci olduğum için benim hafızamda kaldı. Kırsal kesimde kişiler arasındaki iletişim ve toplumsal iletişimin de artık yavaş yavaş boyut değiştirdiğinin altının da çizilmesi gerekiyor. Bir de videolar konusu var. Çok işe yaradı burada ama bir eleştiri de ben getireceğim videoların hepsinde ışık ters bu yüzden karanlık çıkmış ona da dikkat etmemiz gerekiyor. Bazıları bilinçli olarak yapılmış. Hocam teşekkür ederim.

Melih Öksüz: Biz onlara taahhüt ettik bunlar hiç bir şekilde yayınlanmayacak 3. Taraflara iletilmeyecek diye. O nedenle.

Kolaylaştırıcı: Güzel. Teşekkür ederim Hocam ve hemen vakit kaybetmeden teşekkür ederim Hocam katkılarınız için. Buradan devam edecektik sonra size geleceğim. Evet.

Hürriyet Ögdül: Ben de çok teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Dilek Hocam bir şey mi ekleyeceksiniz.

Hürriyet Ögdül: Aaa pardon.

Dilek Şen Beyazlı: Bir küçük bir şey ekleyebilir miyim? Söylediği şey 4.3 paketinin konut üretimi sorumlusu olan hocalarımız dışarıda toplantıda ama biz onu reddediyoruz zaten. Yani herhangi bir prototip üretimi yok. Aynı şekilde katılımcı çalışmayla, konut tiplerini biz yerel halkla birlikte üretmeye çalıştık zaten her yerleşme için. Dolayısıyla oturup bir hep birlikte konut tipi belirlemeye çalıştık. Ve Tipleştirme, standartlaşma gibi hiç bir kabulümüz yok. Söylediğinize aynen katılıyoruz ve onu en baştan reddediyoruz. Zaten il özel idarenin yaptığı o tarz çalışmalar var ve ne kadar sağlıklı olduğu ve uygulanmadıkları da ortada. Tamamen ona karşı yeni bir argüman geliştireceğiz. Hiç öyle bir yaklaşım olmayacak sonunda.

Aliye Ahu Akgün: Geleneksel malzeme ne olacak?

Dilek Şen Beyazlı: Şimdi şöyle bir şey var. Bu başka bir paket olduğu için açıklamak zorunda hissettim kendimizi. Orda belirli kriterlerimiz var. Bir kere Yerleşim dokusu, dağınık, çizgisel mi, toplu mu, arazi yapısı, eğimi nedir, hangi sınıflama içerisindedir, aile büyüklüğü nedir beklentiler ne, kaç katlı kaç. Belki şey olabilir sadece modüler sistemde nasıl bir taban alanı olmalı onu tanımlayabilir yükseklik bir gabari sınırlaması getirebiliriz ama asla şey değil tipleştirme tip proje üretimi olmayacak. E onun dışında manzara, bakı, malzeme, teknik vb. pek çok kriter var. Bu kriterler çerçevesinde çok çeşitli mümkün olduğunca çok çeşitli, ama onlarla birlikte ürettiğimiz tipleri biz tip olarak tanımlayacağız. Ama öyle Trabzon için bir tane, ya da beş tane tip diye tanımlamayacağız açıkçası. Hassasiyetlerimiz sadece bazı sınırlar çerçevesinde olacak ama kesinlikle bir tipleştirme olmayacak.

Kolaylaştırıcı: Evet teşekkür ediyoruz. Sağ olun.

Hürriyet Ögdül: Ben de son bu noktaya değinecektim. Bir maddem böylelikle şey yapmış oldu.

Melih Öksüz: Şimdi aslında bu oturumun ilk aşamasında bu planlama sistemi tartışması üzerinde ağırlıklı biraz yürürsek ikinci aşamada zaten yapılan uygulamaya ilişkin konular gündeme gelebilir. Bu tipoloji yani tip üretme konusu tamamen başka bir konu ve bu çalıştayın konusu değil. Yani öyle bir öngörümüz yok. Ama bu konudaki tereddütlere bizde katılıyoruz ve tamamen sizin gibi düşünüyoruz. Yani tipoloji, tip, ya da standart, norm tabi bunlar tehlikeli kavramlar. Çünkü sizi tamamen başka bir yere götürebilir. Dolayısıyla çok hassas davranılması gerekiyor. Ben proje ekibi olarak sizden farklı düşündüğümüzü sanmıyorum. Yani aynı hassasiyetleri bizde paylaşıyoruz ve buna dikkat ediyoruz. Teşekkür ediyoruz. Bu kısa açıklamadan sonra devam edebilirsiniz.

Hürriyet Ögdül: Ben tekrar teşekkür ederim. Bu ilk toplantıya katılamamıştım. Şimdi bunun ne kadar eksiklik olduğunu düşünüyorum. En azından o dönemde daha yakından izleme fırsatım olurdu. Şimdi hani bir parça okudum tabi hızlıca. Aynı sorular benim de düşündüğüm sorulardı. Şimdi daha da yerleşti. Bu sunuşta şimdi sanki böyle üç tane ayrı şey varmış gibi geldi bize de. Ama aslında bakınca izleyince bunların hep bir bütün olduğunu görüyoruz. Neden ben böyle oldu diye düşündüğümde aslında üç tane kavram üstünden bunun getirilebileceğini düşündüm. Bir tanesi dil konusu, bir tanesi kavramlar konusu, bir tanesi de ilişkiler konusu. Bu dil meselesi aslında bütün planlama sürecinde hepimizin böyle çok problemler yaşadığı, gerek akademisyen olarak, gerek bürokraside veya günlük hayatta problemler yaşadığımız bir alan. Şimdi ben burada üç tane dil gördüm. Bir tanesi akademinin

dili, bir tanesi bürokrasinin ve yasal-yönetmelik boyutun dili, üçüncüsü de günlük hayatın dili. Mesela hepimiz günlük hayatın dilini çok böyle sevdi. Çünkü hani gerçek ulaşmak istediğimiz dil orası ve planlama sisteminin de aslında varmak istediği de o hayatın iyileştirilmesi. Fakat o günlük hayatta bir değişiklik yapmamız gereken şeyler o kadar böyle farklı bir dilde yapılıyor ki o mesela mevzuatın dilidir ya da şu gördüğümüz şemanın dilidir. Bunları birbirine tercüme etmekte çok büyük problemler var. Bunu düşünürken hani bu orda yaşayanlarla yapılan çalışmada acaba hani şu şema da tartışılabilir miydi diye düşünüyorum. Bunun tartışılabilmesine de ben inanıyorum. Nasıl ki oradaki insanlar oradaki hayatları hakkında her şeye hâkimler ise bence bunun da o dile çevrilmesi gerekir. Bir başka alan çalışması demek istemiyorum ama bunun bizim planlılar olarak düşünmemiz gerektiğini hissediyorum. Hatta bu Dilek Hanım'ın sunuşunda ben böyle bir hani kendisi adına da biraz üzuldüm. Çünkü bir videoları görüyoruz, arkasından bir vizyon belgesi bir hayal belgesi bir takım kavramlar görüyoruz hâlbuki onun adına vizyon belgesi demesek ona köyün geleceği desek yani böyle o gidiş gelişler bizi çok yoruyor. Dolayısıyla hani alanda çalışırken ve planlamayı da düşünürken böyle basit düşünsek, isimlerini basit koysak, herkesin anlayacağı şekilde koysak ve hani bu aradaki kopukluğu da birazcık azaltsak diye düşünüyorum. Ancak o zaman planlama ancak katılımcı oluyor, yasaları herkes anlayabiliyor, planlama sistemini herkes çözebiliyor ki bizim amacımız da zaten bu. İkincisi kavramlar ve tanımlar meselesi. Burada hani projenin ismi kırsal alanlar diye başlıyor. Aslında bizim ulaştığımız yer köy yani kırsal yerleşmeler. Kırsal alan, deyince hani köy onun bir parçası. Aslında biz kırsal peyzajı düşünüyoruz. Onun içinde ormanı var, nehir var, kıyıları var ve bunların hepsi birlikte köyde birlikte bizim kırsal alanlarımızı oluşturuyor. Dolayısıyla kırsal alan dediğimiz şey şu Ülke mekânsal stratejik planında, bölgede, alt bölgede, yerelde belki hani bir parça kasaba, köyde de ele alınması gereken bir konu. Yani sadece köy yerleşmesi ve etrafındaki köylülerin kullandığı kısa mesafeyi değil bütün kırsal alanları eğer kapsayacaksa daha anlamlı olur. Eğer bu da yetmeyecekse ismini belki bir yerden sonra kırsal yerleşme diye değiştirmek gerekiyor en azından alt ölçeklerde. Çünkü kırsal alan planlaması hakikaten çok bütünleşik bambaşka bir peyzaj planlaması noktasında ya da bölge planlamasının hani peyzaj anlamında desteklendiği başka bir modeli gerektiriyor. Bizde hani çok olan bir şey değil. Bizim planlama anlayışımız daha çok yerleşmelere, kentlere ve kır yerleşmelerine odaklı. Dolayısıyla birincisi kırsal alan tanımı ile ilgili, ikincisi normlar kısmında. Normlar deyince acaba biz diyoruz ki köylerde planlama imar planı anlamında yapılmamalı o zaman aslında normlar dediğimiz donatı standardı gibi bunu algılamamız lazım. Yani norm deyince bir performans tanımlamamız yani standarttan çok performans tanımına gitmemiz gerekiyor. O Performans tanımının da kentsel alandaki performans tanımından çok daha farklı olması gerekiyor kırsal alanlar için. Dolayısıyla donatılardan çıkan sonuçları daha farklı bir şeye normlar sistemine oturtmamız lazım kırsal için. Ben kendi tecrübemden biliyorum gittiğimiz bazı yerlerde böyle her yer dağ, bağ, yeşil bahçeler vs. ama imar planıyla aktif yeşil alan doldurmak amacıyla park alanı olmuş. Yani Hayvancılık yapılıyor kadıncağzı anlayamıyor. Yani Yeşil alan yaptılar burası zaten yeşil diyor. Yani kamulaştırılacak yani kim yeşil yapacak onu sonra yani böyle hakikaten bu normlar meselesinde başka bir imar planı dilinden standardından başka bir şey yakalamak gerekiyor diye düşünüyorum. Bu ilişkiler anlamında da yani bu üç şey arasındaki ilişkinin başarısı aslında şu şemanın da başarısıdır gibi geliyor bana. Yani bunun günlük yaşama tercüme edilmesi meselesi var. Bu ilişkilerin kurulması yani günlük hayatta bürokrasinin, yasanın yönetmeliğin dili nasıl ortak olabilir anlamında. Bunun hani bir şeyi iki boyutu mevcut yasalarla ilişkisi boyutu, orada tabi ben çok inceleyemediğim için bu şemanın konup yanına da mevcut şemayı koyup acaba mevcut şemada nelerin düzeltilmesi lazım ya da nelerin eklenmesi lazım gibi bunu bir check etmek gerekiyor herhalde. Çünkü bu yepyeni

bir şey olamaz tabii. Yani bizim bir sistemimiz var. Bunun orada bir yerlere oturuyor mu diye check edilmesi gerekiyor, oturmuyorsa belki hakikaten oturmaması da kabul edilebilir veya iliştilerecek yerler olabilir. Dolayısıyla bu şemanın aynısının bir mevcuttakinin yapılıp kontrol edilmesinde bir fayda var diye düşünüyorum. Orada da ben listeye baktım. Mevcut hangi yasalarda hakikaten yeterli bir liste var. Yalnız orada eksik olan Köy Kanunu Tasarı Taslağı diye bir şey çıkmıştı 2009 tarihinde, onunla ilgili biz bayağı bölüm olarak da yazılar yazmıştık. Sonra o kayboldu hatta o kimseye sorulmamıştı sadece valiliklere gönderilmişti mahalli idareler tarafından. Sonra senelerden, geçen sene böyle bir arayayım dedim bir baktım bir taslak daha çıkmış. O da Meclisin sayfasında çıktı. Sonra iki gün sonra baktığımda kaybolmuş ve ben bunu indirmiştim. Onun mesela incelenmesi lazım. Orada mesela köyleri üç gruba ayırıyor. 250'ye kadar nüfus olanlar, 250-1500 olanlar ve 1500 üstü olanlar diye ve her biri için farklı ihtiyar heyetini kaldırıyor, kent meclisi getiriyor. Ve kent meclisinin üyelerinin sayılarını da köylerin nüfusuna oranlayarak tespit ediyor. Köylere bütçe veriyor muhtarlara. Artı çok enteresan bir madde vardı hani ikincisinde de vardı o, muhtar geldikten sonra bir sene geçtikten sonra eğer köy halkı memnun kalmazsa bunu bildiriyor üst şeye ya da pardon dava açmak için bir referandum gibi bir şey yapılıyor. Eğer köy halkı muhtarı istemezse muhtar gidiyor. Yani bu Türk demokrasi tarihinde herhalde bir ilktir. Neden kondu, kim koydu o konuyu bilmiyorum ama iki taslakta da bu vardı. Görevden alınmasını halk talep edebiliyor muhtarın. Böyle çok enteresan şeyleri vardı. Mesela köy yenileme planı diye bir şey getirmişlerdi. Onun gerekçesi de köylerde de bir dönüşüm olsun gibi oradan birden biz yenileme konusunda çok böyle kötü tecrübelerimiz olduğu için kentlerde bir korkmuştuk. Neyse bu yasa şimdi yok, taslak da yok. Ama hani hem bunun hem de eski Köy Kanunu çok enteresan bir kanun. O kanunda çok basit sanki hani böyle bir çocuğa anlatılır gibi anlatılmış. 1924 tarihli bir kanun. Sanki böyle köyde neler olması gerekir. Mesela boğulan kişiye yardım edin, hayvanlara eziyet etmeyin düzeyinde bir kanun onda da çok böyle ilginç şeyler var. O geçerli şu an. Yani bu mevzuat kısmıyla bir check etmek gerekiyor onu. Bu şeyle ilgili son olarak da bu standart bir konut girmeyecektim ama bizim Balıkesir'de Bakanlık ile birlikte yaptığımız bir projenin en sonunda bizden talep edilmediği halde bir model geliştirmiştik biz naçizane. Tam da Dilek Hanım'ın söylediği gibi adanın ortalama parsel büyüklüğü, adadaki ortalama kat yüksekliklerinden yola çıkarak bir merkezden dışarı doğru değişen bir yapı sistemi önermiştik. İşte köyler birliği önermiştik, köyler arasında belli sorunların çözümünü için bir araya gelme mekânları vs. tabii o süre içinde çok tartışılmadı. Çünkü oradaki odak bu her yöre için farklı bir şey geliştirmektir. Farklı bir köy parsel biçimi vs. Bu da hani bir kaynak olarak önerebilirim. Onun dışında hani yeri geldiği zaman tekrar söz alırsam söyleyeceğim başka şeyler de var aklımda.

Kolaylaştırıcı: Evet hocam çok teşekkür ediyoruz. Sizin konuşmanızın da önemli noktası bence dil konusundaki daha ortak bir dilin konuşulmak zorunluluğu ve herkesi kapsayan bir dilin ortaya çıkarılması gerektiği, bu da öyle tahmin ediyorum ki dikkate alınacak. Bahsettiğiniz o tasarı var ki onun yürürlüğe girmemiş olması aslında en azından Salacık köyü muhtarı için çok iyi yoksa 30 Mart'ı beklemek zorunda kalmayacaktı gidecekti. Evet, Hocam sizinle devam edelim.

Şence Türk: Teşekkür ediyorum. Bence bu projenin ilk kısmındaki toplantısında yoktum. Ama ikinci kısmındaki toplantısına katılma konusunda oldukça hoşuma gitti ve projeyi dinleyince ve gönderilen materyalleri incelediğim zaman gerçekten önemli bir proje olduğunu düşünüyorum. Bence üç şeyi açıyı tartışmak için önemli. Birincisi, bu proje planlama sistemi teorisi üzerinde getirdiği sistematik yenilik üzerine bir tartışma. Çünkü bugüne kadar

planlama sistemimiz kurulduğundan, işte şeyden itibaren bakalım 6785 sonrasında 3194 Sayılı İmar Kanunu halen o süreç devam ediyor. İmar Kanunu devam ediyor. Belli aralıklarla revizyonlar yapıldı. Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikle ilgili revizyonlar yapıldı. En son Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte öneriler var planlama sistemine ilişkin. Fakat hala şunu aşamadığımızı düşünüyorum. Türk planlama sistemi, kurgu olarak düzenleyici planlama sistemidir. Düzenleme planlama sisteminin özellikleri vardır. Hâlbuki son eğilimlere göre 2004'den sonra özellikle mevzuatımızda bazı üst ölçekli planlara yapılan müdahaleler, koruma amaçlı imar planlarına, Koruma Kanunu'nda yapılan müdahalelerle birlikte sistemi nasıl stratejik planlama yaklaşımının hâkim olduğu daha çok takdir yetkisine dayalı modele dönüştürme çabaları var. Şimdi stratejik plan kavramı ya da takdir yetkisine dayalı planlama sistemi diyebilirsiniz ya da performing sistemler diyebilirsiniz bunların hepsi aynı şey. Bunların ise özellikleri farklı. Şimdi Türkiye'de sorun şu. Literatürün çözemediği özellikle de planlama sisteminde çözülemeyen şu sorun. Bu ikisi nasıl birleştirilecek. Yani nasıl hibrit hale getirilecek. Bu illegal olarak hibritleşmiş durumda, nasıl hibritleşmiş durumda özel amaçlı planlarla. Sayıları otuza yakın civarında, özel amaçlı planlarla bir şekilde planlama sistemi devreden çıkartılıyor onun yerine özel amaçlı sistemle planlama sisteminin ana kurgusu dışında müdahaleler getiriliyor. İmar planı değişiklikleri, bunu illegal illegal demeyim de legal sonuçta ama bir şekilde dışarıdan etkilerle o hibritleşmeye yardım ediyor. Ama sorumuz şu, acaba biz düzenleyici plan sistemini nasıl hibrit hale getirebiliriz ama bunu nasıl sistemimizde kurabiliriz. İşte bu karşımızda görülen şema esasında bunun yolunu arıyor. Nasıl yolunu arıyor? Çünkü düzenleyici plan sisteminde üç temel özellik vardır. Birincisi, hiyerarşik ilişkinin varlığı, hepimizin bildiği gibi sistem bir hiyerarşi içinde işler. Yukarıdaki plan kararları, üst plan kararları alt plan kararlarını bağlayıcıdır, dikkat edin yönlendiricidir aynı zamanda. Diğer bir özelliği, düzenleyici plan sisteminin kesinliğe sahip olmasıdır. Yani bir plan vardır. Sonunda bir plan üretilir, üzerinde de kesin imar hakları net olarak tanımlanmıştır. Üçüncü özelliği ise plan ve uygulama bütünlüğüdür. Planla uygulama birbirini takip eden süreçtir. Şimdi stratejik planlara baktığımız zaman ya da buna performing plan deyin ya da takdir yetkisine dayalı planlama sistemi deyin hepsi aynı şey. Bu özelliklere baktığımız zaman, bu plan türünde hiyerarşi yoktur. Hiyerarşi diye bir şey yoktur, sistemin mantığına aykırıdır. İkincisi kesinlik yerine esneklik vardır. Üçüncüsü planla uygulama birbirinin bütünleyicisi değildir. Ayrı sistemlerdir. Şimdi bakın iki sistemden bahsediyoruz dünya üzerinde, bu iki sistemin özellikleri farklı hiç biri de iyi değil. Yani tamamen mükemmel olan bir sistem yok. Çünkü dünyanın gittiği şey şu anda planlama sistemi açısından, hibritleşmeye doğru bir gidiş var. İngiliz planlama sistemi, stratejik planlama sistemidir. Fakat İngiliz planlama sisteminin şu anda plan kararlarında kesinlik sağlama yönünden bir takım müdahaleler getirme yönünde çabalar vardır. Ama bunun tersine Hollanda'da düzenleyici plan sistemi hâkimdir. Fakat Hollandalılar planlama sistemlerini acaba biz bunu daha nasıl düzenleyici sistem içerisinde, flexible yani esnek yapabiliriz tartışmaktadır. Aynı şekilde Avustralya'dan bir örnek veriyim. Avustralyalılar diyor ki Allah kahretsin bu düzenleyici planları, bizi son derece bağlıyorlar son derece kısıtlıyorlar. Biz stratejik plana geçeceğiz. Geçiyorlar stratejik plana. Ama öyle bir gün geliyorlar ki performans kriterleri kısmında takılıyorlar. Çünkü performans kriterlerini uygulamada çok zorlanıyorlar. Hem maliyet açısından bir zorluk, hem süre açısından bir zorluk taşıyor, hem de kontrol açısından bir zorluk taşıyor. Dolayısıyla, Avusturya planlama sisteminde şu anda tekrar acaba biz bu stratejik planlama sistemini, biraz daha düzenleyici plan sistemine nasıl değiştiresek tartışmaları yoğun olarak yapılıyor. Yani bu özetten şunu söylemek istiyorum çok şey anlatıyorum ama bu açıdan çok önemli, çünkü siz yaptığınız önerinizde, bu da öneri de olabilir sonuçları tartışalım anlamında söylüyorum. Yani şey yapıyorum anlamında

düşünmeyin birlikte düşünelim anlamında söylüyorum. Siz önerinizde kırsal alan planlamayı bir stratejik plan olarak düşünüyorsunuz. Peki, sorun şurada, bu stratejik kırsal planlamayı biz düzenleyici plan sistemine nasıl entegre edeceğiz, nasıl yerleştireceğiz? Yani biz aynı anda şunu istiyoruz. Hem diyoruz ki planlarımız hiyerarşik olsun, neden üst kararlar bağlayıcı gelsin, hem şunu istiyoruz kesinlik te olsun ama esneklik te olsun, planlarımızda aynı zamanda uygulamada da genişlik sağlayalım, uygulamada da plan uygulama bütünlüğü de olmasın orada da serbestlik olsun. Yani biz her şeyi istiyoruz şu anda. Peki, bunun sonuçlarını nasıl bertaraf edeceğiz yani negatif taraflarını nasıl bertaraf edeceğiz. Bence bu noktada problem var. Şimdi sizin örnek incelemeniz muhteşemdi. Örnek incelemenizde ne yaptınız? Bir vizyon oluşturduunuz. Ama bu vizyonu, oluştururken bir planlama bürosu kurdunuz yani kurgu olarak, bir planlama kurulu var. Paydaşlar var. Bu noktada siz neyi sağlıyorsunuz katılımcı bir sistem sağlıyorsunuz. Ben onu katılımcı bir sistem olarak düşünmüyorum. Katılımcı artı kapsayıcı planlama sistemi yani inclusive. Katılımcılık yeterli süreç değil şu anki şeylerde inclusive yani düzenleyici pardon aynı zamanda kapsayıcı. Neden siz şunu yapmak istiyorsunuz. Kapsayıcılık derken, yaptığınızdan da onu anlıyorum. Siz şunu yapıyorsunuz, bütün paydaşlar katılsın. Bütün paydaşlar sisteme girsin, ortak karar verme süreçleri olsun. Bunu yaptığınız anda siz katılımcı ve kapsayıcı bir planlama mantığı uygulamış oluyorsunuz. Bu çok önemli bu tartışılmayan bir konu önemli bir husus o yüzden teşekkürlerimi sunuyorum. Bunu burada görmek, tartışılmasını görmek bile önemli. Ondan sonra ne oluyor vizyonu tasarladınız, bütün bu gruplarla. Strateji oluşturduunuz. Önceliklendirme yaptınız. Eylemlerin oluşturulmasını yaptınız. Eylemlerin önceliklendirilmesini yaptınız. Sıra geldi performans kriterlerinin belirlenmesine, işte temel nokta burası, stratejik planın başarılı olup olmadığı ve belki de en zorlandığı kısım performans kriterlerinin konulması. Çünkü burada siz hem bir mekânsal performans kriterleri ortaya çıkartıyorsunuz aynı zamanda da sosyo-ekonomik performans kriterleri. Çünkü söylenen şeylerden hem performans kriterlerini belirlerken sadece mekânsal performans kriterleri işin içine girmiyor, aynı zamanda sosyal ve ekonomik performans kriterleri de işin içine giriyor. Çok zor. Korkunç zor. Bunun çıktılarının net olarak tanımlamak net olarak sağlamak kısa süreçte çok zor. Peki, bunu yapmazsanız ne olur, o zaman stratejik plan yapmış olmazsınız. O kadar burada zıt bir durum var ki ikilemli bir durum var ki stratejik plan yapmak istiyorsanız, bu performans kriterlerini çok net bir şekilde hem mekânsal hem sosyo-ekonomik olarak tanımlamak zorundasınız. Bunu tanımladıktan sonra uygulamasını yapmak zorundasınız ki sosyal ve ekonomik performans kriterleri de uzun süreçlere de yayılabilir gerçekleşmesi. Yani oldukça maliyetli ve zahmetli bir iş olarak karşımıza çıkacak. Bu nokta benim kafama takılıyor yani bu noktayı tartışmak istiyorum açıkçası. Çünkü sizin bu ana kadar geldiğiniz şey yani eylem planlarının öncelendirmesi aşamasına kadar getirdiğiniz yer muhteşem. Ama işin başarısını gösteren kısım da stratejik planın nasıl kontrol ve sonuçlarının kontrol edileceği noktası. Bizde şu anda literatürde özellikle Türkiye'de bir stratejik plan tartışmasıdır gidiyor. Ama stratejik plan tartışmasında şu unutuluyor. Biz çıktılarını nasıl kontrol edeceğiz, bu yok bu gitmiş. Nasıl oluyor o zaman o stratejik plan oluyor mu o zaman? O sadece değerlendirmemiz için bize vizyon belirlememiz, strateji belirlememiz, vizyon çizebilmemiz, öncelikleri belirlememiz için, eylemleri belirlememiz, eylemleri önceliklendirmemiz için bir yol gösteriyor stratejik plan olmuyor. Dolayısıyla bu nokta şu an Türkiye sisteminde de sakat olan bir nokta ve daha oraya da gelmemiş durumdayız. Batı ise performans kriterlerinin uygulanmasının ne kadar zor olduğundan şu anda bahsediyor literatürde. Diyor ki stratejik planlama çok güzel ama performans kriterleri olayı zorluyor. Hem külfetli, hem yapan kurumlar açısından, hem insanlar açısından zorlayan mekanizmalar. Bunun altından kalkma da bir problem. Şimdi eğer burada gelirsek.

Kolaylaştırıcı: Hocam toparlayalım.

Şence Türk: Tabi toparlıyorum. Şimdi burada stratejik plan noktasına karar verdiğiniz anda onun uygulama süreci ve araçları da değişiyor. Artık onun peşinden getireceğiniz araçlar düzenleyici plan sistemi araçları da olamıyor çok fazla. Çünkü neden mantık farklı da onun için. Yani dolayısıyla şu anda çok farklı şey bir yerde duruyorsunuz. Yani nasıl söyleyeyim. Karar aşamasındasınız. Bıçak sırtı gibi bir yerde duruyorsunuz. Bu belirleyici bir aşama yani bu aşamada stratejik plan mantığıyla mı devam edeceksiniz. Soru bu. Düzenleyici planlama mantığıyla mı düzenleyeceksiniz. Yoksa daha karma bir yöntem mi gideceksiniz. Hangisini tercih ediyorsunuz. Şimdi bana gönderdiğiniz dokümanlarda, uygulama araçlarını bir paket olarak yerleştirmişsiniz. Böyle bir paket olmaz. Çünkü siz bu kararı verdikten sonra ancak bunu yapabilirsiniz. Yani şu an için o paketlerle bir sürü araç tariflemişsiniz. Yasal araçlar tabi ki uygulanan yasal araçlar ama sizin önerdiğiniz sistemi eğer stratejik plan mantığında onun uygulama araçları ve şeyi farklı, düzenleyici planlama sistemine geçtiğiniz zaman onun uygulama yöntemi ve araçları farklı. Mesela konuşmanızın bir yerinde Hocam dedi ki bir noktayı söyleyeceğim çok önemli biz dedi istikamet planları da geliştirebiliriz dedi, tasarım rehberleri de geliştirebilir dedi. Çok ilginç bir şey bu. Neden takıldım diyeceksiniz. Çünkü tasarım rehberi geliştiriyorum demek, şu demek takdir yetkisine dayalı bir model ben getiriyorum, onun da kontrol edebilmek için mekânda çıktılarını kontrol edebilmek için rehber getiriyorum demek. Ama istikamet planı ise tam tersi plan çiziyorum, insanların ona uymasını plan üzerinden getirilen haklara uyması yönünden karar alıyorum demek. Yani bu ikilemi gösteriyor. Hangisine karar veriyorsunuz? Teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Evet özetliyorum. İşimiz çok zor, bu şekilde not alırsak. Hocam teşekkür ederim hakikaten çok geniş bir bakış açısıyla olaya yaklaştınız. Konya'dan, Trabzon'dan kalkıp Hollanda'lara gittik İngiltere'lere gittik. Sağ olun. Çok geniş bir bakış açıydı ama katkı sağladığını düşünüyorum. Galiba yürütmenin uygulamalarına dair bazı tavsiyelerde dikkate alındı diye düşünüyorum. Hemen bu tarafa geçeceğiz. Azime Hocamla devam edeceğiz. Hep bu taraftan oluyor. Birazda o tarafta sonra tekrar...

Azime Tezer: Teşekkür ederim. Aslında hem Tüzin Hocam, Hem Şence Hocam, hem de Hürriyet Hocam birçok söyleyeceğim şeyi kısalttılar o yüzden kendilerine teşekkür ediyorum. Ben de aslında burada ilk defa bulunuyorum. Birinci kısmında yoktum bu çalıştayların ilk bölümüne katılamadım. Sonradan haberim oldu. Ama kendi adıma burada olmaktan büyük iftihar duyuyorum, toplantıya katılmış olmaktan. Teşekkür ediyorum, beni de davet ettikleri için. Çünkü hep biz genel bir söylemdir derslerimizde. Kentleşme sorunlarını kentlere bakarak çözemeyiz sadece diye. Zaten siz projenin çıkış noktasında bunu dile getirmişsiniz. Yani kentler kadar kırsal alanlar da planlama içine alınmalı diye. Bu çok önemli bir konu ve ülkemizin de çok önemli bir konu alanı uygulamada ve planlamada. O nedenle projenin içeriğini çok önemsemişimi belirtmek isterim. Benim vurgu yapmak istediğim şeyler bir tanesi projenin adıyla ilgili projenin adı koruma odaklı diye başlıyoruz. Koruma odaklı kırsal alan planlaması. Bu nedenle korumadan, bu kapsamda koruma kavramından ne anladığımızı detaylanması gerektiğine ihtiyaç var gibi hissettim ben şu ana kadar ki sunumlardan ve daha doğrusu projenin çıktılarına yönelik konularda da sonuçta bu koruma odaklıdan ne anlaşıldığı ve nasıl ilişkilendirilmesi gerektiği kısmında bir netleştirilmeye ihtiyaç var. Yani planda da bizim beklediğimiz neyin korunacağı ile ilgili konuların ya da biz önerdiğimiz planlama sürecinin ve planlama adımlarının veya ürünlerinin koruma odaklı

yaklaşımında nasıl bir farklılaşma yarattığı ve gerektirdiği belki o birazcık daha açıklığa kavuşturulabilir mi acaba? Farklı ölçeklerde bunun karşılı nedir diye biraz netleştirmeye ihtiyaç olabilir. Bence stratejik planlamayı Şence çok detaylı bir şekilde anlattı hakikaten çok faydalı oldu. Stratejik planlama yaklaşımındaki önemli bir konu aslında sonuçta çıktının üzerinden değerlendirme yapmak. Zaten yapılan video görüşmelerinde de onların beklentisi bu. Yani sonuçtaki başarıyı görmek istiyor herkes. Hakikaten o anlamda performans kriterleri ölçme, izleme adımı nasıl yapılacağı ile ilgili bu konuda da daha netleşmeye ihtiyaç var gibi görünüyor. Bu noktada acaba diyorum ben projenin içeriğine çünkü kırsal alanları da çok yakinen ilgilendiriyor. Kırsal alanlar derken, aslında bir noktada biraz daha vurgu yapmakta fayda var. Hürriyet Hocamızda belirtmişti. Kırsal yerleşme mi kırsal alan mı diye. Bence kırsal alan olmasında fayda var yine kullanmakta bu kavramı. Çünkü sadece yerleşmelerle de sınırlandırmamak lazım. O zaman bir başka bir şey daha girmesi gerekiyor konunun içine. Kentleşmiş alan ve onun dışındaki alanlardan belki hepsini kapsamakta fayda var. Ama burada belirsizliklerden katkı yapılması gereken bir başka konuda belirsizlikler ve kırılmalıklar olduğunu düşünüyorum. Hassasiyetler de diyebiliriz. Biz yaptığımız görüşmelerde bu noktasal anlamda yaptığımız çalışmalarda acaba bu belirsizliklerle ilgili oradaki yaşayanlar kendilerine mesela şunu yöneltsek 5 yıl sonrası için on yıl sonrası için acaba kendilerini nelerin beklediği ile ilgili bir öngöründe bulunmaları istense acaba nasıl şeyler ortaya çıkar. Yani bizi neyin beklediği ile ilgili ya da hiç aklımıza gelemeyecek olabilecek yollar neler olabilir oralarla ilgili, bu farklı ölçeklerde de kurgulanmalıdır. Hem makro ölçekte hem yerel ölçekte bunun karşılığı nedir? Senaryo yaklaşımıyla buna bakarsak, belirsizlikleri değerlendirmek adına bence bu projeye çok ciddi katkılar verecektir diye düşünüyorum. Bir de bu koruma odaklı yaklaşımla ilişkili olarak normlarla özellikle koruma odaklı yaklaşıma dair normlarda ne tür açılım getirilebilir? Bunun üzerinde de durmakta fayda var diye düşünüyorum. Bir de tabii kırsal alanlar sayıca çok fazla işte 70.000'in üzerinde 80.000 civarında tam rakamlar ne bilmiyorum ama işte büyükşehirlerin içine girenleri çıkarırsak ne olur? Onlarla birlikte değerlendirecek ne olur? Çünkü farklı yönetim yapılarında ya da yönetim ilişkileri söz konusu olabilecek kırsal yerleşmelerle karşı karşıya kalacağız. Buna bağlı olarak biz bunların her birinde plan yapamayacağımızı da biliyoruz. Bilmiyorum yapabilecek miyiz? Bu çalışma her kırsal yerleşmenin planı olmasını hedefliyor mu? Diye sorarsam eğer. Ya da buna nasıl cevap vermeliyiz bilmiyorum. Bunu da belki düşünmekte fayda var. Çünkü hep konuşulan konulardan bir tanesi bu kadar sayıda yerleşme her birinin planın yapmak mümkün değil. Bu nedenle belli tanımlamalara, belli standartlara gitmek tabii ki söz konusu olabilir. Bunları tartışacağız zaten herhâlde burada. Ama her biri için de bir şey yapılamayacağını da biliyoruz. Bu da pratikte çok olanaklı görünmeyebilir. Şimdilik benim söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Teşekkür ederiz Hocam özetlediğiniz için. Hocama sözü verelim.

Neriman Yörür: Teşekkür ederim. Ben ilk çalıştayda yoktum. Yani hani eleştirilerimin bu anlamda da değerlendirmesini isterim. Gerçekten çok emek yoğun ve örnek bir çalışma bence. Ama hakikaten diğer hocalarımın da söylediği gibi bazı belirsizlikler var. Yani planlama modelinin hangi ölçekte olacağı gibi. Bir de ilk baştaki bu bir cümle bu modelin uygulanmasına yönelik amaçlara ilişkin bir cümle beni rahatsız etti açıkçası. Bu kırsal kente eş değer bir varlık olarak görmek, sanki kırsal değersizleştirip sonra da değer veriyoruz gibi bir şey olmuş. Yani kırsal niye kente eş değer kılmaya çalışıyoruz ki. Yani bu süreç içerisinde kırsal da biraz kent odaklı bakıldığını düşünüyorum. Yani bu düşüncem neden

kaynaklanıyor? Kırsal alandaki dinamiklere çok fazla girilmediğini düşünüyorum. Kırsal alanda farklı üretim, tüketim ve dolaşım sistemleri var. Bunların biz sadece plancılığı tek başımıza bunu yapmamız özellikle ziraat mühendisleri ile birlikte çalışmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü kırsalda farklı mülkiyet biçimleri var ve farklı kullanım biçimleri var. Yani bence oranın şey bu görüşüğünüz kişiler ve sorunlar ya bu model hangi sorunları çözecek bende bir belirsizlik var açıkçası. Yani fiziksel planın ötesinde bir de örgütlenme planı da yapılmalı bence. Bugün bu planların neden gerçekleşmesini istiyoruz. Kırsal alandan insanların göç etmemesi için. Kırsal alanda insanları tutmak için öncelikle bu gün gelinen noktada tarımdan, tarım üretiminden kazanıyor olmaları gerekir. Biz bunu plancılar tabii ki sağlayamayız. Ama oradaki bir örgütlenme bir şeması, özellikle kooperatifçilik mesela bu çok önemli bir yer tutmalı. Fiziki planın ötesinde bir örgütlenme modeli olması gerektiği için diyorum. Yani öncelikle oradaki insanların orda tutulması gerekir. Sorunların çözülebilmesi için. Ama bugün insanlar tarım yapmaktan vazgeçip, kentlere göç etmeye başladılar. Yani uzun bir süredir böyle. Kalanlarda işte mekân stratejileri dediğimiz bir takım hayatta kalma stratejilerini uyguluyorlar. Ürün desenini değiştiriyorlar. İşte arazilerini satıyorlar. Ya da üzerinde üretim yapmayı vazgeçip kente gidiyorlar. Öncelikle bu insanları burada tutmanın yolları araştırılmalı. Yoksa bu fiziki planların çok da gerçekleşebileceğini düşünmüyorum açıkçası. Dediğim gibi bu fiziki planlamanın ötesinde mutlaka örgütlenme modelleri de geliştirilmeli. Bu yerel kırsal kalkınmayla birlikte olmalı bence. Ya onlardan da bağımsız düşünülmemeli diye düşünüyorum. Onun dışında şimdilik en temel eleştirilerim bunlar olsun.

Kolaylaştırıcı: Teşekkürler Hocam. Kırsal kent odaklı bakıldığı eleştirisi, önemli bir eleştiri olarak karşımıza çıkıyor. Tabii bu noktada oradaki insanların şehir hayatına öykünme probleminin altını çizmek gerekiyor belki bununla ilgili sosyolojik bakımdan yaklaşımlar gerekebilir düşüncesiyim. Bir sosyal bilimci olarak bu tarafta biraz eksik kalmamalı diye düşünüyorum. Evet, mikrofonu bu tarafa doğru taşıyalım.

Remzi Sönmez: Teşekkür ediyorum. Bende bu projenin doğrusu çok önemli olduğunu düşünenlerdenim. Akademik nedenlerden ziyade daha çok creative nedenlerin bunu zorladığını da düşünüyorum. Hepimizin bildiği gibi kırsal alanlarda planlama, uygulama açısından öteden beri bir boşluk ya da ikinci dereceden değerlendirilen bir yaklaşım vardır. İşte kırsal alanlarda yapılacak uygulamalarla ilgili plansız alanlar yönetmeliği vardı. Orada çevre düzeni planlarının yapıldığı yerlerde işte uygulanamaz diye hüküm var. Zaten Türkiye'nin yüzde yüze yakınında çevre düzeni planı yapıldığı için o yönetmelik ortadan kalktı ve o alan başıboş kaldı kırsal alanlar. Öte yandan bu Büyükşehir Yasası ile Kanun nedeniyle mahalleye dönüşmesi nedeniyle de bir statü değişikliği oldu. Bu şeyi daha da fazlalaştırdı. Çünkü aynı statüde kentin bir parçası gibi göründü. Bu en son bir torba kanunda bu durum fark edilerek bir önlemler getirildi. İşte İmar Kanunu'nun 27. Maddesidir o kırsal alanlar ile ilgili. Uygulanacağı söylendi bu maddeye de bazı ilaveler yapıldı. Yani ruhsatsız yapı yapılabilmesi mühendis ve mimarların projelerden sorumlu olması gibi, sınırların belirlenmesiyle ilgili bazı şeyler geldi. Şimdi böyle bir durumda özellikle de kırsal yani kır diyebileceğimiz bir yer olmadığı için bunu bir idari statü altında belirleyemeyeceğimize göre bir planlama statüsü içinde belirleme ihtiyacı daha da vurgulu bir hale geldi diye düşünüyorum. Bunu ancak, şimdi farklı bir statü yok mahalle statüsü var. İşte bazı kanunlardaki maddeler var. Bunlarla ilgili bir farklılaştırılmaya çalışılan uygulamalar var. Şimdi bu açıdan baktığımız zaman bu kırsal alanın yeniden tanımlanması ki artık bundan böyle bunun niteliklerine göre tarif edilmesi gerekir diye düşünüyoruz. bu ilk bölümde yapılan geçen şeyde tartıştığımız, tipleştirilmelerin tipolojilerin önemli olduğunu düşünüyorum bende

açıkçası. Ama bunlar tiplendirme için yeterli midir? Başka tür tiplendirmeler yapılabilir mi? bu farklı bir konu. Ama eğer bu en temel amacımızsa o zaman iki tane konu gündeme geri gelecektir. Birincisi Bakanlığın bu tiplendirmeleri tüm Türkiye'de yaparak, bu beşli sınıflandırmayı bütün kırsal alanlar için yapması gibi bir görev. Çünkü böyle bir çalışma yapılmış. Bu çalışmanın sonuçlarının kullanılması gerekiyorsa böyle bir şeye ihtiyaç var. Hele ki bunu bir kırsal alan mekânsal planlama ya da işte tasarıma yön verecek bir modellerin temeli olarak alınacaksa. Gerçi Hocamızın da söylediği gibi bu ilişkiyi biz şu ana kadar göremedik ama bu ilişkinin de kurulması gerekir diye düşünenlerdenim bende. Ve bu tür bir tiplendirmenin planlama dokümanlarında yer alması veya benzeri de olabilir illa böyle olması gerektirmiyor. Benzeri bir tiplendirmenin yasalarda, yönetmeliklerde bir şekilde rehberlerde yer almasında yarar var. O zaman çalışmaya ihtiyaç var. Belki aynı kapsamda olmasa bile daha basit yöntemlerle bunları saptanmaya ihtiyaç olabilir diye düşünüyorum. Planlama sistemine gelince planlama sistemi ile ilgili burada getirilen önerilere baktığım zaman daha önceki yapılmış önerilerin bir eleştirisi üzerinden yeni bir sistem kurgusunun yapıldığını görüyoruz. Kentleşme Şurasındaki toplantılarda, komisyon raporlarında buna benzer şeyler vardı. Daha sonra bizim de içinde bulunduğumuz bir Kentges çalışmasında da böyle bir etütler yapıldı, sistemle ilgili eleştiriler yapıldı, ama hani birçok sunuşta da ortaya konuldu ama sonuçta nihai metinde böyle bir şey olduğunu ben hatırlamıyorum. Yani böyle bir sistematik hiyerarşik bir şey yok daha genel düzeyde kalan ifadeler vardı. Stratejiler vardı. Eylemler vardı. Bütün bu çalışmalardan sonra da 644 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle yeni bir sistem oluştu. Aslında orada Kentges' den gelen bazı şeyler de yansdı. Gelmeyenler de yansdı hepimizin bildiği gibi şimdi de plan yapım yönetmeliğinde bu 644'den gelen şeylerin yeniden düzenlenmesini yapıyor Bakanlık. Burada yeniden planlamayı, yeni plan türlerini de tarif ederek bunların ilkelerini belirlemeye çalışıyor. Şimdi böyle bir çalışmada buna baktığımız zaman birkaç açıdan bir değerlendirme yapma ihtiyacı hissediyorum. Birincisi, var olan yapı üzerinden veya en son gelen yapı üzerinden bir değerlendirme yapmak her zaman daha yarlıdır. Çünkü her projede farklı bir şey geldiği zaman, yeni yeni kurumsal yapılar Şinasi Hocamın söylediği gibi yeni bürokrasiyi yeni kurgulamalar ortaya çıkarıyor ki bu aslında belki hani fikir jimnastiği açısından iyi bir çalışma olsa da pratikte ne kadar kullanılabilirliği açısından bir zafiyeti vardır diye düşünüyorum. O nedenle, ya var olan sistemde kırsal alanla ilgili yani bu gerek hiyerarşik sistemde kademelenmede gerekse de yatay ilişkiler açısından özellikle tabi burada bu yatay ilişkileri çok fazla göremediğimizi de söylemeliyim. Daha çok dikey ilişkiler üzerinden bir kurgulama yapıldığını düşünüyorum burada. Bu türlü planlama sisteminde yani mevcut sistemi ele alıp, onun içinde kırsal alanı bir sektör gibi değil tabi ama bir temadır ya da bir alan olarak bakıp o sistemdeki eksikleri nasıl giderebileceğimiz yönünde bir öneri gelseydi belki daha pratik yararları olurdu diye düşünüyorum. Hele ki üst ölçeklerde, daha çok kırsal alana ilişkin stratejik kararların ağırlıklı olacağını düşündüğümüzde, alt ölçekte yani yerel planlar düzeyinde belki bu konuda derinleştirilseydi çalışmalar daha iyi olurdu diye düşünüyorum doğrusu. Şimdi planlama türleri arasında tabi köy planı falan gibi şeyler var ama şu anda bildiğim kadarıyla bu yönetmelik taslak taslağında kırsal alan planlamasıyla ilgili bir tarif ve tanım ben hatırlamıyorum. Belki bu çalışmadan yola çıkarak, o plan yapım yönetmeliğinde bir değerlendirme yapmak, bir ilave yapmak mümkün olabilir. Şimdi Bakanlık temsilcileri de burada olduğu için bunu söyleme ihtiyacı duyuyorum. Bundan yola çıkarak böyle bir şeyi de içermesinde yarar var. Özellikle hani yerel düzeydeki planlamalarda buna ihtiyaç var. Bu norm konularını daha sonra tartışacak mıyız bilmiyorum?

Kolaylaştırıcı: Evet ikinci bölümde.

Remzi Sönmez: İsterseniz ben oraya girmeyeyim. Ama şu lejant konusunda en azından benim algılayamadığım bir şey var. Kırsal alan planlaması yani alt ölçekteki bir plandan söz ediyoruz aslında köy planından söz ediyoruz ama oradaki getirilen lejantlar daha çok alt bölge veya bölge planı düzeyindeki ifadeleri içermekteydi. İşte şemalarla ilgili lejanttı. Onu ilişkilendiremedim. Belki benim algılamamda bir eksiklik olabilir. Bir de belki şuna değinmekte yarar var. Daha önceki toplantıdaki konuşmalardan da anımsadığım kadarıyla her köye bir plan yapmak gibi bir şey söz konusu değil, ama burada şimdi bir yol istikamet planı kavramı karşımıza çıktı, bir de tasarım rehberi çıktı ama bunların içeriğiyle ilgili çok fazla bilgiye sahip olduğumuzu düşünmüyorum. Bunlarla aslen neler kastediliyor. Bunlar her bölge için farklı mı olacak? Türler için ya da o sınıflandırmalar için farklılaşacak mı? Ya da İngiltere örneğinde olduğu gibi her kırsal yerleşmenin, kendi köy tasarım rehberini hazırlaması gibi bir şeylerde söz konusuydu. Bu tür bir şeyler mi bekleniyor? Yani biraz bu konuda da açıklamaya ihtiyaç var diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Sayın Sönmez'e biz de çok teşekkür ediyoruz. Hemen yakınınıza uzatalım mikrofonu.

Erkan Polat: Teşekkür ederim. Erkan Polat ben. İlk önce bu çalışmadan dolayı hocalarımın ne çektiğini iyi bilen birisi olarak, onlara biraz anlayış göstererek sözlerime başlayacağım. Ben de 24'e yakın TÜBİTAK projesinde yer aldım. Dolayısıyla da o süreçlerin ayrı işlediğini bildiğim için bazı şeyleri engelleyemediklerin farkındayım çok net. Ama bazı konularda da tabii ki eleştirelimi getireceğim. Bunlardan bir tanesi hocalarımın klişe olacak ama hepsine katılıyorum ya da büyük bir kısmına katılıyorum. Bazı eleştirilerim de olacak çünkü. 3 ayrı kavram getirmişsiniz. Kırsal alan planlaması, kırsal yerleşme planlaması ve en son da kırsal planlama dediniz. Şimdi hangisi olacak? Bunu bir kere netleştirmemiz şart. Çünkü kırsal planlama diye yeni bir kavram da oluşturmuşsunuz. Bu acaba bu mudur? Bunu mu demek istiyorsunuz? Bunu algılayamadığım için daha önceki toplantılara da katılmadığım için özür diliyorum tabii. Ama bu konuda ben de çok çalıştım. Özellikle stratejik mekânsal planlama konusunda çok çalışıyorum hala da çalışıyorum 7 yıla yakındır. Hocama bu projenin stratejik plan mı? Sorusuna katılarak aslında bir eleştiri getireceğim. Bu bence bir mekânsal plan ve stratejik mekânsal plan olması gerekiyor. Mekânsal strateji planı ayrı bir şeydir. Çünkü management tool olarak baktığımız zaman, tamam düzenleyici planla arasında bir fark oluşuyor. Ama stratejik mekânsal planlama bizim yapmaya çalıştığımız şey diye düşünüyorum. Galiba o noktada isimler karıştı diye bir eleştirim olacak. Pınar Hanım hatırlayacaktır, zaten Bakanlıktaki en son ülke mekânsal planlama ekibindeyim ben de orada da bu tartışma üzerinde çok ikna etmeye çalıştık. Özellikle Kalkınma Bakanlığı ile de tartışmalarımız oldu ama bu şeyde dünya literatüründe de stratejik mekânsal planlama olarak geçiyor. Onda bir kavram birliği oluşturmamız ya da o kabulü yapmamız anlamlı olacak diye düşünüyorum. Bu çok önemli. Tabii kırsal kenti eşleştirmek, özdeşleştirmek ya da onunla aynı bir varlık olarak, eşdeğer bir varlık olarak ele alınmasına bende eleştirel olarak katılıyorum. Ama burada şurada şöyle bir durum da var diye düşünüyorum. Özellikle orta ölçekli kentlerde yaşadığınız ki ben yaşıyorum şu anda daha büyük kentte doğup büyüdüm. İşten dolayı şu anda Isparta gibi orta ölçekli bir kentteyim. İlçelerini ve kırsalını da çok yakından takip eden birisi olarak, kent diyebileceğimiz çoğu yerin aslında köy bile sayılamayacak kadar kırsal nitelik taşıdığını da görüyorum. Bunu kentin yakın çeperindeki bazı mahallelerde de görmek mümkün, dolayısıyla kentle kırsalın türküsü üzerinde söylüyorum çok özgündür. İç içe geçtiği bir yerde, kenti ve kırsal belli bir sınırla ayırmak oldukça zor. Dolayısıyla kırsal yerleşme dediğimiz

kavram, bana göre bazı yerlerde kentin ta kendisi de olabiliyor. Bu ayırım, o yüzden kırsal alanın ne olacağını da tam olarak algılanamaması bence esas problemi oluşturuyor. Bu şeyde tabi ki sizin çabalarınızı anlıyorum. Çünkü Ekof'a biraz gönderme yapacağım aslında hani retroaktif yaklaşımı vardır. Dikiz aynasına bakarak giderseniz, yolunuzu bulamazsınız, yola öne sürekli bakarsanız da zaten yol nereye götürse oraya giderseniz. Biz de biraz o aşamadayız. Aslında en zor işi gerçekleştiriyorsunuz. Hem yolu inşa ediyorsunuz, hem araba sürmeye çalışıyorsunuz. Bu da proaktif yaklaşım Ekof'un deyimiyle, bu böyle bir yaklaşımda olmayan bir şeyi ya da aslında olmuş, varmış gibi görünen bir şeyi yeniden ortaya çıkarmaya çalışmak oldukça zor. Bu yüzden de tekrar takdir ettiğimi söylemekte yarar görüyorum ama İlhan Hocamızın da hep söylediği bir şey vardır. Ya bölge planlamada hani plancının bir iç huzursuzluğu vardır, onu çözmeyeceğini bile bile bu işe yaklaşır. Sanırım kırdada da aynı şey söz konusu diye düşünüyorum. Bu iç huzursuzluğu sürekli olacak. Ama bu iç huzursuzluğunun plancının da yolunu çizecek önemli bir şeylere referans olduğunu da düşünüyorum. Tabi aslında çok detaylı eleştireceğim şey var. Burada konuya girmeyeceğim dışarıda tartışırız diye düşünüyorum zamanınız almamak açısından. Eski şişede yeni şarap sunulabilir mi? Tartışması benim hep kafamdaki sorudur. Çünkü bir mevcut yasal ve yönetsel çerçeve var, idari yapı var ve politik bir güç var. Bunun ortasında yeni bir şey yapmaya çalışıyorsunuz. Ama bunu da yine eski şişe içerisine koyarak yapmaya çalışıyorsunuz. Yani şunu söylemeye çalışıyorum. Köy Kanunu, İmar Kanunu, Plansız Alanlar Yönetmeliği gibi birçok şey var. Bunları biz es mi geçiyoruz? Yok mu sayacağız? Sıfırdan bir şey mi üretmeye çalışıyoruz? Onlarla bunları bir alet olarak kullanacaksak da bunun adı stratejik mekânsal plan mı olacak? Bu benim kafam da hala ciddi bir şey proje açısından soru işareti olarak kalıyor. Teşekkür ediyorum uzatmamak için.

Kolaylaştırıcı: Evet bu tarafa doğru. Hocam sizinle devam edelim.

Aliye Ahu Akgün: Teşekkür ederim. Öncelikle çok teşekkürler böyle bir projeyi hem dinlemek, hem küçük de olsa bir parçası olabilme şansı verdiğiniz için. Gerçekten gıpta edilecek bir çalışma yapmışsınız. Tekrar araziye ne kadar özlediğimi hatırlattınız bana. Çok teşekkür ederim. Şimdi bütün hocalarım şu noktada katılarak, önce Melih Hoca'nın bize slaytta verdiği bir ödev vardı, olumlu olumsuz yanlar vardı. Hem amaç, hem kapsam, hem yöntem, hem teknik, hem acaba ihtiyaca cevap verebilir mi? diye genel bir nokta nokta birer cümle ile özet çalıştım. Yine noktasal olarak bazı takıldığım noktaları dile getirmek istiyorum öncelikle. Amaç olarak belirlemiş olduğunuz ve kapsam olarak belirlemiş olduğunuz şey kırsal alan çalışması yapan pek çok insanın kafasında oluşan, hemen hemen pek çok sorunun cevabını arayan bir kapsamda, bir nitelikte o yüzden çok hoşuma gitti okurken de. Fakat örneklem aşamasına geldiğimizde, ülke bütünlüğü gerçekten amaçta belirttiğiniz gibi 4 il kapsamında hem de büyükşehir olmuş, 4 il kapsamında karşılıyor muyduk? Köy müydü acaba, bu bakmamız gereken. Kır, köy tanımı anlamında bir soru işareti oluştu. Ve 36 ay aslında ne kadar uzun gözüksün de kısıtlı bir süre oluyor, kırsal alanlar üzerinde özellikle. Dolayısıyla kapsamda taahhüt edilenden biraz daha daralma söz konusu olduğunu gördüm. 5'li tipoloji ve örneklem seçiminde kullanılan göstergeler çok net gelmedi. Yapılan sunumlarda da onu ayrıca bana açıklarsanız çok mutlu olurum. Çünkü soru işaretleri oluştu. Nüfus, ülke bazında nüfus kullanıldığı söyleniyor ama nüfus yoğunluğu da bu kırsal alanların alan büyüklükleri de bununla birlikte, köyler tüzel kişilik dolayısıyla onların ortak varlıkları söz konusu onlar da bir gösterge olarak buraya girdi mi? potansiyelleri belirlerken. Kullanılmış olan teknikler farklılığı gözetilen işte yöntem olarak çok katılımcı ve Şence Hoca'mın da söylediği gibi çok kapsayıcı da aynı zamanda o nedenle çok olumlu ama normlara biraz

girmiş olacağım ama faktör analizi yine bende soru işareti olarak kaldı. Çünkü yüzde kaçını açıklayabiliyor bulduğunuz faktörler, kaç faktör, kaç göstergeden kaç faktöre indiriz? Onları da merak ediyorum ve raporlama tekniği açısından da hocalarımın söylediği gibi birbirini takip edemiyor, bir türlü iş dağılımında tanımladığınız iş paketlerinin birbirini takibi. İhtiyaca cevap gelince tanımlanan bir el kitabı olma taahhütü var bu iş paketinin. Dolayısıyla evet, bir yol gösterici olabilir. Bu açıdan bence çok olumlu bir çalışma. Ama işte hocalarımın da takıldığı noktalar var. Stratejik planlama, mekânsal planlama, kırsal alan, köy bunlar sadece mekânla mı kalmalı? Yoksa kalkınmayla farklı boyutlarda bu işin içindeyse mekânsal planlama olarak adlandırmak bunu ne kadar doğrudur? Diye düşünüyorum. Yine Remzi Bey'de dillendirdi 6360. Hocalarım yine kademelenme, esneklik. Yaklaşımlar, planlama yaklaşımlarımdan bahsetmişti Cenap Hoca. Orada girişimcilik farklı bir takım kriterler burada yenilikçilik kriterinde belki boyutunu da buraya eklemek olabilir. Lejant çalışmaları da lejant ölçekle tanımlamalar vardı, acaba bunlar daha çok içerik ya da o plan türünün ismiyle mi nitelendirilebilir diye düşündüm. Bir de örneklem çalışmalarında hoş Dilek Hanım biraz dile getirdi ama seçim kriterlerini sıraladınız. Bu seçim kriterlerini belirlemede biraz sezgisel miydik acaba diye düşünüyorum. Çünkü hani onları hangi göstergelerle ölçtünüz daha aktif olan bir topluluğu neye göre hangi kıyasla, o köy size niye dagaaktif geldi. Bir de onları irdeleyebilirsek sevinirim. Teşekkürler.

Kolaylaştırıcı: Evet biz teşekkür ediyoruz Hocam. Söz almayan katılımcılardan evet buyurun.

Tolga Çilingir: Ben ikinci tura buradan başlarım diye umuyordum olmadı. Peki, teşekkürler ben de yeni bir çalıştayda bir araya gelmekten mutluyum. Her iki çalıştayı da imrenerek takip ettim yapılan çalışmaları. Öncelikle kutluyorum. Müthiş bir emek var ve bunun çok küçük bir kısmı bize aktarılıyor. Bundan eminim. Hem imrenerek, hem de endişe ederek izledim bir taraftan da. Endişemde yine lehte bir endişe. Bunca emeğin karşılığı acaba nasıl olacak yani çok büyük merak aslında geçen çalıştayda da gündeme getirmiştım. Özellikle Bakanlık temsilcilerine bazı sorular yönelterek. Çok da kolay bir soru değil aslında bunu da biliyorum sorarken. Bakanlık, müşteri kurum olarak bu rapor kendilerine teslim edildiği andan itibaren ne yapacak? Yani bu çok büyük bende bir merak. Çünkü Kentleşme Şurası gibi bir deneyim ve Kentges raporları vs. Yani çok geniş kapsamlı bir çalışma gerektiriyor. Çünkü bu bir pilot proje olabilir mi vs. Geçmişte de mesela kırsal alandan örnek vermek gerekirse köy kentlere ilişkin zaman zaman işte bir yetmişli yıllar, sonra bir doksanlı yıllarda iki önemli hamle olmuştu. Ama bunlar çok sınırlı birkaç noktada biri uygulandı diğeri uygulanamadı vs. Pilot kalmaya mahkûm da olmaması bir taraftan. Bunu bütün Türkiye'ye yayacak bir kararlılığa ihtiyaç var. Bu nasıl sağlanacak? Bu konularda hakikaten endişe ediyorum. Ben çalışan ekipler adına endişe ediyorum. Çünkü dediğim gibi bunca emeğin karşılığında hakikaten insan bazı şeylerin de artık hayata geçtiğini görmek istiyor. İnsan yaşamı çok sınırlı yani işte belli sayıda yıla sahibiz. Ama bunun sonucunu göreceğiz bir ömrümüz var mı? Hakikaten. Çünkü böyle bir tempo içinde gidilirse, şimdi düşünün Karadeniz'den iki il var. Akdeniz ve işte İç Anadolu'dan da sayabiliriz iki il var. E şimdi. Marmara'nın gerçekleri başka, Ege'nin başka, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu. Yani bu projenin diğer coğrafyalarda sinamamasına ihtiyaç var, uygulamaya geçmeden önce bence çünkü genelleştirilecek bir kapsamdan bahsediyorsak iddiamız buysa örnekleme anlamında o zaman bunu sinamayı da gerçekleştirecek belki ara projelere ihtiyaç var. Bu konular sürekli buradaki her tartışma açıldığında git-geller yaşamama sebep oluyor. Şimdi şu ana kadar konuşan değerli meslektaşlarımızın ısrarla değindiği yani çoğunun değindiği bir konuya bende takılmışım.

Hatta en başta onu not ettim. Bu kırsal alan planlaması, kırsal planlama ve kırsal yerleşim planlaması bu en son Erkan Hocamın değindiği bu üçlü yapıdan bir kere netleşerek kurtulmamız lazım. Tabii üçünden de bahsedilebilir. Ama bu kavramların, bu raporlarda sunuşta da zaman zaman biraz birbirinin yerine geçer şekilde kullanıldığını fark ettim. Hatta öyle ki bu sunum sırasında da kırsal yerleşme planlaması başlığı altında bir kırsal planlamadan söz edilmiş. Yani hiyerarşik olarak baktığımızda da biraz sanki yanlış kullanılmış gibi gözüküyor. Bir kere zaten kırsal alanın ne olduğunu biz nasıl tarif ediyoruz yani örneğin elimize bir kalem alsak hadi bir kırsal alan sınırı çizelim desek bunu tarif etmek zor. Yani bunun mevzuatta bir karşılığı bildiğim kadarıyla yok. Aslında zaten mevzuata bakarsak kentin ne demek olduğunu da bilmiyoruz. Çok alakasız bir takım yasalarda kent tanımı var. Örneğin doğalgaz petrol piyasası ile ilgili bir kanunda geçiyor kent tanımı filan. Yani dolayısıyla bir kere bu çalışmanın hiç olmazsa, bu tanımları çok net olarak birbirinden ayırarak içeriğini buna bağlı olarak kurmasında yarar görüyorum. Yine mesela böyle bir kavram karışıklığı şeyde geçmiş sunumda yine onu fark ettim. Mekânsal stratejinin kurumsallaşması kısmında, ulusal ve ülke ifadeleri var. Yani ulusal tam kavramı hatırlayamadım. Ulusal planlama ya da ulusal mekânsal stratejiyle bir yerde de ülke diye geçiyor. Bu iki kavram tabii anlam olarak farklı fakat bu değil değil fakat burada da olabilir. Evet, burada da var nitekim. Yani ulusaldan ne alacağız? Ülkeden ne anlayacağız gibi böyle bir ikili yapı sanki ortaya çıkıyor. Örgütlenmeye ilişkin bir yine anlatımda mesela mevcut kurumlara ilişkin yeni atıflar var mı? Yani örnek olarak kalkınma ajanslarını verebiliriz. Biz kalkınma ajanslarını hala bugünkü kalkınma ajansları gibi mi değerlendirmeliyiz acaba. Hoş bu ajansların da şu ana kadar ne yaptığı çok tartışılır da çok da eleştirildiğini biliyoruz. Daha verimli, daha üretken, daha planlama sisteminin entegre olan bir yapısı olacak, böyle mi bakmalıyız yoksa bugünkü yapısı içinden mi bu konuya bakmalıyız? Tıpkı diğer kurumlar için geçerli olduğu gibi. Planlama kademeleri içinde ilçe kademelenmesine takıldım. İl kademesi yok arada değil mi? Bölge ve alt bölgeden ilçeye atlayan bir yapı var. Aslında çok kademeli bir yapının en başta Şinasi Hoca'mda belirtmişti bürokratik açıdan çeşitli sakıncaları olabilir. Hem süreci uzatan hem de belki hiyerarşik anlamda sorun çıkartan bir şeyi olabilir. Pardon. Orada neymiş ki? Evet yani benim takıldığım zaten ilçe konusu yani ilçe kademelenmesi meselesi. Türkiye'de çok rahatlıkla idari sınırlarla oynanıyor biliyorsunuz. İllerle biraz daha zor az oynanıyor. Görece. Bunun tabii siyasi nedenleri olduğunu hepimiz biliyoruz ama özellikle yönetsel anlamda ilçe kademesinin rasyoneli olabilir. Ama planlama kademelenmesi olarak ilçenin rasyonelini açıkçası çok kuramadım kafamda. Bunlardaki il bazındaki örgütlenmenin içindeki şubeleşmeler vs. başka türlü formüle edilebilir diye düşünüyorum. Yine Şinasi Hoca'mın söylediği gerekçelerle. Sunumda 3.2 nolu bir başlık vardı. Hangi sayfada nerede geçtiğini hatırlamadığım ama böyle kayıtlara geçerse daha sonraki değerlendirme de belki düşünülebilir. Eylem planlarını belirleme diye bir başlık gördüm. Bunun altında da alt kademeler geliyor. Hatta bu bizim en son deminki şeye dönebilirsek. Evet burada. En alt kademede eylem planlarını görüyoruz. Aslında bunun da daha alt aşamaları var. Eylem projelerine kadar giden. Doğru mu anladım bilemiyorum? Bu iki şema birbiriyle eşleşiyor mu bundan emin değilim. Çünkü eylem planlarının altında da başka tür planlama tanımları vardı bu şemada. Eğer farklı şemalarsa bunlar arasında bir entegrasyon problemi veya ikilem olduğu söylenebilir. Normlar konusuna girmeyeceğim ama o kısımda aktarılan bir konu var. Aslında demin de değinildi. Bu Akçaabat ve Beyşehir'de seçilen örnek köylere ilişkin kriterlerden bahsedildi örneğin. Ben bunu çok önemsemedim nedense yani orada sıralanan 6-7 tane kriter örgütlenme düzeyi vs. peki yani her açıdan böylesine zengin köyler geneli temsil edecekler mi peki? Bu kadar seçici davranırsak, yani orada bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla kriterleri tutturamayan köyler ne olacak?

Diye bir soru akla geliyor. Hâlbuki daha pragmatik bir şey söylenebilirdi ki en baştaki anlatımda o geçti çalışma ekibine yakın olmak gibi. Çalışma ekibine yakın olmak gibi bir kriterdi galiba o seçimi belirleyen öyle de söylenebilirdi belki bir sakıncası yok. Ersin'in sunumunda bu mülakat formlarından bahsedildi. Şimdi her çalışmada çeşitli geri beslemeler olur. Mesela bu hazırlanmış mülakat formları daha sonra revize edildi mi acaba merak ettim. Çünkü her ne kadar mükemmel yakın şeyler hazırlıyor olsak da çalışmaların öncesinde, çalışmalar sırasındaki deneyimlerimizin daha sonra bu anlamda çeşitli revizyonlara ihtiyaç doğurduğu ile karşılaşırız. Yani bu mülakatlardan bazı soruların anlamsız olduğunu ya da bazı noktalarda soru sorulamadığına ilişkin saptamalar oldu mu acaba? Bu anlamda bir özeleştirilme getirilmemişti. Olduysa da o zaman bu formlar örnek almaktan söz ediyorsak, diğer bölgeler veya köylerde uygulanırken bu geri dönüşlerin önemli olduğunu düşünüyorum. Bir de mesela haberleşme falan gibi bu kriterler kuşkusuz önemli bir yerleşmeyi çözümlerken çeşitli boyutları ile ele almak falan. Örneğin PTT olup olmaması falan gibi bu hani yetmişli yılların sonlarındaki yerleşme merkezlerin kademelenmesinde de bu tür sorular vardı. PTT acentesi var mı köyünüzde falan yani bu tarz sorular. Biz bu yeni son dönem gelişmelerine paralel olarak özellikle teknolojik anlamda acaba sorularımızı bu geleneksel şablonların daha ötesine taşıyabilir miyiz? Kuşkusuz bazı güncellemeler var. Cep telefonu sayısı, hani internet bağlantısı. Ama biz mesela niye haberleşmeyi sorguluyor olabiliriz diye kendi kendime soruyorum. Bunu mekâna ilişkin ifade bulamazsa çok havada kalıyor diye düşünüyorum. O arada başka türlü daha yeni bir takım kriterler acaba belirlemeli miyiz? Bu soruyu sormak gerekiyor kendi kendimize. Bir mekânın gelişmişlik seviyesini ölçmede veya mekânlar arası ilişkileri ortaya çıkarmada bu tür yeni sorulara ihtiyaç var. Demin Remzi Hocam bir şey söyledi mesela dikey bir hiyerarşik yapı var fakat yatayda bir ilişki sorgulaması zayıflığı olduğundan bahsetti. Katılıyorum bende ona. Hakikaten özellikle daha piramidal bir yapı mı acaba ortaya çıkmalı aşağıya doğru indiğimizde böyle bir dikey şematik olarak da yine aynı dikeylikten bahsedelim. Daha yerel ölçeğe doğru kaydıkça acaba kutucukları mı açılmaya başlamalı. Yani o yereldeki yerleşmeler arası bağlantı ve ilişkilerin nasıl sağlanacağına ilişkinde ki teknolojinin de biraz yardımıyla bunlar mümkün olabilir. Nasıl sağlanabilir yatayda bu ilişkiler, buna ilişkinde bazı önerileri olabilir projenin ve bu sistemin diye düşünüyorum. Böyle çok noktalı ve parçalı oldu kusura bakmayın ama. Zaten yeteri kadar kapsamlı, kapsayıcı konuşmalar vardı. Teşekkür ederim sizlere de ben şimdilik böyle kapatayım teşekkürler.

Kolaylaştırıcı: Erdem Hocamıza verelim mikrofonu.

Erdem Erbaş: Teşekkürler. İlk KTÜ'de yapılan Trabzon'da yapılan sunuştan sonra Konya'da olmak çok keyifli. Orada çok şey söylendi, hani oradaki şeylerin bir kısmı tekrar gündeme getirildi. Sizi de başta söylediniz Melih Hocam. Orada durduğunuz bir takım noktalar bu arada tekrar tartılma olanağı buldu. Orada kendi açımdan söylediğim bir noktayı tekrar söyleyeyim. Bence çok keyifli. Bu çalışmanın içinde olmak isterdim. Gerçekten kuramsal tarafı ve alan çalışmasına ilişkin yanı gıptayla bakılacak emek yoğun olduğuna inanıyorum. Bunu baştan söylemek isterim. Çok büyük eksikliğini duyduğumuz bir alanda cesaretle girilmiş. Her ne kadar büyük belirsizlikler içerisinde ilerlemeye çalışsa da sonuçlar açısından bence olumlu olacağına inandığım bir noktada. Önce bunu belirtmeliyim. İkinci girişle ilgili nokta sizin, bizde yani katılımcılardan beklediğiniz bir takım şeyler var. O şey sözcüğünü nasıl anlamak gerektiğine ilişkin kafamda kurmaya çalıştım. Gönderdiğiniz metinler üzerinde okuyarak, nasıl bir şekilde bunu formüle edebiliriz ve daha yapıcı bir noktaya bunu eriştirebiliriz şeklinde kendimce düşünmem oldu. Ben burada, en başta şöyle bir soruyu

kendime sordum. AB geliştirme süreci içerisinde özellikle müktesebat diye belirlenen politikalarından bir tanesi ortak tarım politikasının geliştirilmesi ve ortak tarım politikasına ilişkin Türkiye'ye biçilen bir takım roller var. Bu rollerle ilgili tarafın bu çalışmanın çıktıları açısından formülasyonda etkili olduğunu düşünüyorum. Bunlardan çok yani temel olduğuna inandığım bir küçük farkı sonrasında yine beraber düşünüyoruz bu çok geniş bir kavram çünkü. Ama vurgulamakta yarar var. Hani kırsal alanda yaşayan kırsal alanda köy mü yoksa başka bir şey mi olup olmadığı konusunda zaten bir tartışma var ama yaşayanın köylü mü yoksa köylü olmayan birisi mi olduğu bir tartışma konusu. Ayrıca köylü dediğiniz kişiye de AB ortak tarım politikası giderek çiftçi şeklinde bir noktaya getiriyor. Yani köylülükten çiftçi olmaya doğru giden bir yan var. O çiftçide bireysel bir çiftçi olarak değil. Daha büyük işletmelerin tarımsal işletmelere doğru giden bir durum var. Bu Türkiye açısından da böyle. Yani eğer Konya yöresini hani biraz bilirim. O anlamda söyleyebilirim. Şanlıurfa çok yakından takip ettiğim bir bölge oldu şu son dönemde. Besicilik ile ilgili ya da büyük tarım işletmelerine ilişkin uluslararası sermayenin gelip de alan yatırımı yaptığı önemli bölgeler var. Hani bu noktada hani bence üzerinde durulması gereken önemli bir nokta kırsal alanla ilgili konuştuğumuz kişi artık köylü değil, bu çiftçi ve giderek de büyük tarım işletmelerine doğru giden bir durum var. Bunu ne olur şey gibi algılamayın sektörel bir yaklaşım gibi algılamayın. Bu bizim hep beraber mekânsal sonuçlarını da düşünmemiz gereken bir nokta olarak algılayın. AB ortak tarım politikasından Türkiye'ye düşecek rollerin bu proje açısından nasıl çıktılarda formüle edileceği bir soru olarak hani kalsın. Bence buna cevap verir. Bu çalışma son derece yanıt verir. Ama bu formülasyonu bu sunuşlardan sonra daha iyi yapabiliriz diye düşünüyorum. Bir tanesi buydu. İkinci nokta Remzi Hoca biraz bahsetti. Özellikle Büyükşehirle ilgili yasal değişikliğin özellikle seçilmiş iki örneğin de tesadüfen böyle bir örnek olması 30 Marttan sonra bu alanların statüsü artık köy olmayacak birer mahalleye dönecek. Her ikisi için de geçerli bu. Dolayısıyla bu iki alanda da statükonun idari yapı içerisinde köy olarak anılmayıp da mahalle olarak anılmasıyla beraber aslında yapısını kırsal alan olarak kalacağı ama bu statünün korunmasında planın nasıl bir rol üstleneceği. Yani yasal olarak köy diyemiyorsunuz. Mahalle diyorsunuz. Ama bir yandan da karakteri kırsal karakter bu karakteri tanımlanan tek yolu planmış gibi düşünüyoruz. Burada planın dıştan böyle bir rolü mü var? Ya da olmalı mı hani bu soruya ilişkin çıktılardan önce formülasyonda önemli bir soru akla gelecek çünkü bu iki kent için yani Trabzon ve Konya için söyleyebilirim. Özellikle çevre düzeni planları yapılırsa çevre düzeni planları ile ilgili sorun içerisinde verilecek rolün bu yerleşmeye söylenecek lejant tanımını bu çalışma en azından çıktılarında biraz yoğun gösterecek, biraz rehber niteliğinde belirleyebilmeli diye böyle bir şey belirleyin hani pratik bir sonuç belirleyin. Benim burada hani özellikle çevre düzeni planları ile ilgili husus devreye girmişken söylemem gereken bu hiyerarşiyi anlayabilmek için çevre düzeni planlarının özellikle sizin kentsel kırsal diye nitelendirdiğiniz alanlarda bir KY lejantı var. Özellikle İstanbul'da çok gördüğümüz bunu diğer kentlerde eminim hani hepimiz görüyoruz bu KY lejantının yani kırsal yerleşme lejantının nasıl planlanmasının gerektiğine ilişkin hususu çevre düzeni planları çok fazla anlatamıyorlar. Özellikle yakın bulduğum birkaç kentte bunların hani köy nazım imar planı, hani A köyü nazım planı diye giden bir imar sürecine doğru girdiğini biliyoruz ki bütün kırsal karakteri farklı algılayan bir biçim bu. Bunu biliyoruz sorun olarak ama bu sistematikte çevre düzeni planlarıyla bu bizim öngördüğümüz planlar arasında nasıl bir ilişki kurulacağı hususunu soralım hep beraber. Bunun hemen akabinde aslında benim en çok üzerinde durduğum nokta kalkınma ajanslarının bölge planlarıyla çevre düzeni planlarının ortaya koyduğu yapının nasıl paralel gitmediği hususu. Bu çok teknik bir sorun. Çünkü AB'nin işte biraz önce bahsettiğim bu ortak tarım politikasına bağlı olarak fonlarının dağıtılmasında özellikle NUTs bölgelerine göre düşündüğü fon dağıtım işinde bölge planına

göre belirlediği bir takım o çağrılarını yanıtlamaya çalışan örneğin kırsaldan birisinin aldığı o fon karşılığını mekânda uygulamak istediğinde örneğin çevre düzeni planında o alana öyle bir rol biçilmemişse mümkün değil onunla ilgili o yatırım kararını değiştiremeyeceği. Dolayısıyla AB açısından bakıldığında, Türkiye'ye verilmiş bir fonun Kalkınma Ajansları üzerinden dağıtılamaması söz konusu olacak. Bu konuda birçok Kalkınma Ajansı il ilgili ciddi sorun var. En yakından takip ettiğim Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı KUSKA Hürriyet Hoca bu konuda çok daha fazla şey söyleyebilir. Çünkü beraber çalıştığımız bir durum o. Fon dağıtılamıyor. Çünkü çevre düzeni planı Kastamonu için KUSKA' nın biçtiği rolü biçmiyor çünkü o bölgeye. Örneğin turizm gelişme alanları ile ilgili hiçbir yatırım kararı şekillenemiyor. Bunlarda turizme bir çare olarak çıkmışlarsa yaklaşık olarak 10 trilyon geri dönüyor. Bu da tabii Türkiye açısından AB fonlarının etkin olarak kullanılmaması olarak bir sonuç getiriyor. Yani bunu çok üst düzeyde bir noktada tutayım. Buna ilişkin acaba bir şey söyleyecek miyiz? Yani kalkınma ajanslarının ortaya koyduğu bölge planları ile bizim şu anda ortaya koyduğumuz sistematik arasında bir ilişki kurgulayacak mıyız? Bu soruya herhalde Bakanlık daha fazla düşünecektir diye bırakayım. Şimdi burada bir son nokta söylemeye çalıştığım taraf. O da şu. Bizim aslında hedeflediğimiz fiziki mekânla ilgili bir noktaya doğru getiriyor. Yani kırsal yerleşmeyi daha öne çıkartıyormuş gibi söylüyor. Aslında bu söz edilen yapı, ama şema kırsal yerleşmeden daha öteye kırsal alanın daha çok sektörel düzeyde formüle etmeye çalışıyor. Ve onu da stratejik kararlar çerçevesinde biraz düzenlemeye çalışıyor. Bu düzenleme sözcüğü çok kritik bir sözcük. Çünkü ona Şence Hoca çok ciddi miktarda şey söyledi. Çok girmek istemiyorum Ama kritik noktası şu, köyü ya da kırsal yerleşmeyi sadece yerleşme deseni içerisinde oluşturan o hani sınırlar içerisindeki alanmış gibi en çok 3194 eklenen 27. Madde de olduğu gibi alanmış gibi de değerlendirmemek lazım. O noktada çıktılarda yani bu alanın tarif edilmesinde hani kırsal alan yerleşme ne dersiniz deyin bu alanın tarif edilmesinde çıktılarda bir şeyler olmalı o bence var yine bunun içerisinde. Ama mutlaka sonuç kısmında bu alanın tarifenmesine ilişkin bir şeyler söylenmeli diye üçüncü noktayı da böyle koymuş olayım. Benim için söylenmesi gerekenler bunlar. Çok teşekkürler tekrar.

Kolaylaştırıcı: Evet Hocam bizde teşekkür ediyoruz. Sizden sözü alıp savunmaya bırakıyorum. Savunma tek söz hakkını kullanmak ister. Yoksa. Öyle mi tamam peki. Şu anda sürremizi aştığımız hatırlatalım bir de Erkan Hocamızın eski şişede yeni şarap hayali değil ama porselen bardakta çay hayali var herkesin. Evet buyurun.

2. OTURUM: PLANLAMA SÜRECİ: SİSTEM/ UYGULAMA/ ARAÇLAR

Pınar Zoral: Herkes çok yoruldu biliyorum bende kısa tutmaya çalışacağım sözlerimi ancak bu vesileyle ben bu projede katkısı olan tüm hocalarımıza, çalışmaya katılan herkese, emek veren herkese çok teşekkür etmek istiyorum Bakanlığımız adına. Şimdi benim değinmek istediğim birkaç husus vardı ama konuşmalardan sonra birkaç bir şey daha ekleme gereği duyacağım. Bu öneri kırsal planlama sistemine ilişkin raporlar aslında bize geliyor biz değerlendirmelerini yapıp bildiriyoruz. Ama yine de böyle bir ortamda hocalarımızla tartışma olanağı bulduğumuz için söyleyeceğim bazı şeyler belirteceğim burada. Söyleyeceğim kritiklerin kesinlikle bu projenin sonuçlarını uygulamaya dair Bakanlığımızın çok istekli olduğunu, bunların uygulanabilmesi için bu kritikleri yaptığımı belirtmek isterim mutlaka öncelikle. Öncelikle planlama sistemine baktığımızda sistemin bir sorunlar belirleme ile başladığını görüyoruz. Burada aslında bunun sadece sorunlar değil olanakların fırsatları ve tehditlerin de belirlendiği bir çalışmayla başlamış olmasını temenni ederdik. Çünkü hepimizin de belirttiği gibi bir sürü farklı gelişmeler oldu. Mevzuatta da bir takım değişiklikler oldu. Hani bunlarında birer tehdit ya da 3194'de mekânsal stratejik planlamasının artık yer alması gibi bir fırsat aslında var önümüzde hani bunlar yer almadığı için planlama sistemin kalanında da çok dikkate alınamıyor tabii. Öyle bir durum ortaya çıktı. Şimdi buradaki sistem aslında çok kapsamlı ele alınmış bir sistem. Ülke ölçeğinden başlıyor hani kırsala kadar inmeye çalışıyor. Bu aslında çok olumlu. Biz de buna olumlu bakıyoruz aslında. Ama bir sıkıntı var. Proje aslında bir Arge projesi ama bu bir Kamag projesi olduğu için kamu kurumunun ihtiyaçlarının karşılanması uygulanmaya aktarılmasını bekliyoruz biz projeden. Projenin bu kadar geniş kapsamlı bir şeyde ele alınması uygulamaya dönük bizde bazı soru işaretleri yaratıyor açıkçası. Her proje raporu çok kapsamlı 300'er sayfalık paketler ama biz bunları nasıl aktaracağız konusunda biz de çok net değiliz Bakanlık olarak. Şimdi keşke diyoruz hani biz aslında yazılı olarak da bu görüşlerimiz bildirdik Hocalarımıza bu mekânsal stratejik planlaması temel alan Kentleşme Şurasından gelen aslında biz bu konuda ben mekânsal stratejiler ve çevre düzeni dairesi Başkanlığı'nda çalışıyorum bu arada. Biz bu mekânsal stratejik planlama ilişkin süreci Remzi Hoca'mın da bahsettiği gibi Kentleşme Şurasından başlayarak yürütmeye başladık ve 2012 yılında bu planlama sisteminin usul ve esaslarını ülke ve bölge ölçeğinde ortaya koyan bir projeyi tamamladık. Bu yıl itibarıyla da ülke ve bölge ölçeğinde bu planlarına başlamayı planlıyoruz. Aslında geçtiğimiz sene başlanacaktı bazı aksaklıklardan dolayı bu yıla ötelendi. Yani bunlar aslında pek çok platformda o kadar çok katılımcı süreçte hazırlandı ve tartışıldı ki biraz bu projede de biraz bunların tartışılıyor olması çok önemli bölge planları, ÇDP ile ilişkiler mekânsal stratejiler kavramlar ama hani bizim Bakanlık olarak bu projeden beklediğimiz aslında biraz daha kırsal alanlar özelinde tabii ki kentle birlikte olacak ama daha detaylı çalışmalar elde edebilmek. Umuyoruz buna ilişkin ilerleyen süreçte daha detaylı rehberleri görebilir diye umuyoruz açıkçası. Burada aslında şöyle bir argüman geliştirdik hani bu sistem hepimizin söylediği gibi çok ideal hani ufak tefek aksaklıklar olabilir çözülebilir. Kurgulanan sistem çok ideal ama hani keşke mevcut mevzuat içeren, mevcut planlama kurumlarını, yönetsel yapılarını içeren bir alternatifimiz olsaydı diye biz çok konuştuk, kendi aramızda ki biz uygulamaya geçerken bu alternatif 2'den faydalanarak daha rahat bir takım mevzuat düzenlemeleri yapabileseydik. Çünkü bildiğiniz gibi

bu projenin bir proje sonuçları uygulama planı var. Taaaa 2008 de proje kurgulandığında yapılmış ve bizim çıkarmakla yükümlü olduğumuz bazı yönetmelikler ve genelgeler var proje bitiminden sonra bir yıl içerisinde. Burada da her şey yazıyor. Ben de altı aydır bu projenin içindeyim ama sonuçları okuduğumda hani yapılacak bu tipolojilere ilişkin pek çok konuda konuyu içeren ve illere dağıtılacak ve onların anlayabileceği nitelikte bir takım bir takım rehberler olması lazım ki hani biz bunları uygulayabilelim. Bu yüzden süre de çok kısıtlı ama beklentimiz de yüksek hocalarımın çok emekleri var. Bunları kesinlikle göz ardı etmiyoruz. Gerçekten çok çalışılmış. Ben mekânsal stratejiler şubesinde olduğum için mekânsal stratejinin planlamasıyla ilgili kısmından çok faydalanıyorum ama bu çalışmada değil de diğer yaptığım ülke-bölge ölçeğinde yaptığım planlama çalışmalarında faydalanabiliyorum. Çünkü buradan beklentimiz çok farklı dediğim gibi. Bunun dışında hani çevre düzeni planları, bölge planları onlara ilişkin çok bir şey söylemek istemiyorum. Çünkü onlar zaten dediğim gibi farklı yeni bir planlama sistemine geçmeye çalışıyoruz ülke olarak ama geçiş sürecinin sıkıntıları var. Daha kurgulama çok güzel biz de çok danışıyoruz sizlere ama geçiş gerçekten kolay olmuyor. Hani çevre düzeni planları Türkiye'de %90 tamamlanmış ve bölge planlarına göre şu anda bu güncelleme çalışmaları devam eden gerçek. Hani onları dönüştürmek, değiştirmek kolay değil ama bu dediğim gibi mekânsal stratejik planlama süreci çözüm bulmak için bayağı bir ipuçları vermeye başladı bize. Umarım kısa vadede bu sorunlar giderilecektir diye düşünüyorum. Bir kırsal alan tanımına ilişkin bir şeyler söylemek istiyorum bir de. Yani aslında bu konuyu konuşan tek planlama camiası değil hani bizim bilindiği gibi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, TÜİK, Kalkınma Bakanlığı hepsi aktif olarak yer aldığı bir kırsal kalkınma stratejisi çalışması var. Biz oraya da katkı vermeye çalışıyoruz. Elimizden geldiğince burada aktarabildiğimiz kadar kendi çalışmalarımızı aktarmaya çalışıyoruz ama orada da bir kırsal alan tanımı çalışması yapılıyor. Onlar da bunu mevzuata aktarmayı düşünüyorlar. Bir de hani yapılacak işlerde veri çok önemli hani o ölçekte veri yoksa bizim yaptığımız tanımlamalar ölçeğinde veri yoksa bu ne anlama bu ne işe yarayacak herkes ayrı bir tanım yaparsa. TÜİK' in yaptığı tanım ve ürettiği veri ölçeği o yüzden bizim için çok önemli hani o yüzden mutlaka çalışmalarımızı onlarla eş güdümlü bir şekilde yürütmeye çalışıyoruz. Plan Yapımına Dair Esaslara Ait Yönetmelik yeni adıyla Mekânsal Planlar Yönetmeliği çok kapsamlı bir yönetmelik içinde her plan kademesine ilişkin bir şey barındırıyor. Bu açıdan çok zor bir yönetmelik olacak. Onda pek çok konu içeriyor. Hani kırsal alan tanımına ilişkin şeylerde var. En son versiyonu kamuda hani henüz yayınlanmamış olabilir o yüzden değişti. Hani o açıdan da bir şey söyleyemiyorum şu an ama oraya da mutlaka yansacaktır. Bizim yaptığımız çalışmalar, çünkü birebir iletişim halindeyiz sürekli yönetmeliği hazırlayan birimle. Ben bir de genel olarak şunu belirtmek istiyorum. Dilek Hocamızın anlattığı kısmı ben burada gördüm. Gönderilen dokümanların içinde bulunmadığını düşünüyorum. 4.2 paketi sanırım çalışmaya başlamış o tarafta gerçekten çok hani ilgimizi çekti burada videolarla çalışma. Ama ben ısrarla şeyi kuramıyorum tam olarak. Kurgulanan planlama sistemi ile uygulamada uygulanan sistem arasındaki ilişkiyi net olarak kuramıyorum ve onun da rapordaki yansımaları tam görmediğimiz için hani biz bu verilen çok detaylı ve farklı bir dildeki planlama sistemi kurgusuna hani nasıl bu illerdeki teknik personele onu aktaracağız, kapasiteleri aktaracağız, bilinçlendirme sağlayacağız? Bunda açıkçası biraz hani kafamızda soru işaretleri var Bakanlık olarak. Dediğim gibi süremizde çok kısa. Ben daha fazla uzatmayayım. Normlarla ilgili olanları da öğleden sonra söylemeye çalışırız fırsat olursa. Teşekkür ederim sabrınız için.

Kolaylaştırıcı: Buyurun

Simge Poyraz: Bende Pınar Hanım'ın söylediklerini aynı şekilde ifade etmek isterdim. Ama her şey ortaya konuldu. Az önce hocalarımız söylediği şekliyle Bakanlık bu çıktıdan neler yapmak istiyor? Çok şey yapmak istiyoruz. Özellikle bize düşen görevlerde var çünkü. Bu planlama sonucuna bağlı olarak bir yılın içerisinde bir çalıştay düzenlemek arkasından bir genelge yapmak ve yönetmeliğe bağlı olarak da bir sonuç elde etmek istiyoruz. Onun içinde çıktılar bizim için çok önemli. Planlama ile ilgili değerlendirmeleri Hocalarımız yaptı zaten. Onun için ben daha fazla vakit almak istemiyorum. Ama eleştirilerine aynen katılıyorum. Çünkü gelen gelişme raporlarını incelediğimizde, iş dağılımları yönüyle baktığımızda maalesef bizde ilişkilendirme açısından yani iş dağılımında yapılan eleştiriler ya da açıklanan şeyleri diğer iş dağılımıyla nasıl ilişkilendirebileceğimizi bizde maalesef yakalayamadık. Çok kopukluklar var. Bunları bir kaç kez dile getirmiştik Hocalarımız da biliyor. Ama aynı süreci yaşıyoruz. 5. Gelişme raporunda da aynı süreci yaşadık. Dolayısıyla kalan süremiz çok az, süre uzatımındayız çünkü 6 aylık bir süre uzatımı verildi. Bunun yaklaşık iki ayı da bitmek üzere. Bundan sonra yapılacak çalışmanın tamamıyla alan çalışmaları bitmiş gibi görünüyor çünkü büro çalışmasına yönelik ve artık sonuca dayalı verilerin olması gerektiğini düşünüyorum. Benim şimdilik ifade etmek istediklerim bunlar. Teşekkür ediyorum.

Kolaylaştırıcı: Evet bizde teşekkür ediyoruz. Buyurun.

Sevgen Sezer: Bende çok kısa söyleyeceğim. Pınar Hanım epey bir anlattı. Bizim Mekânsal Strateji Planı 644 Kanun Hükmünde Kararnameyle bize verildi. Bu şemayı aslında bu kadar detaylı mekânsal strateji planı kapsamında hazırladığınız şemayı, bana göre Saliha Hoca'nın söylediği bundan bir pilot proje olabilecek ilçe planından bahsettiniz. Keşke bunun altındaki hani yapılacak önerdiğiniz modele ilişkin plan ya da tasarım rehberi mi ne olarak adlandırılıyorsa bu detaylı şemayı biz öyle görseydik hani modeli daha iyi anlayabilirdik diye düşünüyorum. Bir de ikinci olarak Pınar Hanım biraz bahsetti. Biz kırsal kalkınma planı çalışmalarına katkıda bulunuyoruz. bu plan gereği TÜİK bazı göstergeler belirledi. Aynı zamanda kırsal alan tanımını da Kalkınma Bakanlığı ile birlikte çalışıyor. Bu projede de göstergeler var. Bunlar uyumlu mu ya da hepimizin bildiği gibi bizim sadece verilere ulaşabilme kaynağımız TÜİK olduğuna göre onların kullandığı göstergelere acaba biz baz alsak daha mı iyi olur diye düşünüyorum. Bu konuda da Kalkınma Bakanlığı ile ya da TÜİK'le temasla geçilebileceğini söylemek istiyorum. Bu şu konuda da önemli. Yine Erdem Hoca bahsetti bu konuda da AB kapsamında ipart programı kapsamında çiftçiye çok destek oluyor. Şu anda Büyükşehir Yasası nedeniyle köyden çıkıp mahalleye geçen yerlerde ne yapılacağı bilinemez durumda İçişleri Bakanlığı'ndan da idare konuda bir açıklama bekleniyor. Bu projede de bu acaba mahalleye dönecek alanlarda nasıl kırsal alan ve destek alacak çiftçiler nasıl tanımlanacak bu modele nasıl yansıtılacak düşünülmediyse düşünülmesini istiyorum. Teşekkür ediyorum sağ olun.

Kolaylaştırıcı: Bizde size teşekkür ediyoruz. Sağ olun. Hemen sizi cafe break için dışarıya almak istiyorum. Yaklaşık 15 dakikalık bir aranın ardından normlar tartışmasında birlikte olacağız.

3. OTURUM: Normlar

Kolaylaştırıcı: Bir hatırlatma yapmak istiyorum. Yarınki gezi programı için Çağlar Hocam harekete geçmek istiyor. Ama kendisine gezi programı tercihlerinin iletilmesi gerekiyor. Bu normlar tartışması devam ederken tüm değerli konuklarımızdan, Konya dışından gelenler özellikle bir karar vermelerini bu sürede düşünmelerini isteyeceğim. İki tane alternatif var. Bunlardan birisi Çatalhöyük diğeri de Sille. Bu ikisinden birini tercih etme hakkına sahipsiniz. Normlar tartışması bittiğinde bunu Çağlar Hoca'mla paylaşırsanız o da hemen planlamayı gerçekleştirecek. Evet, normlar tartışmasına hemen başlayalım istiyorum. Bununla ilgili arada çok saygıdeğer Hocam Tüzin Baycan hanımefendi pratik bir yöntemim var dedi ama ilk sözü ona vereceğim. Bir özet yapacak bununla ilgili bize. Onunla başlayalım istiyorum normlar tartışmasına, sonrada söz almak isteyen çok değerli Hocalarımıza bu sefer toplam süremizin 75 dakika olduğunu hatırlatarak beşer dakikalık konuşma süreleri vereceğimin altını da çizerek başlayalım istiyorum. Buyurun Hocam.

Tüzin Baycan: Çok teşekkürler ilk sözü almak istedim. Geçen oturumun sonunda aslında söylemek istediğim şeyler vardı. Ve sormak istediğim bir soru da vardı. Onun için bu oturumun başında bunu söylersem daha toparlayıcı olur diye düşündüm. Bir de mevcut zaman kısıdı proje ile göze alarak aslında bu aşamada artık belirli şeyleri tartışmaktan vazgeçip pratik olarak, bu proje nasıl sona erdirilebilir bunun için yapılması gereken şeyler nelerdir bu projeden bu aşamada neler beklenmesi gerekir artık neleri de beklememek gerekir konusunda biraz da konuşmak istiyorum. Onun için pratik bir şeyim olacak dedim. Şimdi konuşan arkadaşlar bundan önceki oturumda tabii Trabzon'daki çalışmaya katılmamış arkadaşlar için şeyler var. Boşluklar var. Çeşitli kişilerce ifade edildi. Mesela Azime'nin söylediği Koruma Odaklı Kırsal Alan Konusu. Bunu biz çok ayrıntılı olarak tartışmıştık geçen toplantıda. Hepimizin tartıştığı bir şeydi. İşte tipolojiler konusu, temsil konusu, bunlar temsil edebilir mi bu iki bölgede seçilen yerler bütün bir Türkiye'nin kırsal mozağini yansıtabilir mi gibi tartışmaları zaten o aşamada yapmıştık. Kavramlarla ilgili işte derin kırsal ne demektir filan gibi bunları tartışmıştık. Tabii onlar bu aşamada o aşamaya katılmadıkları için çok doğru bu soruları sormaları ama artık bu aşamada bence oradan şey yapmak gerekiyor. Oradan çıkmak gerekiyor. Ama bu tabii şunu da gösteriyor ki hem ilk çalıştay da hem bu çalıştay da benzer argümanlar tekrar gündeme geldi. Dolayısıyla bu projede projenin nihai ürünü raporunda kavramsal kısmı ile ilgili bölümlerde bir revizyon yapılması ya da bu kavramsal çerçeveye ilişkin daha ayrıntılı açıklamaların yapılmasında yarar var. Bu ortaya çıkıyor. Kavramsal olarak burada neden bu kavramlar kullanılmıştır. Bunlar ne anlama gelmektedir. Proje ekibi bundan ne anlamaktadır gibi bunların tanımlanmasında büyük yarar var. Şimdi ikinci konuya gelecek olursak geçen oturumda burada bir bence bir karışıklık var. Hepimizin kafasındaki karışıklık da oradan kaynaklanıyor. Bir tarafta aslında Şence'nin söylediği şeyle de çok üst üste oturuyor. Yani bu düzenleyici ile ilgili yaklaşımla stratejik yaklaşım açısından da hakikaten çok katılıyorum çok da önemli katkıda bulundu Şence çok da kritik bir aşama şu anda. Burada bir karar verilmesi gerekiyor ve bundan ne beklendiğinin de anlaşılması gerekiyor. Şimdi burada benim Bakanlık yetkililerine de proje ekibine de soracağım bir soru olacak. Çünkü burada önerilen modelde mekânsal stratejik plan kavramı kullanılıyor. Bakanlık temsilcileri de bundan bahsettiler. Mekânsal stratejik planlamadan biz ne anlıyoruz

kavram olarak. Stratejik planlama başka bir şey mekânın ötesinde de anlamları olan bir şey. Ama mekânsal stratejik plan dediğimiz zaman orada işler biraz karışıyor. Çünkü orada hem düzenlemeyle ilgili konular giriyor, hem bir tarafta strateji var. Strateji dediğiniz zaman bu işin fiziksel planlama ile ilgili olmayan boyutları da giriyor. Oradaki bütün gelişme dinamikleri filan gibi konularda giriyor. Dolayısıyla orada o kavramlar bizim beklentilerimizi de farklılaştırıyor. Yani burada tipoloji dediğimiz de bu bir fiziksel tipoloji de olabilir. Buradaki tanımlanan çerçevesiyle ama tipolojiden benim anlamak istediğim mesela daha genel ve gelişme eşikleri ya da gelişme düzeyiyle ilgili olarak da ben algılıyorum tipolojiyi. Tipolojiyi böyle tanımlarsak da o zaman yine Erdem Hocam söylemişti sanıyorum. İşte Marmara bölgesindeki kırsal yapıyı biz nasıl tanımlayacağız bu şeyin üzerinden. Orada çok farklı bir yapı var diye. Yine geçen çalıştayda tartışmıştık. İşte kıyı bölgeleri Ege, çok turistik köyler var falan çok farklı onların gündemleri. Burada nasıl bir temsil şeyi olabilir konursa geliyoruz ama bunu gelişmişlik düzeyine ve ona bağlı bir takım şeylere bağladığımız zaman yani kentsel-kırsal tanımından yola çıkarsak bu her bölgeye uygulanabilecek bir şey çünkü kente yakın olmak, kentsel fonksiyonların daha dominant olduğu bir yerleşme biçimi Karadeniz'de de İç Anadolu'da da işte kıyı bölgelerinde de, Marmara'da da benzer bir şey olarak alınabilir. Yine gelişmeye bağlı olarak işte nüfusunu koruyan belirli gelişme şeyleri gösteren kentle yakın ilişki içinde olan bir yapı farklı bir yapı ama nüfusunu kaybeden bir yerde farklı bir yapı şimdi bunlar bazında baktığımız zamanda geliştireceğimiz stratejiler ya da modeller yine farklı olacaktır. Yani benim kafamda aslında daha çok öyle bir model var. Buradaki sistemde ise ortaya çıkan aslında bunlar çeşitli şeyler konuşulmuş işte toplantılar yapılmış, o toplantılara da insanlar, vizyonlar, vizyona yönelik şeyler söylemişler. Ama öbür taraftan ortaya çıkan nihai üründe model aslında fiziki plana yönelik Hürriyet Hoca'nın da biraz eleştirel de şey yaptı. Çok katılıyorum ona da donatılar ne olmalı nasıl olmalı filan düzeyine getiren lejantı verilen filan böyle bir çerçeve sunuyor. Şimdi dolayısıyla bu aşamada tabi projenin bitmesine 3 ay kalmış uzatma alınmış böyle bir aşamada bunu bizim değiştirip de farklı bir şeye getirmemiz bence mümkün değil. Ama burada benim önerim yapılması gereken burada bu proje neleri yapmıştır, neleri getirmektedir, neleri çözmüştür hangi sorunları çözmeyi hedeflemiştir ve bunda başarıya ulaşmıştır, neleri de yapamamıştır. Bunun yansıtılması bence şey olacak bu kalan süre içinde yapılabilecek şey ancak bu olacaktır diye düşünüyorum. Şimdi bu projeden neyi beklemeliyiz? Şimdi vizyon tartışmalarında ortaya çıkmış Dilek'in kadınları diyorlar ki biz ezik miyiz, biz ismimiz duyulsun istiyoruz, görüşümüz dinlensin, sesimiz duyulsun istiyoruz ve biz ekonomik hayatın içinde olmak istiyoruz. Şimdi vizyon bu. Ama burada getirilen model mekânsal stratejik plan önerisi kadınların ekonomik hayata katılmasını sağlayacak bir çerçeve sunmaktan uzak. Bu çünkü çok türlü strateji gerektiriyor. İşte burada da Şence'nin söylediği şeye geliyor. Biz burada stratejilerle mi devam edeceğiz yoksa bir takım kurallar normlara uygun bir planlama modeliyle mi devam edeceğiz konusuna geliyoruz. Yani benim önerim burada yapamayacağımız şeyler olduğuna göre bu bugüne yapılan çalışmalar itibarıyla, yapamayacağımız şeyler üzerinden artık tartışmamak ama yapamadığımız şeyleri ifade etmek bu projenin amacı şununla sınırlıdır. Fiziksel boyutuyla, fiziksel mekânsal boyutuyla sınırlıdır. Burada getirilecek öneriler ya da model bu boyutunu kapsamaktadır. Diğer boyutlarını kapsamamaktadır deyip gelebilecek eleştirilere karşı buna cevap vermesi yeterli olacaktır diye düşünüyorum. Yine burada tabi yapılabilecek çok bir sürü şey olabilir. Burada yapılan çalışma aslında bir yatay kesit analizidir. Yani bu günün Türkiye'sinde işte 2013-2014 yılında ya da proje ne zaman başladı, 3 yıl önce, işte 2011'de bu yana gerçekleşen bu süreç içinde Türkiye'nin belirli bir bölgelerinde, seçilmiş bölgelerinde kırsal alanlarında yapılan çalışmanın analizlerin bir yatay kesit olarak ortaya konulmasıdır. Bu gün kırsal karşımadaki kırsal tablo böyle bir tablodur.

Seçilmiş alandaki köylerin, yerleşmelerin yapısı böyle yapıdadır. Bizim zaten söyleyebileceğimizde bu günkü durumla ilişkilidir. Bu projenin de getirdiği şeyler bugünkü sorunlar üzerinden ortaya çıkan resmin yorumlanmasıdır, değerlendirmesidir. Şimdi bunları açık olarak projede ifade edersek o zaman farklı beklentilerin de önünü kesecektir. Ama mesela benim şey yaptığım daha önceki yorumlarımda da söylediğim beni burada bu paradoksal şeyle çok heyecanlandırıyor. Beni burada değişme bu değişim şeysi değişim dönüşüm, kırsal değişimdeki şu, değişim yönü, durumu çok heyecanlandırıyor. Ama bunu yapabilmek için bizim daha yatay kesitte değil ama bir zaman kesitinde de buna bakmamız lazım. Yani son on yılda bu köylerde ne değişti. On yıl önce %90 internet bağlantısı yoktu belki ya da %100'ün cep telefonu yoktu belki bunlar belki gözümüze çarpan şeyler yine Cenap Hoca'nın sunumunda vardı. O da çok kritik yine buradaki modelin işletilebilmesi açısından kritik. Köyler nüfus kaybediyor. Buna karşılık önerilen şeylerde fiziki planlamaya ya da işte imarla ilgili konulara ilişkin şeylerde öngörülen projeksiyonlarda çok daha farklı bir nüfus bir projeksiyonu görüyoruz. Bunlar da birbirini aslında tutmuyor. Onun için bunlara da dikkat etmek gerekiyor. Yani çok farklı bir durum var. Bir taraftan nüfus kaybeden, gelişmesinde sorunlar olan yerler var. Bu proje, biz alanları nasıl geliştiririz gibi bir şeysi yok çok da fazla çünkü onun olabilmesi için farklı sosyal- ekonomik göstergelere de bakmak lazım. Neriman Hoca onu ifade etti zaten. Burada daha fiziksel bazlı bir şey var. Onun için projenin sınırlarını belirleyip bu projenin amacı budur. Pratik olarak bunun nasıl uygulanabilirliğini tartışmaktır. Bu çalışmalar kapsamında da bu yapılmıştır, ortaya bu çıkmıştır. Çıkan ürün de şunlara cevap vermektedir. Bunlara da verememektedir, bu da bir sonraki aşamanın konusudur. Çalışma konusudur deyip bu projeyi bence 3 aylık kalan süre içinde son noktasını koymakta yarar var. Tabi ki bu işlerin sonu yok. Son noktasını koyduğunuzda burada bitmiş olmayacak. Ama daha öncede önerdiğim gibi benim gördüğüm burada gelinen aşama üzerinden uygulamanın bir pilot proje olarak Bakanlıkça desteklenmesi ve yapılması. Daha sonra da onun üzerinden belki bir ikinci bir projeye daha farklı boyutlarında ele alındığı, farklı projelerin geliştirilebilmesi konusu. Ama Şence'nin şey yaptığı dikkat çektiği konu çok önemli hakikaten bu strateji ve düzenleme konusunda bir kabulde ya da bir ortak şeyle bunu yeniden bir şey yapmak değil ama mevcut ortaya çıkan şeyi bu anlamda yorumlayarak açıklamak şeklinde bir şeyle projenin şey yapılabileceğini bitirebileceğini düşünüyorum teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Biz teşekkür ediyoruz Hocam. Önce Hocam istemişti ona uzatalım. Sonra Hürriyet Hocamla devam edelim. Evet, bu perspektiften bakabilir Hocamın dediği gibi belki daha pratikte olabilir süremin az olması dolayısıyla. Buyurun.

Azime Tezer: Ben çok kısa iki şeyi netleştirmek istiyorum. Bir tanesi bu söylemeye çalıştığım Koruma Odaklı Planlamayla şimdi Tüzin'in açıkladığı şey. Alsında yani benim yine üzerinde vurgulamada belki fayda var. Burada şu örneği verebilirim. Koruma Amaçlı İmar Planı ile Uygulama İmar Planı diyelim. Bunları işleyişle kurumları taraflarından baktığımızda bunlar birbirlerinden farklılaşırlar. Buradakinde de bu projen adını Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması diyorsak o zaman önerdiğimiz süreç açısından da, sadece kastım kaynak değerleri koruma başlığı ile ilişkilendirilmesi değil benim burada söylemek istediğim. Mekânsal stratejik planlama kapsamında koruma odaklı olması durumunda biz neleri farklılaşacağını düşünüyoruz onu netleşmesi iyi olur demek istemiştik. Onun için onu netleştireyim. İkinci netleştirme konusu da biraz evvel yanlış anlaşılma zannedersen o da şuydu. Hani kentsel alanlar kadar bu alanlara da önem veriliyor, verilmesi gereklidir mesajını katılıyorum projenin ben de o yönde düşünüyorum. Yani yoksa kırsal alanları önemseyip

oraya herhangi bir ilgisizlik bugüne kadar addedilmiş. Ona bağlı olarak kırsal alanları bakalım demek istediğimden değil, kentsel alanlar kadar kırsal alanlarda önemlidir diğer mesajını bu projenin aynen bende destekliyorum. Şimdiki oturumumuzla ilgili kısaca mesajımı söylemeye çalışayım. Biraz evvel konuşuyorduk aslında kendi aramızda yine burada şimdi aslında Şence'nin de söylediği gibi hibrit olan ilişkiye ihtiyaç var. Yani sadece stratejik plan olarak bakabiliriz ne de sadece kapsamlı mekânsal planlama olarak da bakalım diyebiliriz. Çünkü farklı ölçeklerde ilişkilendirmeye çalıştığımızda belki bir taraf daha ağır basacaktır. Biz her kırsak yerleşme için bir mekânsal planlamadan bahsedemeyebiliriz. Biraz evvel de söylemeye çalıştığım gibi çok sayıda kırsal yerleşme var. Bu nedenle belki bu anlamda bölgesel ölçekte pratik düşünersek yine sesli düşünmeye çalışıyorum. Bölgesel ölçekte eylem planlaması kapsamına girecektir. Ama bir taraftan da mekânsal planlamayı da netleştirecek kararları içeren, kapsamlı planlamadan bağımsız olmasını yine düşünemeyiz o da belki ölçekte açıklık getirmek durumundadır. Şimdi o zaman, bu noktadan baktığımızda biz burada belli noktaları netleştirecek Tüzün'e katılıyorum son söylediğine. Belli noktaları netleştirecek bu kriterler nelerdir, neleri netleştirmelidir bu plan. Belki onların üzerinden gidebiliriz. Ve burada olması gereken perspektifimiz koruma odaklı kırsal planlama. Nedir bunun açılımı? Yani bu sosyal açıdan koruma odaklı mı, fiziki mekânla ilgili mi, doğal çevreyi mi kastediyoruz, peyzajı mı kastediyoruz. Bunların içine en yeni hassasiyetler, dünya ölçeğine baktığımızda, Avrupa Birliği ölçeğinde baktığımızda yeni hassasiyetler girmesi gerekiyor. Onları da açabiliriz elbette ama bu anahtar format içinde neler olmalıdır? Onları konuşalım belki daha pratik ilerleriz. Tanımlayıcı olmaya çalışalım hakikaten yani bu plan koruma amaçlı kırsal alan planlaması perspektifi içinde öncelikle ve tanımlayıcı olmak üzere ne tür başlıklar olmalıdır onları koymamızda fayda olduğunu düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Biz teşekkür ediyoruz Hocam. Evet, Hürriyet Hocam söz istemişti.

Hürriyet Ögdül: Ben burada bir aydınlanmaya yaşayarak tüm bu projenin birden şöyle bir noktada bitirebilir mi diye düşündüm. O da şu bu sistematik içerisindeki en alt kısım aslında dolmuş durumda görünüyor. Kırsal yerleşme ölçeğindeki bir plan sorunu. Biz burada imar planı ile mi alacağız. Yoksa başka bir şey, tasarım rehberi veya yol istikamet planı arasında bir şey söylüyor aslında bu çalışma. İkincisi bunu nasıl uygulayacağız. Bunu kırsal kalkınma ve örgütlenmelerle nasıl birleştireceğiz. Yapılan o pilot çalışma çok şey söylüyor. Dolayısıyla bu kırsal yerleşmelerle ilgili iki konuya nasıl planlanacak, ikincisi nasıl uygulanacak ve köyün kalkınması nasıl sağlanacak konusunda iki cevabı var gibi geldi bana şimdi bu birinci ile ilgili normlara girmiş oluyorum o sırada. Şimdi çok önemli bir tehlike bekliyor. Büyükşehirlerde ki İstanbul bunu yaşadı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, bütün köylerin 5000'lik planlarını yapmak zorunda kaldı. Bazıları bunu böyle köy grupları yaptılar. Benzer köylere benzer kararları getirdiler. Tabi bunu hiçbir yasal bağlayıcılığı yok. Çünkü böyle bir altyapı yok. Köylere 50 kişi/hektar merkezde veya 100kişi /hektar veya 50/kişi /hektar merkezde azalarak giden yoğunluklar verdiler. Bazıları bunların havza alınındaydı ve 25 kişi /hektarı aşamıyordu vs. sonunda hepsinin de planları yapmak zorunda kalırlar. Şimdi ne olacak bu 13 ilde büyükşehir kurulması yasası ile beraber bütün büyükşehirlerde bir köy projesi furçası başlayacak. Önümüzdeki en büyük tehlike bu ve bu projede aslında burada mademki Bakanlığın böyle bir yetkisi var bir genelge ya da yönetmelik hazırlıkları var. Bu noktadaki o tehlikeyi bertaraf edecek bir takım yenilikler yapabilir. Bunlardan bir tanesi bu standartların yani işte kültür merkezi, dini tesis standartları için kurulan o tabloda işte 45000'e kadar olan nüfus için diyor ya o tabloda, kırsal yerleşmeler için bir sütun ekleyip farklı değerlendirileceğini söyleyebilir. Yani en kısa zamanda yapılabilecek bence budur. Çünkü

aksi halde 045ê girecek bütün yerleşmeler ve o plan orada uygulamak zorunda kalacak. İkincisi şöyle bir modelde önerilebilir. Bu şeyin yani kırsal bölge için yapılacak tek şey aslında bir meydanın korunmasıdır. Çünkü köyün kimliği meydandır. İşte caminin, kahvesinin korunmasıdır. O merkezdeki dokuların korunmasıdır. Siluetin yani o kırsal peyzajın korunmasıdır. Bunlar için çok basit şeyler söylenebilir. Yani aynı arsanın x yerine değil de y yerine yapılması bile bazen peyzajı koruyabilir ve ekonomik faaliyetler köy içinde yapılır. Ya da bunu nasıl kentte biz sanayi alanı olmadan ya da işte merkez, ticaret olmadan bir kent planlamıyorsak kırsal yerleşmeden tarım alanı olmadan, orman olmadan planlamayız. Dolayısıyla bundan bunların istihdam alanı olarak da bir işaretlenmesi gerekiyor. Bu köyün ahırları nerede, depo alanları nerede, hangi tarlalar var arazi toplu mu, dağınık mı, orman köyü mü? Bunlar çok basit bir şemayla bir gelişme şemasıyla çözülebilecek bir şey. Bunu belediyeler çok rahat yapar diye düşünüyorum. Dolayısıyla donatılarla ilgili o hassasiyeti böyle çok kısa zamanda hayata geçirmek gerekiyor çünkü hakikaten böyle bir tehlike bekliyor. Diğer eylem planıyla ilgili verilen örnekte çok başarılı bir örnek. Her yerde de uygulanabilecek bir örnek. Yeter ki bununla gönül veren birileri olsun. Bunun yapılacağını gösterdiler. Bu da kırsal kalkınma da buydu zaten. Orada mekânsal konularda vardı. Diğer konuları da vardı. Cinsiyet eşitsizliği de vardı. Yani dolayısıyla eylem planı sadece mekânsal değil diğer konuları da içeriyordu. O da bence uygulama noktasında nasıl olması gerektiğini planın yani yol istikamet planı gibi bir şey diyelim. Hani onun zaten yapılması gereken bir plan olduğunu düşünüyorum. Yani düzenleme aşamasında mutlaka olması gereken ama diğerinin de onu tamamlayıcı olduğunu düşünüyorum. Ki bu çalışmada ikisi de var. O noktada bu çalışmayı şu an uygulanabilecek hale getirmek mümkün.

Kolaylaştırıcı: Teşekkür ediyoruz Hocam. Remzi Bey ile devam edelim.

Remzi Sönmez: Teşekkür ederiz. Geçen oturumda daha çok eleştiriler oldu. Konuştuk. Bu oturumda da biraz önerilerle geliştirmekte yarar var gerçekte de. Şimdi o çerçevede bazı öneriler de bulunmak istiyorum. Tabi bu öneriler bu işin kapsamı içinde nasıl değerlendirilir. Onu sizlere bırakmak gerekiyor. Şimdi bu planlama sistemi içinde yeniden bir planlama sistemi kurgulamak yerine, var olan sistemde kırsal alanlarla ilgili neler yapılabileceğini ortaya koymak belki en iyisi şu aşamada yani sonuç ürüne girebilecek bir şey gibi. O da şöyle yani ülke-bölge düzeyindeki şeylerde daha çok stratejik anlamda hatta belki bu yapılmakta olan ve Bakanlığın da katıldığı şeyler ülke kırsal alan politikalarıyla mekân boyutu var mı bilmiyorum. O öyle bir belge zaten ülke mekânsal stratejik planın doğal olarak bir parçasıdır ve girdi olacak. Ama onun ötesinde bölge burada tarif edilen bir ifade vardı kırsal mekânsal stratejiler diye yani ortaya çıkacak ürün olarak, onunla ilgili de ayrıca kurumsallaşma var. Belki böyle bir kurumsallaşmaya da ihtiyaç yok. Ama kırsal mekânsal stratejiler ya da kırsal yerleşmeler ana planı stratejisi bir belgenin üretilmesi önerilebilir. Bunu şöyle burada ikili bir plan çıkacak. Kırsal kentsel hayır böyle bir şey yok. Zaten ülke mekânsal strateji planı, Çevre Düzeni Planı mekâna dönük planlar belli. Aslında bunlara girdi olabilecek, hatta o planları yönlendirebilecek tematik olarak yönlendirebilecek bir belgenin hazırlanması istenmektedir. Örnek vermek istiyorum. Bütünleşik Kıyı Alanı Planı dediğimiz plan böyle bir plandır. Ayrıca onaylanan yaptırımı olan bir plan değildir. Ama kıyılara kıyı odaklı olarak bakıyor mekâna. Orada deniz yapılarından, su ürünlerine kadar bütün sektörleri inceleyip ona göre daha ayrıntılı bir öneri getirebilen bir yapısı var. Daha derinlemesine o alanı işleyen bir şey var. Dolayısıyla burada da aynı şekilde kırsal alanlar için bu anlamda bir ana plan ya da ana plan stratejisi altında bir şey getirildiği takdirde demin Erdem Hocamın söylediği çevre düzeni planı yetersizliklerini ortadan kaldıran bir belge ortaya çıkabilir. Ne var

bugün çevre düzeni planlarına baktığımızda. KY gibi şeyler var. Onula ilgili bir madde var. O madde de yoğunlukların bilmem nesine kadar ne yapılacağı yazıyor. Hepsini tek tipleştiren bir belge. Çünkü çevre düzeni planı yaparken hiç bir şeyde bu ayrıntıda girmek o sektörü incelemek, o alanı incelemek maalesef böyle bir şey olamıyor bir türlü. Hâlbuki bu alanda bu düzeyde bu ölçekte bölge planına, bölge mekânsal stratejik mekânsal planlar ya da çevre düzeni planına girdi olabilecek bir şey olduğu zaman işte orada sadece KY, KA lejanti yazmazsınız. Orada hangi alanlarda uzmanlaşmıştır, onlara belki oraya farklı notasyonlar koyma imkânı çıkar hangisi koruma odaklıdır, hangisinin gelişme potansiyeli vardır. Bunlara uygun kararlar geliştirme yani o kararları çeşitlendirme ve alt ölçekte ki planları yönlendirme gibi bir niteliği ortaya çıkar. Bu aslında çevre düzeni planı olsun, mekânsal stratejik planlar olsun bu tür planları destekleyici onların alt yapısını oluşturucu belgelerdir diye düşünüyorum. Ama böyle bir şeyi önermek tabii bu konuyla ilgili çalışmalar var bu projenin sonucu olarak çok anlamlı olur diye düşünüyorum. İkinci olarak da kırsal yerleşme tasarım rehberi burada sadece bir isim olarak geçen ama ayrıntılandırılması gereken bir kavram olarak görünüyor. Burada ne kastediyoruz aslında bunu ortaya koymak gerekir. Bu bir yönetmeliğe esas olacak bir yönetmelik gibi bir şey midir? Ya da bölgeler düzeyinde farklılığı çıkaran farklı tasarım şeyleri getiren bir şey midir? Yani coğrafi bölgeler ya da iller. Ya da ülke bütünü de olmak la birlikte çeşitli tipolojiler düzeyinde kararlar da getirebilir. Yani Türkiye'nin her yerinde çok farklı tipolojiler için belki bütün bunların bütünü kapsayan bir şeydi. Ama ne olduğunu tam ortaya koyamıyoruz. O zaman genel geliyoruz yine tipolojilere aslında bu tipolojiler nelerdir? Aslında bu tipolojiler sosyo-ekonomik boyutları kapsayan çevresel boyutları da kapsayan bir şey midir? Yoksa daha mekânsal boyutlarıyla sınırlı kalacak bir şey mi olmalıdır gibi bir noktaya geliyoruz. Demin burada yine Bakanlık temsilcileri söyledi. TÜİK in ayrı bir sınıflandırması var gibi algıladım ben. Tanım ve sınıflaması var mı? Yani çalışma olarak burada ne olacak bunun netleşip belki bunun üzerinden bir şey yapmak: zaten bu üst ölçekteki çalışmalar bu stratejik çalışmalar nerelerde plan yapılması gerektiğini nerelerde rehberle uyulması gerektiğini, ya da ikisine de uyulabileceğini belirtmiş olması gerekir diye düşünüyorum. Ancak bu şekil de biz bu projenin hani olumlu sonuçlarını pratiğe yansıtabiliriz diye düşünmekteyim. Teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Biz teşekkür ederiz. Hemen Erdem Hocam ile devam edelim.

Erdem Erbaş: Bir şeyler olması gerektiğine biz inanıyoruz. Yani bu kırsal alanlarla ilgili tarafta o tanımları yapmak ona ilişkin kavramı detaylandırmak istiyoruz. Bu ne olursa olsun. Hep detayda anlayamaya çalıştığımız bir noktaya çözümlenmek istiyoruz, hep detaya doğru inmeye çalışıyoruz. Aslında ben bazı noktalarda çok detaya inmenin doğru olduğunu düşünmüyorum. Bu kırsal alanla ilgili olarak söylenebilecek tarafta şuna denk gelir mi bilmiyorum. Şimdi plan yapımına ait yönetmelik var. Bir de korunan alanlarına ilişkin bir yönetmelik var tamamen ayrıldı biliyorsunuz ondan sonra başka bir noktaya doğru kaydı. Şimdi kırsal alanlarla ilgili bir şey hani ayrı bir şey mi düzenlenecek? Aslında çok büyük bir şey olan kavramın kendisi içinde herhalde ağır olacak. Tek bir yönetmelik sanki bunların tümünü içerecek ve birbiriyle ilişkisini kurgulayacak nitelikte düzenlenecek gibi algılıyorum. Ne olur bu algıyı yanlışsa düzeltin. Plan yapım yönetmeliğinin değişmesi örneğin korunan alanlarla ilgili hususu da içerecek mi? Buna mesela kırsal alan eklendiğinde bu diğerleri ile olan ilişkisini kurgulama açısından da bir fırsat sunacaktır. Yani parçalayıp ayrı bir noktada düzenleme yapmak yerine diğerleri ile beraber düşünülecek nitelikte içine girmesi bence çok daha akıllıca olacaktır. Örneğin tabloya bir sütun ekleme hikâyesi hani böyle bir operasyonun bir parçası. Yani eğer o bir sütuna indirgenecekse. Buradaki benim temel kaygım şu. Biz

kentsel alanlarla ilgili hani üzerinde çok düşündüğümüz ve şimdiye kadar bütün planlama pratiğimizi onunla yönlendirdiğimize göre çok detaylandırmaya çalışıyoruz. Oysa kırsal alanda yine aynı şekilde mi devam edelim hani biraz önce Remzi Hoca'nın söylediği gibi hep KY ya da KYA detaylandırılabilir mi plan ölçeğinde örneğin ÇDP ölçeğinde yoksa ona o statüyü verip o statüyü paket olarak hazırlayıp paket içerisinde seçme şansı mı verelim. Şimdi bu tabii nasıl bir şekilde fırsat alanı yaratacak tam bilemiyorum. Ama benim planlama pratiği açısından çok yakın olacağına inandığım bir taraf şu olacak bizim tartışmamızı istediğiniz nokta normla ilgili taraf dolayısıyla bunun içinde bu pratiğe ilişkin sonuçlar var. Ben buna Cenap Hoca'nın sunduğu bir taraf var o da notasyon tarafı yani normu destekleyen çok önemli bir notasyon var. Bu plan yapım yönetmeliğinin ekinde yer alan hani O İller Bankası geleneğinden gelen o çizim tekniklerini hani ki yeni düzende notasyona çekmeye çalışan bir düzen var. Orada bir takım kavram var. Yani bu kavramlar tartışılabilir tabii. Hangi notasyon niye o kavramı gösterebilir ya da niye öyle gösterebilir grafiksel ya da piktograma ilişkin çok şey söylenebilir. Ama benim ilgilendiğim taraf şu böylesine bir rehber niteliğindeki çalışmanın yani daha çok fazla öne çıkarılması daha bir rafine halde sunulması taraftarıyım. Yani KY lejantının ÇDP ölçeğinde çok detaylandırılmasından yana bunun bir paket olarak içinde şunlar olabilir şeklinde örneğin bu projenin çıktılarında sonuçlarında böyle bir beklentinin Bakanlığın çok işine yarayacağını düşünüyorum. Yani şimdi bu KY' nin içerisinde size katılıyorum ki orada kesinlikle hem fikirim. Bir şeyler söylemeli ama bu bence tam dönüm noktası olur proje çıktılarının Bakanlık tarafından kullanılabilmesi o KY lejantının hangi biçimde detaylandırılacağı ve hangi düzeyde detaylandırılacağına ilişkin bir fırsat yaratacaktır. Projenin bence en can alıcı noktası kendi açımdan söyleyeyim çıktıları açısından böyle bir formülasyon olacak. Bu tehlikenin de bertaraf edilmesi hani bertaraf sözcüğünü de biraz şey kullanalım ama önemli olduğunu düşünüyorum. Bütün illerde şu anda KY lejantına ilişkin husus son derece belirsiz ve her birinde ayrı tanımlamalar var. Buna ilişkin iyi olduğuna inandığım örnekler de duyuyorum. Yani bazı planlamalar özellikle ÇDP ölçeğinde kendilerince özellikle kırsal alana ilişkin hususu detaylandırıyorlar. Bu hani destekleyebilirsiniz desteklemeyebilirsiniz. Ama bu iyi bir fırsat bunu değerlendirmek daha uygun olur diye düşünüyorum. Bu elinizde var çünkü yani bu şu ana kadar yapılmış Cenap Hoca'nın benim aldığım notlara göre bir notasyon şeyi var.

Kolaylaştırıcı: Evet çok teşekkür ediyoruz katkılarınız için Hocam. Söz almak isteyen varsa devam edebiliriz. Buyurun.

Aliye Ahu Akgün: Şimdi bende bütün Hocalarıma katılarak Bakanlığın da hani talebini düşünerek Dilek Hoca ile de biraz konuştuk. Şöyle bir şey düşündüm. Bir kere şeyde herkes hemfikir. Kırsal alanların işte üst ölçekte sadece kırsal yerleşik alan ya da işte kırsal alan olarak bütün bir alan olarak bırakılarak daha sonra detaylandırılması hatta buna her kırsal alan için ayrı bir detaya ihtiyaç olduğu. Çünkü özgünlükleri ve işte mevcut potansiyelleri orada bulunan gelenekler görenekler bütün hepsi kırdan kıra köye değişiklik gösterdiği için onlara özgün bir şey olması açısından tasarım rehberleri çok önemli bir araç. Bu projenin sonunda Arge kısmı raporu dışında 10-15 sayfalık bir köy tasarım rehberi ya da kırsal alan tasarım rehberi nasıl hangi adımlardan geçiyor. Zaten onun bir kısmını Dilek Hoca'da sundu. Adımlarını tanımlayan dolayısıyla belirlenen normların belirlenen temalarını ya da daha genel anlamda açık tutup hani şunlar olmazsa olmazlarımızdır. Ama bunların asgarileri mekân özgüdür. Yani oradaki köyün kırsal ihtiyacına özgüdür deyip normları çok detaylandırmak olabilir. Ama lejantları nasıl bir notasyonla nasıl bir gösterim tekniği ile gösterileceğini ve mekâna da yansıtılacağını söylemek. Dolayısıyla bu projenin bence çok çok önemli bir

şeyleri gidererek çıktısı bir yol haritası. Yani uygulamada biri bir plançı eline aldığı zaman ben bu adımları gerçekleştirirsem bunlara ihtiyaç duyacağım. Bu adımları gerçekleştirirken şunlarla konuşmamam lazım. İşte en az şu kişileri bu işin içine katmamam lazım. En az bu başlıklara cevap aramam lazım bu sorulara cevap aramam lazım gibi bir kitapçık olursa uygulamanın böylece sizin de beklediğiniz şeyi çok güzel karşılar. Şu hali ile bile bence başarılı bu proje.

Kolaylaştırıcı: Evet bu öneriler için de teşekkür ediyoruz. Evet, Şence Hoca'na uzatabilirsek mikrofonu.

Şence Türk: Bütün hocalarımın yani tartışma çok güzel bir yere geldi gerçekten. Ben bu pilot çalışmanın çok değerli olduğuna inanıyorum gerçekten. Sanırım bir Hocamız demişti. Hem bulan yani teori geliştiren, hem de pratiğini yapan bir proje. Bu anlamda zor proje. Zorluğunu da kabul edin, Bakanlığa diyorum bunu. Bakanlık şöyle benim gördüğüm kadarıyla, buradan edindiğim izlenimle Bakanlık bir hap istiyor. Bu hapi bütün Türkiye'ye kentsel tasarım rehberi istiyorum. Ben bunu en kısa zamanda çıkartırım bık bık bık işte işin içinden çıkarırım diye düşünüyor ki bence hata yapıyor. Böyle bir şey değil ama tasarım rehberi derken sonucuna dikkat edin lütfen onun altının çok dolmuş olması gerekiyor. Ama bundan önce şunu söylemek istiyorum. Buradaki pilot proje şu anlamda önemli. Teoremin buluşması anlamında önemli çünkü o teoriden belki pratiğe geçiş ve diğer örnekler için bir hani genelleştirme diyemeyeceğim ama bir yol haritası çizme anlamında bir katkısı olabilir. Bu nokta çok önemli şimdi şu ana kadar yapılan çalışmalarda ne var. Mevcut durumu dikkate aldığını düşünüyorum. Yasal mevzuat anlamında. Nitekim bize verilen dokümanlarda da bunun dikkate alındığı mevzuat anlamında şu anda Türkiye'de geçerli kırsal alandaki mevzuat anlamında projenin dikkate aldığını düşünüyorum. Şunu da yapmış, örnek alan bütün planları incelemiş. Bütün planlar için de şöyle bir şey söylüyor. Bir arkadaşım sunum yaparken şöyle bir şey dedi. Donatı anlamında eksik olan hep standardın altında, sadece dini tesisler standardın üstünde. Bu detayda ince bilgiye sahip. Bunu bir ileriye götürmek gerektiğini düşünüyorum. Şöyle bir şey çıkartabiliriz. Aklıma gelen yüksek sesle düşünüyorum, şundaki mevzuattaki planlama sistemini düşünelim. Şu anki planlama sisteminde bize kırsal alanda planı öngörüyor. Köy yerleşme planları ile işte Plansız Alanlar Yönetmeliğinde getirilen koşullar ile bir imar planı öngörüyor. İmar planlama mantığı öngörüyor. Bu imar planlama mantığının neresi yanlış ilk önce mevcutta, pratikte neresi yanlış bunun çok net ortaya koyulması gerekiyor. Yani bu kırsal dikkat edin, bu sadece fiziksel durumu yansıtan bir plan. Hâlbuki bizim tartıştığımız burada, kırsal alana yönelik düzenleme getirme. Dolayısıyla önce şunu şey yapmamız gerekiyor. Yani düşük noktasal olarak planın planda düzenleyici plan sisteminde imar planı mantığında problem olan nokta ne ki biz neye odaklanarak ne getireceğiz. Bu örnek üzerinde çok net ifade edilmesi gerekiyor ki zaten çalışmaları yapmışsınız. Birçoğunu yapmışsınız. Şuna da girmeniz gerekiyor. Şu detaylara girmeniz gerekiyor. Köy içinde mesela, incelediğiniz köy kapsamında gelişme süreci nasıl faktörler birbirleri ile olan ilişkisi, üretim bilimleri nasıl, evlerini kendilerini mi yapıyorlar. Bu ne demek biliyor musunuz? Bu eksikleri ve süreçleri bilmeniz, imar planı sistemindeki net eksikliği kırsal planlaması onu tam tespit edebilmek için şu anda yarım duruyor. Bir kere o tespiti yapmak ne eksik ne bizi karşılamıyor. Ha bunu karşılayamazsak, tasarım rehberinde bunu nasıl çözeriz noktası bence olabilir. Bu benim kişisel önerim. Ama tasarım rehberini şu anda çok böyle içi boş kullanmaya çalışıyoruz. Herkes bir tasarım rehberi deyip duruyor. Ama ben kavramın içinin boş olduğunu düşünüyorum. Çünkü şöyle bir problem var. Tasarım rehberi bazı konuları genelleştirmektir. Genelleştirmek ve

genelleştirerek mekândaki kararları takdir yetkisine dayalı bir sisteme çevirmek yönündedir. Sonuçlarını kontrol etme noktası çok sorunludur. Bunun bilincinde miyiz acaba? Bu çok önemli bir konu. Çünkü şu TOKİ'yi eleştiriyoruz ya. Çünkü TOKİ'nin ürünleri gibi bir şey çıkabilir tüm kırsal alanlarda. Bunu istemiyoruz. Bunu hiç birimiz istemiyoruz. Dolayısıyla genelleşmek tasarım rehberi dediğimiz şey çok kritik bir şey. Ona ulaşabilmemiz için ilk önce mevcut sürecin imar planlama sistemi içinde neyin sağlanamadığını kesin olarak bulmalıyız ki. Ona nasıl çözümleme getirebiliriz. Daha geniş çerçevede nasıl geliştirebilir. Bunu ortaya koyalım diye bir mantık olabilir. Bu şeyi de belirleyecek. Çünkü baktığınız zaman örneğin stratejik daha işte böyle kırsal tasarım rehberlerinden yola çıkıyorsak onun uygulaması daha farklı şekilde olacak. Çünkü orada süreçteki aktörler onların iletilen plan şeması artık ismine ne diyorsak onun yapısındaki ilişkiyi bile etkileyecek uygulanan araçları etkileyecek artık siz orada düzenleme planlama araçlarını kullanamayacaksınız. Kullanmak istesenez de kullanamayacaksınız. Diğer taraftan imar planı yapısı altında baktığınızda düzenleyici planlama araçları kullanabilirsiniz. Çünkü düzenleyici planlama onun peşinden uygulama araçları ikisi bir arada çalışıyor. Çünkü birbirinden bağımsız değil. Hâlbuki kentsel tasarım rehberi getirdiğiniz zaman onun sonuçlarını getirebiliriz. Negatif istemiyorum gibi algılanmasın sakın. Getirebiliriz ama sonuçlarını çok iyi hesap ederek getirilmeli. Çünkü eğer sonuçlarını iyi hesap edilmeden ortaya çıkarsa mekânsal olarak fiziksel olarak çok problemliler alanlar da ortaya çıkabilir. Bence yani geline noktada en başa dönersek ilk kısmındaki tartışmaya orada şey eylem planları kısmında kalmıştık. Oradan sonra performans kriterlerinin tüm kırsal alan için bu sadece fiziksel değil sosyal ve aynı zamanda ekonomik boyutları da içeren geniş bir kapsamda irdelenmesi mevcut imar planlarından kaynaklanan eksiklerin mevcut mevzuat kapsamında ortaya çıkartılması, tasarım rehberinin sonra kurgulanması bütün bunlar kurgulandıktan sonra kurgulanması çok daha yararlı olacağını düşünüyorum. Çok konuştum çünkü çok heyecan verici bir proje. Buraya davet edildiğim için tekrar teşekkür etmek isterim.

Kolaylaştırıcı: Biz çok teşekkür ederiz Hocam katkılarınız için. Evet devam edelim söz almak isteyen Hocam varsa evet tekrar sol başa dönelim Tolga Hocamla devam edelim.

Tolga Çilingir: yeni bir şey söylemeyeceğim aslında da çok heyecanlandım gaza geldim galiba. Şence Hoca'nın söylediği şey tokatladı. Aslında bildiğimiz şeyleri söyledi aslında hani bir çemberin içine düşüp debelenmek var ya öyle hissettim bir an kendimi çünkü Şence Hoca o dairenin dışına bir adım attı. Bir şey gösterdi aslında neye sorusu tabii çok önemli. Bu tabii tasarım rehberi gibi araçsal bir meseleyi tartışırken bile neye göre bu proje çalışıyor bizi biri mi dürttü? Biz veya siz fark etmez ortamdaki herkes için bu soruyu sormak lazım. Ne vardı arkasında hangi problem vardı? Hangi temel problemleri çözme iddiasındaydı bu proje bunu hatırlamak lazım. Belki de biz de atladık veya unuttuğumuz olabiliriz. Yani deminki turda köy kent örneğini farklı bir açıdan verdim ama mesela bu tür projeleri arkasında bir ideoloji var. Sadece soldan değil, sağdan da tarım kenti projesi vs. köy enstitüleri. Yani aslında her birinin aslında arka planlarındaki aslında toplum mühendisliği mi dersiniz, toplum tasarımı mı dersiniz? Temelinde Türkiye'nin en temel meselelerini çözmek gibi iddialar var. Mesela bu kırsal alandaki yoksulluğu mu çözecek, bu alınan önlemler, işsizliği mi, topraktan uzaklaşmayı mı yani çiftçinin köylünün bu tür temel meselelerini mi çözecek? Şimdi bu sorgulamayı mı yapmak lazım. Yani tabii çok açık bir şekilde her projenin bir ajandası vardır gizli ya da açık. Fark etmez. Ama bu tür temel çözmelerini iddiasını taşıdığı meseleler var mı yok. Eğer varsa buna yönelik araçlar üzerinden olayı geliştirmek lazım. Böyle bir heyecanlandım ama bu sorunun cevapları bende de yok. Ama olmalı. İkinci bir şeyde sizin ısrarla üzerin durduğunuz

koruma odaklı olma meselesiydi. Açıkçası şöyle düşünüyorum bu saatten sonra artık çok geç ama keşke hiç olmasaydı bu başlığın içinde. Koruma odaklı denilmesiydi de kırsal alan planlaması bir model önerisi olsaydı. Çünkü bugün içinde koruma kavramının geçtiği her türlü kurum, her türlü mevzuata tecavüz ediliyor bu ülkede. Belki daha çok korunabilirdi bu proje kendisini daha çok koruyabilirdi olmadığı zaman. Şimdi daha çok ilgiyi üzerine çekebilir. Kaldı ki içinde iki tane üniversitenin, TÜBİTAK'ın olduğu bir proje içerisinde zaten kırsal alan planlamasının içinde bu koruma duyarlılığı olacaktır olmalıdır. Ayrıca bunu belirtme gereği var mıdır? Açıkçası bunu da düşünmeye başladım siz bunu söyledikten sonra. Teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Evet bir şey diyeceksiniz. Evet, buyurun, Azime Hocam.

Azime Tezer: Ben de tam bu konuyu düşünüyordum hakikaten. Projenin adı koruma odaklı değil de işte kırsal alan planlama kurumunun planlamaya entegrasyonu gibi bir şey mi? Çünkü hani böyle bir telaş da çıkıyor neden çünkü kırsal alanlara ilişkin planlama yeterince entegre değil ya da bir şekilde göz ardı edilmiş ne bileyim işte. Yeterince dikkate alınmıyor. Bu defa hakikaten çünkü projenin adı çok önemli. Tabi ki yapılmış verilmiş artık sonuçta bu projenin adı bu. Bu şekilde geçmiş. Ama bilmiyorum yani bu da bu şekilde kritik edilebilir mi? Çünkü adı böyle olursa içeriği de onu açıklığa getirecek bir şeye gitmesi gerekir gibi görünüyor. Ama projenin adı bu değil de başka bir şey olsaydı yani kırsal alanlar yönelik entegrasyonu, etkinleştirilmesi ne bileyim başka bir şey o zaman bütün bu tartıştığımız konular sanki daha yerine oturuyor gibi duruyor. Yani bende tam onu söyleyecektim.

Kolaylaştırıcı: Tabii buyurun hocam.

Tüzin Baycan: Ben bir şey ekleyebilir miyim? Özellikle Bakanlık açısından kritik olabilecek bir şey söylemek istiyorum. Şimdi ben daha önce de vurguladığı gibi bu işin fiziki tarafından donatılardan falan çok buradaki gelişme dinamikleri konusu bana daha çekici gelen tarafı bu projenin. Böyle düşündüğüm zaman da daha farklı şeyler düşünüyorum tabi bu projenin kapsamında değil belki ama Bakanlık açısından kritik olabilecek bir şey mesela benim aklıma gelen kritik araştırma sorusu şu. Neden bazı köyler başarılılarda diğer bazı köyler başarısız oluyorlar? Biz bu sorunun cevabı verebiliyor muyuz? Yani bu projede veremiyoruz. Ama bence yani bu projenin amacı da o değil. Gelişme konusunda, nüfusunu koruyabilmesi, ekonomik faaliyetleri, ekonomik gelirleri falan anlamında, gelişmişlik düzeyi anlamında aklıma bir şey mesela DPT'nin iller ve ilçeler için yaptığı bu sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması filan vardır yıllardır yaptıkları mesela. Keşke bunu köyler için de yapabilecek belirli göstergelerle köyleri değerlendiresek ve desek ki şu köyler şu göstergeleri itibariyle gelişiyorlar, şunlar durağan durumdalar bunlarda geriliyorlar gibi mesela.

Kolaylaştırıcı: Bir sınıflandırma mı Hocam?

Tüzin Baycan: Bir sınıflandırma evet gelişmişlik düzeylerine göre ama bunun şimdi şöyle bir şeyi de olabilir. Bu böyle bir şey çıkarttığınızda bir başarılı başarısız örnekler ortaya koyabilirsiniz. Hani hangi köyle daha başarılı, hangi nedenlerle daha başarılılar? Başarıya yol açan faktörler neler? Hangi köyler de başarısızlar? Bir bunu ortaya koymak mümkün olabilir. İkincisi tabi bu durağan bir süreç değil burada yerleşmeler sistemi açısından baktığımızda da işte kentler giderek daha çok büyüyor. Küçük kentler büyük kentlere dönüşüyor. Kasabalar kent oluyor, ilçeler il oluyor, bir yandan da böyle bir dönüşüm var. Şimdi köyler açısından

baktığımızda bir kısmı işte bu büyükşehir yasası ile de zaten kentlere dâhil oluyorlar dolayısıyla kentleşiyorlar bir şekilde. Fiziksel yakınlık bunda tabii çok önemli rol oynuyor. Ama diğer bazıları da fiziksel yakınlığı olmasa bile daha merkezi nitelikte olan, daha işte bu gelişme dinamikleri baskın olunan yerler de belki süreç içinde belki on sene sonra bu gün köy olan yerler belki ilçe olacak, belki bir kasaba olacak, başka bir şey olacak. Yani gelişme ya da geleceğe yönelik biz bir kurgumuz işte bir senaryomuz olacaksa bunu da değerlendirmemiz lazım. Bakanlığın da belki ihtiyacı olan bu. Çünkü Bakanlık bu alanda da ya da kırsal alan anlamında Kalkınma Bakanlığı da tabii bu işin içinde olabilir. Nereye yardım yapacak, yatırımları nereye yönlendirecek, nereye teşvik verecek gibi şeylerde de ortaya çıkabilir. Yani nereler gelişiyor, hangi köyle gelişiyor, bunların gelişme potansiyeli ne, on sene sonra bugün köy olan yerler ne olacak, on sene sonra bu gün köy olan ama işte sürekli nüfus kaybeden yerler belki haritadan yok olacaklar, bunu da bilmiyoruz. Dolayısıyla bunlara bakmakta önemli bir şey. Yani bu şeyin belki dışında ama Bakanlık açısından belki bir şeyde çok ihtiyaç var.

Kolaylaştırıcı: Evet çok teşekkür ediyoruz Hocam. Bu turda ikinci turu döneceğiz. Hocam en son sözü size vermek istiyorum. En son sözü size vereyim mi Hocam bir kez söz hakkı isteyen Hocamız daha var. Son sözü siz söyleyin istiyorum Hocam. Mikrofon gelmişken çok hazır hissettiniz kendinizi buyurun Hocam.

Şinasi Aydemir: Neden koruma amaçlı tartışması gündemde. Bende hatırladığım kadarıyla bu projenin sunumunun hazırlanması aşamasından itibaren içinde biraz içindeydim. Şimdi biraz dışındayım ama o zaman koruma amaçlı denmesinin, benim aklımda kaldığı kadarıyla yanılıyorsam da Saliha Hanım düzeltsin. Kırsal alan üzerinde bir toprak baskısı var. Yani kırsal alanı geliştirmek isteyen kentli var, müteahhit var. Yani oralarda yapı yapmak isteyen var. Kırsal üzerinde baskı var. Bu baskı nedeniyle, kırsal alanı korumak bir şekilde. Şimdi koruma amaçlılığının çıkış noktasını benim hatırladığım kadarıyla bu. Bunu İngiltere çok önceleri yaşadı. Şöyle bir değerlendirme yapıyorlardı. Kırsal toprakların kentsel duruma dönüştürülmesi. Onlarda bu dönüşümden şikâyetçiydiler. Bu dönüşümün aşırı olmamasını istiyorlardı. Yani her yıl, her beş yılda bir şu kadar onlara göre kırsal alan kentsel kullanıma ayrılabilir ama bundan fazlası kırsal alan için tehlikedir diyorlardı. Bu projede belki böyle söylenmedi ama kırsal alanı öyle bir tehlikeden korumak da vardı ve koruma odaklı sözcüğü ya da kavramı benim hatırladığım kadarıyla bu noktadan hareketle ortaya atıldı ve bu proje bu şekilde kurgulandı. Tekrar edeyim yanlış anlıyorsam da veya yanlış yorumluyorsam da proje sahiplerinin söz hakkı var.

Kolaylaştırıcı: Tabii Melih Hocam biraz sonra bunu aydınlatılacaktır. Öyle tahmin ediyorum. Evet, bu turda başka bir söz almak isteyen. Hürriyet Hocam siz bir şey ekleyecektiniz.

Hürriyet Ögdül: Şu durumda herkes çok yoruldu. Hocam da son sözü söyledi. Ben daha sonra lobide.

Kolaylaştırıcı: Teşekkür ederiz sağ olun. O zaman son sözü Melih Hoca'ya verelim.

Melih Öksüz: Tabii çok değerli eleştiriler var katkılar var ama bu şeyle ilgili normlar başlığı ile ilgili aslında birçok masumane düşündük yani kırsal alan o kavram yine tırnak içinde söylüyorum kırsal alan olarak. Yani burayı planlayacağız nasıl yaklaşmamız gerekiyor. Bir kere yerleşik yani zihnimizde yer etmiş biçimiyle bir imar planı mantığı içerisinde

alamamamız gerekiyor. Çünkü bu başka bir mantık. Farklı davranmamız lazım. Dolayısıyla biz bir norm belirlemede ya da herhangi bir standardı belirlemede kentlerde yaptığımız gibi yapamayız ya da bunlar için buradaki standartlar açısından, normlar açısından yasalarda yönetmeliklerde kentsel yerleşmeler için belirlenmiş standartları da kullanamayız. Dolayısıyla bunu bizim sorgulayıp anlamamız lazım. O nedenle çok ciddi tartıştık ve bunun bildiğimiz standart bir anket formuyla yapılmaması gerektiğini, daha farklı bir sorgulama olması gerektiğini söyledik ve sonuçta kendimizi gerçekten çok ciddi bir sorumluluğun ve yükün altında bırakmış olduk. Yüzlerce görüşme var. Bu görüşmelerin çözümlenmesi. Bunlar üzerinden yapılan yorumlar. Tabi bunun üzerinde aslında biz tartışılmasını bekledik bu çalışma için. Şimdi çok enteresan bulgular var. Yani burada işte eğitim açısından, sağlık açısından, eylem alanları açısından, aklımıza gelen bütün kamusal ihtiyaçlar açısından. Zaten bizim eşdeğerlikten kastımızda buydu. Yani kentteki bir insan ne tür bir standart istiyorsa ve o standart sağlanıyorsa, köyde yaşayan insanın da bir insan olarak en azından asgari bu düzeyde standartlara erişebilmesi lazımdı. Onun da kanalizasyon problemi olmaması lazımdı. Onun da su ihtiyacını çözmesi lazımdı. Temiz içme suyu açısından. Şimdi yani böyle baktığımızda diyelim ki işte köy odasından konuştuk. Yani köy odası eski işlevini yitirdi. Bu adına köy odası deyin, köy konağı deyin başka bir şey deyin. Ama temel olarak, insanlar diyor ki bizim bir araya geleceğimiz sorunlarımızı tartışacağımız paylaşacağımız değişik etkinliklerde bulanacağımız bir alana, bir mekâna ihtiyacımız var. Şimdi yani böyle bir kabul karşımıza geliyorlar. Bunun büyüklüğü ne olacak, yerleşme içerisinde yeri neresi olacak, erişilebilirlik açısından, bu köylüye kentle ilgili bir şey değil. Bu başka bir şey. Bu köyde her yerleşmede farklılaşabilir. Mesela eğitimle ilgili bir şey söyleyeyim. İşte taşımali sistemde mesela bir köyde 3,5 km mesafe yapılan taşıma için bizim açımızdan uygun, çocuklarımız hiç bir sıkıntı çekmiyor. Gayet güzel gidip geliyorlar eleştirisi var. Ama başka bir köy yaklaşık 10 - 11 km'lik standardı daha düşük köy yolu yani stabilize taş yolda yapılan taşımacılığa sesi çıkmıyor. Yani onu kendileri açısından kabul edilebilir oluyor. Ancak çocukların işte o sarkan süreler itibarıyla kışın, hava karardıktan sonra o karlı ortamda köyün merkezinde bu taşımali aracı tarafından bakımından şiddetle karşı çıkıyorlar. Çünkü o saatten sonra o köyün 2,5 km mesafesindeki mahallesine yürüyerek gitmek zorunda kalıyorlar. Yani standart bu erişilebilirlik açısından koyulan standardı biz burada nasıl kabul edeceğiz? O köy için bu kabul edilirken diğeri için bu durum nasıl kabul edilir? Ya da burada hangi değeri kabul edeceğiz? Yani bu açıdan baktığımızda bunlar gerçekten çok önemli olduğunu biz de düşünüyoruz. Ama sonuçta belki şeyde metinde çok fazla paylaşılmamış bir şey, bu tür çalışmalar hemen her yerleşme için planlama kararı verilen hemen her yerleşme için o yerleşmenin özgün koşullarına göre o planlama rehberi çerçevesinde tekrar tekrar yapılması gerek gibi görünüyor. Yani bizim bu noktada ancak bunlara büyüklükleri, erişilebilirlikleri, buna ilişkin standartlar, normlar açısından gibi ilkelere ortaya koyabileceğimiz gösterdi. Ama biz bu çalışma içerisinde yaptığımız tipolojiye yönelik yani o farklı tiplerde nasıl farklılaşıyor ilçelerde nasıl farklılaşıyor, illerde nasıl farklılaşıyor. Yani bu anlamdaki değerlendirmelerde yine bunun içerisine katma niyetindeyiz. Şimdi planlama rehberi var. O bize bir köyün ya da bir kırsal alanın nasıl planlaması gerekiyor, bunun için adımların ne olması gerekiyor, hangi adımları yaparak boşaltıp sonuçlandırabiliriz bunu gösterecek bir şey. Seçtiğimiz örnek yerleşmede de hani birçok şeyi kapsamaması bu açıdan bir şeydir. Zaten bir köyde değerlendirmeye alınmayacak herhangi bir konu varsa, o zaten değerlendirmeye girmeyecek. Ama ne kadar çok değerlendirebilecek kriter var da biz onları katarsak o zaman o, planlama rehberi bütün bu adımları içerecek. Diyelim ki nüfusu çok daha az küçük bir yerleşmede kriterleri koyduğumuzda orada bir plan yapmanıza da gerek yok. Oradaki yerleşme, yaşama koşulları ve standartlar açısından belli ilkeleri tanımlamak yeterli

olabilecektir. Şimdi bizim tabii şey olarak bu başlık açısından beklediğimiz, işte bu türlü yani normlara ilişkin, standartlara ilişkin tartışmalar daha çok ama geneline tabii dönüp projenin bütününe odaklanıyor. Oraya geliyor. Şunu da söyleyeyim. Bizim burada sistemi önerimizde ilçe ve ilçe düzeyi üzerindeki sistem aslında bizim bu projede görev olarak üstleneceğimiz bir şey değildi. Böyle bir görev bize verilmedi. Ama bu bir zorunluluk olarak ortaya çıktı. Yani bize deselerdi ki böyle bir sistem var onun altında da köy var, kırsal alan var. Siz de gelin burayı nasıl planlayacağınızı, onun ilkelerinin, yolu, yöntemi nedir bize söyleyin. Bizler hani orada o yeri bulup çalışırdık. Ama baktık ki hani biz buradan başlıyoruz ama bu neyin parçası olacak? Bu sefer yasa, yönetmelik, bu Kentges çalışmaları yani bütün mevzuat ve elimizdeki dökümler taranarak, bu şeylerle de çok da çalışmayacak, sıfırdan yeni bir sistem önermeyecek bir yaklaşım ortaya koymaya çalıştık. O açıdan benziyor. O açıdan karma bir sistem. Ama şeyde sizin söylediğiniz anlamda, eylemlerin yani gerçekleştirme ölçütlerinin belirlenmesi açısından da zaten her eylem açısından bu belirlenir. Yani öncelikle eylem nedir. Hangisini hayata geçiriyoruz. Dolayısıyla ne zaman bitecek? Bittikten sonra başarı ölçütü nedir? Yani bizim yaptığımız çalışmalarda bunlara benzer şeyler çıktı. Deremiz kirli, dereyi temizleyeceğiz. Biz gider çöpleri toplarız ama o dere ne kadar kimyasal karışmış, gübre karışmış bilmiyoruz. Ya da ne kadar kanalizasyon atık var bunu bilmiyoruz. Yani bunu ölçüp yani bu değer şu kritik değerden şu değere düşmüşse bunu başardık demektir. Ama bu tek başına bir işlem değil ki. Onu düşürebilmemiz için bütün köyün fosseptik sistemini, kanalizasyon sistemini çözmeniz lazım. Çöp sistemini çözmeniz lazım. Bunların her biri de başka bir eylem. Hani bu eylemleri bir şekilde sıralayarak, hayata geçirmek gerekiyor. Ben bu açıklamayı ben şeyden yani bu iş konuya odaklanma açısından yaptım. Yine de biraz daha vaktimiz var. Bu konuşma çerçevesinde hani bir sözü olan tekrar belirtebilir. Teşekkür ederim.

Kolaylaştırıcı: Arkalardan bir söz mü soru mu onu da alayım Hocam sonra size de söz vereceğim. Sonra da Bakanlık temsilcilerinin bu oturumda ekleyebileceği bir şey varsa onu da alabiliriz.

İzleyici: Herkese merhabalar. Öncelikle emeği geçen herkese hakikaten teşekkür ediyorum. Ben kendi adıma çok faydalandım bende şehir plancısıyım uzun süredir. 10 seneyi aşkın Şehir ve Bölge Planlamada akademik camianın içindeyim. Bir süredir CBS alanına kaydığım için ben de artık yavaş yavaş tekrar kendi alanıma böyle kulak dolgunluğu olsun diye katılmak istedim. Çok da faydalandım bu anlamda. Ben katılımçılık anlamında bir katkı koymak istiyorum. Hakikaten o videolarda falan da vatandaşça, köylü vatandaşlarının kendi yaşam alanları ile ilgili bir takım sorunları tespit etmesi, uydu görüntüleri üzerinde bir takım tespitler işaretlemeler yapıp, bunların planlamaya ciddi anlamda entegre edilebilmesi aslında özünde bizim amacımız. Yani planlı olarak vatandaş ne kadar mutlu edebiliyoruz. Yaşam kalitesini ne kadar artırabiliyoruz, nasıl temiz bir çevre daha temiz bir havayı solumasını sağlayabiliyoruz, daha temiz su kaynaklarına sahip olmasını sağlayabiliyoruz, ekonomik anlamda nasıl bir faydamız olabilir? Aslında yaptığımız işimin temelinde bu var. Dolayısıyla o kısmını çok keyifle izledim. Bu aşamada mesela bilgi teknolojilerinin de son dönemde geldiği noktada bu anlamda çok büyük katkı sağlayabilir. Zaten bu anlamda Bakanlık olsun pek çok çalışmalar var. Bizim en önemli ihtiyacımız olan bu veri anlamında ulusal bir CBS içinde bu verilerin nasıl entegre edilebileceği ile ilgili belki bu katılımçılık anlamında da vatandaşın direk kendi yaşadığı çevreyle mekânla ilgili problemlerini, sorunlarını, en basite indirgeyerek ulusal bir web sayfası üzerinden, planlama karar destek sistemi veya planlamaya katılım sistemi gibi bir web sayfası üzerinden bu sorunların tespit ettiği yere ilişkin olanakları,

potansiyelleri vs. ve bunun tek bir veri tabanında olanı, mekânsal veri tabanında bir coğrafi veri tabanında bunu bu planlar olarak biz bir girdi olarak kullanabiliriz, değerlendirebilir. Ondan sonra planlama süreci içinde nasıl planlanır ve modellenir o ayrı bir şey ama bu anlamda da çok yakın bir süre içerisinde çok büyük değişikliklerin olacağına düşünüyorum. Bu bilgi sistemleri her şeyi değiştiriyorum. Tabii planlama anlamında da çok büyük değişikliklere gebe. Ben o videoları izlerken hakikaten çok etkilendi. Özellikle o köylü bayan vatandaşımız dediği, bu söylediklerimizin bir tanesi bile yapılsa bizim çok şey ifade eder. Bizi çok mutlu eder. Yaşam standardımızı, yaşam kalitemizi yükseltir. O anlamda belki hepimizin de en büyük sorunu yaşadığımız bir yere ilişkin süreçlere dâhil olamamamız fikirlerimiz ile tespitlerimizle. Bu anlamda sırf kırsal alanda değil belki tüm kentlerimizde her vatandaşımızın fikirlerini belirtebileceği ortamlar ve bunu yakın zamanda bilgi sistemlerine bütün olabileceğini düşünüyorum. Çok teşekkür ediyorum. Ben kendi adıma çok şey öğrendim. Emeği geçen herkese de çok teşekkür ediyorum. Umarım güzel sonuçları olur projenin. Teşekkür ediyorum.

Kolaylaştırıcı: Biz teşekkür ediyoruz. Evet, Erdem Hocam siz söz istemiştiniz.

Erdem Erbaş: Şunun için söz istedim. Melih Hoca'nın bir kaygısını hani sanki hissettim gibi. Ona biraz yanıt vereyim diye. O da şu Hoca aslında çok pratik bir takım sonuçlar beklemiş gibi ifade etti. Biraz da çok üst düzeydeki tartışmadan da çok beslendiğini de anlıyorum. Ama hemen şöyle bir kaygıyı hemen yaşamamak lazım Hocam. O da şu sizin iki tane örnek alanda da edindiğiniz çok detaylı bir bilgi var. Hani o bize gönderdiğiniz çalışma sonuçları içerisinde de eğitim, sağlıktan, teknik altyapıdan bugün biraz bahsedildi. Epey bir detaylı bilgi var örneklem üzerinde. Bunun sonuçlarında bunun sonuçlarını hani şöyle söyleyeyim elde edilmiş bulgu açısından o paradoksal tarafı hani donatıya ilişkin kısmı, birçok konu var bunun içinde tartışılabilir. Bunu kendi açımdan çok değerli bulmuyorum. Ama yorumunu yapabileceği şeyi sizde. Bunu burada hani çok da fazla bizim tarafımızdan erişilebilirliğine ilişkin örneği vs işte servis gidecek mi, gelecek mi, işte teknik altyapı olacak mı, dere kirleniyor, bunun ölçülmesi biçilmesi. Bunların her biri ile ilgili taraf henüz sözünü ettiğimiz kaygılar bence şu noktadaki yaklaşımla algılamamızı isterim. O da şu bunun sonuçlarında bir şey çıkacak yani buradan bir süzme bir şey çıkacak bu süzölmüş olan bilginin hangi kapsamda çıkması gerektiğini biz çevrelemeye çalışıyoruz. Ben en azından kendi açımdan onu çevrelemeye çalışıyorum. Burada mesela, hani çıkacak olan sonuçta örneğin çok pratik bir şey bekliyorsanız sizin verdiğiniz derin kırsal arasındaki alanlar ya da işte kentsele doğru giden alanlar. Örneğin bir tesis alanının kullanılma farklılığı hani derin kırsalda daha farklı kullanılıyor gittikçe hani vakit namazlarına doğru giden cümleyi tam söylemeyi çalışayım giden bir taraf. Ya ada bir okul alanın birden fazla kullanılması. Köy konağının çok fazla düğün için kullanılıyor, şunun için kullanılıyor falan. Dolayısıyla şöyle bir yaklaşımı siz kendi içinizde tartacaksınız mesela kent standartları tablosunda, karakter tablosundaki, kültürel alan eksikliği aslında köy konağı tarafından karşılanıyor. Yani bunu standartlar içerisinde kişi başına 3 m² olması gerekmiyor köy içerisinde. Önemli olan öyle bir tesisin çok amaçlı salon şeklinde ya da çok multipurpose artık neyse onun buradaki karşılığı, o karşılığı bulacak şekilde değerlendirmesi var. Aslında bir takım standartlarla ilgili yanı sıra siz kendi bulgularınızla bertaraf edeceksiniz. Aslında orada bunun nasıl formüle edeceksiniz? Yani benim kendi açımdan hani biraz önce Cenap Hoca'nın verdiği o notasyonla ya da biraz önceki o normlarla dediğim taraf Hürriyet Hoca'nın hani bir paragraf bir sütun girecek diye eklediği belki hani benim sorduğum taraf sizin bu çıkarımlarınızdan sonra netleşecek. Yani öyle bir nokta var ki kente baktığımız gibi bakmamamızı siz söylüyorsunuz. Bu bence çok önemli bir yaklaşım

kendi açımdan. Dolayısıyla sizin kırdaki mekânsal beklentilere ilişkin tabloyu formüle teme biçiminiz ya da en azından ona ilişkin yaklaşımı belirleme biçiminiz sizin bulgularınızdaki neyi seçeceğinizle çok ilgili. Çok bulgu var, ama neyi seçip öne çıkaracaksınız ben hani bu noktada bir şeyler söylemeyi daha uygun buldum. Benim için tekrar ediyorum en önemli konu notasyonla ilgili kısmın öne çıkması ve KY lejantının üst ölçekli planlarda detaylandırılmayıp, daha alt ölçekli planlarda formüle edilebilecek bir fırsat alanına dönüştürülmesi beklenmektedir. Bu fırsat sözcüğünü ne olur şey olarak algılayın. Planlamadaki tehdit olmayan bu swottaki fırsat alanı gibi de algılayabilirsiniz ama asıl konu bunu gelişme dinamikleri açısından ne ifade ettiğini anlamak açısından bir fırsat olarak algılayın. Yani bu Tüzin Hoca'nın kaygısını karşılar mı bilmiyorum. Hani bu gelişme dinamiği, burası teknik altyapı açısından yetersiz, tamam o zaman teknik alt yapı açısından güçlendirilecek köy alanı mı diyelim ÇDP' de. Öyle demeyelim. Burası KY olsun onun altındaki detayı biz bir yerde paket olarak bulalım. O bulduğumuz şey içerisinde bu olsun. Orada seçmeyi daha alt ölçeklerde yapabilelim, yere özgü karar geliştirebilelim diye. Ben işte bu formülasyonu aslında projenin çıktısı olarak bekliyorum. Nasıl formüle edileceği hususunun da Tolga Hoca gibi çok merakla bekliyorum. Zor bir iş biliyorum ama hakikaten merakla bekliyorum.

Kolaylaştırıcı: Evet gelip tamamlayalım.

Remzi Sönmez: Yeniden sanki tartışmaya başlamış gibiyiz.

Sunucu: Küçük bir detay var. Süremiz bitti ama.

Remzi Sönmez: Melih Hoca aslında biz bu norm konusunu çok tartışmadık diye şey yapınca bende bir iki cümle söyleme ihtiyacı hissettim. İki temel ilke birisi kentsel alandaki norm ve standartlarla, kırsal alandaki farklı olması gerekir evet. Bir ikincisi de burada sunuшта söylenen bir esneklik kavramı. Yani burada bir esneklik. Özellikle bu kırsal alanda gerekli bir şey. Çünkü burada kamu hizmetlerinin temininde, temel olan şeylerden birisi yeterlilikse ya da alansal yeterlilikse bir diğeri de erişilebilirliktir ama ölçek sorunu var. Yani çok küçük birimler ve bunlara hizmet vermede sorunlar var. Yani bunlar şimdi hepsi belediye statüsünde alanlara dönüşmüş. İşte ilköğretim alanı 8500 m²'den daha aşağı olmayacak dediğiniz zaman neyse burada bir şey yapamazsınız. O köyde böyle bir alan bulamazsınız falan. Bu farklılığı burada mutlaka görmek lazım. Ama burada şöyle bir şey var. Burada sunulan şeyler hep sizin yaptığınız çalışmalardan yani analizlerden, saha çalışmalarından ortaya çıkan konular. Bunun şöyle bir şey var. Sadece bu yeterli olur mu? Tabi ülke örnekleri, başka örnekler, yasal düzenlemelere de bakmak lazım. O açıdan baktığımız zaman ben de gerçekten merak ediyorum ve çok önemli bir ihtiyacı karşılayacağını düşünüyorum. Yani bu normların, standartlar meselesini. Kentsel alanların bilmem yönetmeliğin arkasındaki şeyi de hiç kimsenin kullanmadığı bir bu ifadeyi kullanmaya gerek yok ama dayatma gibi bir şey. Yani olabilecek şeyler var. Olamayacak şeyler var. Esnekliği olmayan şeyler. Hâlbuki burada esneklik meselesi de gerçekten önemli diye düşünüyorum.

Kolaylaştırıcı: Tüzin Hocam.

Tüzin Baycan: Ben şimdi aklıma geldi de çok da hoş bir hikâye onu sizinle paylaşmak istedim. Çünkü bu normlar ve standartlar konusuyla ilişkili. Şimdi burada tabi bence eksik olan bir boyut var. Burada yapılan çalışma çok güzel. İşte Melih Hoca'nın anlattığı minibüs çocukları okula götürüyor getiriyor. İşte köyün merkezinde bırakıyor onlar 2,5 km yürüyor

folan Şimdi bir tarafta böyle Şeyler var. Burada yapılan çalışmanın da getirdiği, orada yaşayan insanların oraya yerleŐen insanların karşı karşıya oldukları sorunlar, konular falan var. Şimdi bu işin tabi bir boyutu, bunlar içsel faktörler diyeceğim ben bunlara ama bir de dışsal faktörler diye tanımlayabileceğimiz Şeyler var. Şinasi Hocam onu koruma odaklı kavramını açıklamak üzere çok baskı var buralarda dedi, o Şekilde anlattı ama Şöyle bir örnek vereceğim standartlar açısından da. Ben İTÜ'de AB merkezi başkanı iken bir gün beni Sivaslılar Konfederasyonundan aradılar. Dediler ki, Hocam biz sizinle görüŐmek istiyoruz. Bu konfederasyonun içinde de Şey var 2000'den fazla dernek var. İstanbul'da Sivaslıların dernek sayısı 2000'nin üzerinde. Her köyün bir derneği var. Bu dernek bir araya gelmiŐler, bir konfederasyonu var. İstanbul'da yaşayan Sivaslıların nüfusu Sivas'ta yaŐayanlardan daha fazla. Bu herkesin bildiği Şeyler. Bunlar bir toplantı organize ettiler. Konfederasyonun başkanı bir avukat, Mecidiyeköy'de kocaman bir ofisi var. Böyle patent iŐleri ile de ilgili falan öyle birisi. Bu kuruluŐunda başkanı. İŞte böyle çok okumuŐ, böyle belirli düzeyde seviyede işler yapan, ileri gelenleri var. Onlar baŐı çekiyorlar. Şimdi bunlar dediler ki, bizim böyle bir yapımız var ve çok güçlü de bir dayanıŐma ağları var. 10.000 kişiye piknik düzenliyorlar İstanbul'da mesela. Arabalara doluyorlar piknik yapıyorlar. Bir cenaze olduğunda otobüs cenaze getiriyor köye falan. Böyle bir ilişkiler sistemi var. Bunların hepsi İstanbul'da yaşıyor. Fakat bunların hepsinin köylerinde de evleri var. O köylerde, eski evlerini yıkmıŐlar yenilerini yapmıŐlar. O köyler artık villalar falan Şeklinde böyle bir geliŐmede var. Bunlar senede bir aya bayramlarda falan yazın iki ay kyelerine gidiyorlar. Kyle aralarında çok önemli bir bağ var. İŞte nostaljik bağ var ya da kökleri itibariyle sevdikleri bir yer. Buraya gidiyorlar tabi buraya gittiklerinde İstanbul'da alıŐkın oldukları bir yaşam standardı da var. O standardı da orada arıyorlar. Orya gidip de orada susuz kalmak, işte çamur, toz toprak içinde yollarda yürümek istemiyorlar ve yatırımda yapıyorlar. O köyleri de geliştirmek üzere yatırım yapıyorlar. Şimdi beni çağırdıklarında toplantıya çok vizyon sahibiler tabi. Acaba biz AB fonlarından nasıl yararlanırsınız da biz köylerimize katkıda bulunuruz gibi bir Şeyle ağırdılar. Ondan sonra ben de oturdum bunlara bir sunum hazırladım. alıŐtım işte BaŐbakanlıĐa bağlı AB Őeyinin verdiği hibe kapsamında verdiği projelere var. Bunlar nereleri verilmiş, hangi projelere verilmiş bunları anlatmak üzere örnekler çıkarttım ve dedim ki bakın bu işte böyle böyle bir program işte Türkiye'de bu programlardan yararlanabiliyor. Şu Şu yreler saptanmıŐ öncelikli olarak bunlara veriliyor destek. Sizin ki de bu kapsamda kalıyor. Başarılı proje örnekleri işte Akaky'de Şey yapmıŐlar, su getirmıŐler mesela başka bir yerde arıtma tesisi kurmuŐlar başka bir yerde bir kooperatifçilik kurmuŐlar, işte halıılık kursu bilmem bir Şey açmıŐlar, arıılık geliŐtirmıŐler filan gibi yani o köyde ne varsa potansiyel onu harekete geçirmeye çalışan bir takım projeler yapmıŐlar. Ben bunları örnek olarak anlattım sonra çok güzel bir tepki aldım onlardan. Dediler ki aaaa Hocam çok güzel bunların hepsi bizim köylerde var. Biz bunların detaylarını bulabilir miyiz bu proje tekliflerinin köyün adını deĐiŐtirelim Akaky yerine Karacaköy yazalım biz de verelim alalım bunları diye böyle bir pragmatik yaklaŐımları vardı. Çok Şeydi enteresan bir toplantıydı, onlarla olan toplantı ama. Şimdi bunu Şunun için söylüyorum sadece içerden bakarsak farklı bir tablo ortaya çıkacak yani bir içsel dinamikler olabilir, içsel potansiyeller o köyün ihtiyaçları, sorunları, onu çözme potansiyelleri, kapasiteleri bu işin bir boyutu ama bir de burada dışsal faktörler var. Ve pek çok köyde de artık bunu görüyorum. Yani Hocamın sözünü ettiği bakımın bir kısmı Şeyden kaynaklanıyor. Burada her ne kadar bir takım kısıtlar olsa da donatılar itibariyle çevresel yaşam kalitesi açısından çok değerli buralar. Havası temiz, suyu temiz. İnsanlar bunun için gidiyor. Őehrin gürültüsünden kaçıyor, onun için gidiyor. Ama orada da Őehirdeki standartlarını bulmak istiyor. Bunun için kendisi de bir Şeyler yapıyor. Yani kendilerinden yaptıkları Şeylerde var. Bir yandan da fon arıyorlar biz daha ne yapabiliriz diye. Böyle bir boyutu da var. İŞte kırsal alanın

değiştiğini, dönüştüğünü söyledik. Artık klasik anlamda bir hayvancılık yapılmıyor ama ziraat mühendisleri gidip son derece modern tesislerde tavukçuluk yapabiliyor, arıcılık yapabiliyor, işte mandıralar kuruluyor, organik tarım yapılıyor filan böyle şeylerde var. Bu köylerde çok değişiyor. Bunu da dikkate almakta çok yarar var. Buradaki standartlar hani sadece buradaki örneklerde var Melih Hoca'nın verdiği örneklerde var. Kar yağıyor yollar kapalı işte kızaklarda hastaneler doğum yapmaya kadın hastalar, hamileler yetiştirilmeye çalışılıyor. Hani bunlar bizim gerçekliğimiz Türkiye'de bir tarafta böyle bir tablo var. Ama öbür tarafta da dışarıdan gelen şeylerde var yardımlarda var, faktörler var, başka türlü gelişme dinamikleri var, turizm kapasitesi çok yüksek köyler var, bu tür faktörler de var. Dolayısıyla bu tür standartlara da tabi farklı bakmak lazım. İşte her birine dediğiniz gibi köy odası artık kimse kullanmıyor, belki köy kahvesinin yerine internet kafeye ihtiyaç var filan gibi değişimlerde var. Bunları da o anlamda belki değerlendirmek gerekiyor. Yani standartlar ve normlar açısından özellikle dışsal faktörlere de bir şekilde bakmakta yarar var diye düşünüyorum.

Kolaylaştırıcı: Evet Hürriyet Hocamla devam edelim.

Hürriyet Ögdül: Ben de bu biraz evvel söylediğim şeyi geri alarak, kırsal yerleşmeleri norm dışında tutmanın da bazı riskleri olduğunu düşünüyorum. Çünkü mesela en son Afet Dönüşüm Yasası'na göre bu alanlarda yapılacak planlar, imar planı standartlarına tabi değil bu da korkunç bir açılım getiriyor bu alanlarda. Dolayısıyla bazen bu tür şeyleri norm dışı tutmak standart dışı tutmanın riskleri var. Bunu yapınca da hemen arkasından bir şey getirmek gerekiyor peki ne yapılabilir diye. Onun ikisinin paralel gitmesi gerekiyor. Eğer böyle boşlukta kalırsa, köyler içinde tehlikeleri var, bir onu söyleyeceğim. İkincisi kamu binaları meselesi. Köylerin en fazla kimliğini bozanlardan tabi işte Almanya'ya gidenlerin binalarını dört katlı yapmak istemeleri, hatta birisi demişti ki biz gecekondularımızı çok zor koşullarda yaptık örenbeşlik deriz biz ona. Şimdi ustalığımızı köylerde göstermek istiyoruz. Yani kentte ne yapmak istiyoruz işte dört katlı süslemeler vs. hani onların dışında kamu binaları bence ciddi olarak problemliler, liseler, onların yer seçimleri, yurtlar, nerede oldukları, çocukların oraya nasıl ulaştıkları meseleleri. Yani tip projelerde, hani köy için tip proje olsa bile onlar bile aslında problemliler diye düşünüyorum. İkincisi köylerde ulaşım meselesi. Bu çoğu köyde araba sahipleri çok fazla, bizim Balıkesir'de yaptığımız çalışmada zaten bir toplu taşıma yok köylerde hani bir kez minibüs meydana kadar gelen. Dolayısıyla insanların hem mallarını taşımak için işte pazara götürüyor getiriyor. Mutlaka taşıtları var ve her eve de mutlaka bir taşıtla ulaşıyor, bir şekilde, çok zor koşullarda bile olsa. Şimdi onları minimum bir hani toza çamura bulaşmadan, ulaşılabilir hale getirmek gerekiyor. Belli mahalleler bazında en azından ana akslar belirlemek gerekiyor. Ama bunu asla Büyükşehir Belediyesinin asfalt makineleriyle gelip açacağı bir yol tabi ki değil bu. Daha hani böyle doğal malzemelerle çamur olmayan hani arabanında 10 km hızla gidebileceği bir şeyde tutmak gerekiyor. Onun dışında patikaları korumak gerekiyor. Balıkesir çalışmalarımızda esas bütün sosyal bağı sağlayan kadınların gizli bir şeyi var hani patikalar ağı. Evden eve geçiliyor, hiç böyle sokağa çıkmadan, kadın bir başına köyün bir başından bir başına geçiyor ve bu hani korunmadığı zaman ada, parsel düzeyinde düşündüğümüz zaman bu köy çok şey kaybediyor diye düşünüyorum. Kadınların sosyal mekânı, meydan değil ağaç altları, fırınlar, ortak fırınlar bazen çamaşırhaneler olabiliyor, çamaşırhane diyeceksiniz ki her evde makine var hayır değil, halı yıkamak için özel bazen mekânları olabiliyor. Onları korumak kadınlar için en önemli olay ve pazar kadınlar için çok önemli. Yani pazara bir şey üretmek, pazara götürüp satmak kadının o köyden çıkması, para kazanması bunun desteklenmesi gerekiyor. Evi de bahçesi de kadının para kazanabileceği, üretim yapabileceği bir yer olarak düşünmek

gerekiyor. Benim hani önerilerim bu kadar.

Kolaylaştırıcı: Evet teşekkür ediyoruz. Böylece noktıyoruz günü öyle tahmin ediyorum. Oldukça yoğun ve bir o kadar da verimli bir gün oldu bence. İki tane önemli hatırlatma var onları yapmak istiyorum. Yarın ki gezi programı ile ilgili tercihlerinizi Çağlar Hocam şu anda çok merak ediyor çünkü bir planlama yapması gerekiyor. Lütfen çıkarken kendisine iletin. Bir de akşam yemeği için saat 19:00'da otelin önünden hareket edilecek, bu hatırlatmayı da yapalım ve çalıştığınız ikinci gününde tekrar buluşmak dileğiyle iyi akşamlar.

5. ÇALIŞTAY ÇIKTILARI

5.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlamasına (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar) Yönelik Çalıştay Çıktıları

Tablo 3. İDA 4.1 kırsal yerleşme planlamasına (planlama süreci: sistem/uygulama/araçlar) yönelik çalıştay çıktıları

Olumlu	Kısıtlar ve Belirsizlikler	Öneri
Hem kuramsal, hem de uygulama çıktısı olacak bir proje (T)		Proje bulguları öneri planlama modelinin hangi aşamaları için geçerli olacak? Bu konu netleşmeli.
Yapılan saha çalışmasının 'katılımcı' yönünün yanı sıra 'kapsayıcı' olması başarılı bir arayış. (T)	Öneri Planlama Modeli yeni kurumlar, kurullar vb. önermesi nedeniyle mevcut bürokratik işleyişi artıracaktır.	Alan çalışmalarının zengin içeriği rapora yansımamış, rapor bu içeriğe göre yeniden düzenlenmeli.
Kırsal Alan kavramının kullanılması yerinde bir tercih.(T)	Kullanılan çok sayıda veri ve analizler, bulgularda ortaya çıkan önemli noktaların net görülmesini engellemektedir. (Kriterlerin neler olduğu listelense iyi olur)	Bir kırsal tasarım rehberinin oluşturulması daha uygun olacaktır.
Planlama sisteminde kullanılan kasaba yerleşim biriminin / düzeyi olması olumlu. (T)		Kasaba kavramına netlik kazandırılmalı
Kırdaki planlama sorunsalının yönetsel statü üzerinden değil, planlama sistemi üzerinden ele alınması doğru bir yaklaşımdır. (T)		Seçilen örnek köylerde yapılan katılımcı kırsal planların pilot proje olarak hayata geçirilmesi
	Raporda 'dil birliğinin' sağlanması gerekmektedir.	Planlama kademelenmesi anlayışını küreselleşme süreci oldukça değiştirdi, bir köyün yurt dışı ile olan ilişkisi dikkate alınmalı.
Yapılan çalışma yatay kesit analizidir. Ortaya çıkan mevcut resmin değerlendirilmesi yapılmaktadır. (T)	Zaman kesitinin ele alınmamış olması ve analiz bulgularının nasıl kullanıldığı yeterince ifade edilmiyor (T)	
Kırsal alanlar kentsel alanlar kadar önemsenmeli mesajı olumlu (T)		'Hayal Belgesi' yerine 'Köyün Geleceği' kavramı kullanılabilir mi?
Eylem planının sadece fiziki planlama konularına göre yapılmadığı anlaşılıyor. Sosyal ve ekonomik bir içeriği olan bir yöntem izlenmiş. (T)	Düzenleyici Planlama Sistemi ile Stratejik Mekânsal Planlama Yaklaşımı arasında ikilem yaşıyor.	Öneri Planlama Modeli Şeması, Mevcut Planlama Modeli Şeması ile yan yana getirilerek karşılaştırılması yapılabilir. Şemalardaki değerlendirme me aşamaları “proje dışından bir değerlendirme ekibince yapılırsa” daha objektif sonuçlar elde edilebilir mi?
Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi gibi bir yaklaşımın kırsal alanlar için de geliştirilebilmesi bu projenin önemli bir sonucu olur (T ve Ö)	SMP sistemine uygun model arayışı var, ancak performans kriterleri DPS' ye göre yapılmış.	DPS ile SMP sistemi arasında bir seçim yapılarak ya da hibrit/melez edilme yönleri açıklanarak uygulama araçları belirlenmeli
Projenin sonunda El Kitabı		Projenin performans kriterlerinin

niteliğinde bir çalışma sunacak olması ve Bakanlığın beklentilerine cevap verebilecek olması. (T)		belirlenmesi ve çıktılarının sağlanması, SMP açısından zorunlu görülüyor.
Projenin sonunda Kırsal Alan Planlama sürecine ilişkin bir el kitabı çıkacak olması ÇDP' lerdeki KYA' lar gibi alt ölçekteki planlama çalışmalarına ışık tutacaktır.	Önerilen planlama modelinin başlangıçta belirlenen hangi araştırma sorularına cevap verebildiği net değildir.	Koruma odaklı kavramından neyin anlaşılması gerektiği netleştirilmeli. Kırsal alanların kentsel kullanımlara dönüştürülmesi zaman serileri olarak izlenmeli
Projenin, kırsal alanlara yönelik mevcut Planlama sürecindeki eksiklikleri ortaya koyması, özellikle saha çalışması ile de alternatif, katılımcı ve kapsayıcı bir planlama modeli önermesi olumludur.	Önerilen model planlamadaki hiyerarşik sistemi ele alıyor, yatay ilişkiler yeterince net ifade edilmemiş.	Video çekimlerinden edinilen sonuçlara daha fazla yer verilmeli.
Projenin hem SMP hem de DPS yaklaşımlarını birlikte içeren bir çerçeve sunması olumlu.		Planlama Modeli Önerisi hangi ölçekleri kapsayacak, belirtilmeli.
Projenin amaç ve kapsamı kırsal alan üzerinde araştırma yapan araştırmacıların sormak istediği pek çok konuyu içermesi olumlu.	Üç ayrı 'kırsal' kavramı var: 'Kırsal Planlama', 'Kırsal Alan Planlaması', 'Kırsal Yerleşmeler Planlaması'. Kavramsal netlik sağlanmalı.	Planlama Modelinin yanı sıra Örgütlenme Modeli de geliştirilmeli. Kırsal en önemli sorunu tarımdan yeterli gelir elde edilemeyeceği. Kırsal üretimin örgütlenme süreci buna cevap vermeli.
Projede kırsaldaki değişim dönüşüm durumuna yönelik bulgular ortaya çıkan paradokslar çok heyecan verici.	Örneklem belirlenmesinde 4 büyükşehir seçilmiş olması köylerin yasal statülerini etkilemesi bakımından sorun olabilir. (6360 sayılı yasa)	Planlama sistemimizin mevcut dikey hiyerarşik sistemi iyileştirilerek, yatay ilişkiler sistemi özendirilmeli.
	Rapor metni bölümleri arasındaki bağlantılar yeterince güçlü değil.	Plan Yapım Yönetmeliğinde Kırsal Alan tanımı yapılmalı, planlama ilkeleri belirlenmeli. Projenin bu tanıma yardımcı olması gerekir.
	Modelde kullanılan 'Ulusal Mekânsal' ve 'Ülke Mekânsal' kavramlarından ne anlaşılması gerektiği belli değil.	Mevcut yasal sistem içerisinde SMP modeli geliştirilebilir mi?
	Planlama Modelinde yer verilen İlçe Kademesi, gerçekçi değil. Yönetimsel bir kademenin, planlama alanı olarak belirlenmesi alan bütünlüğünü sağlamaz.	
	Alan çalışmasında izlenen çok detaylı analiz sürecini, Bakanlığın kısıtlı personel imkânıyla gerçekleştirmesi çok zor görünüyor.	Lejantlar plan türleri ile ilişkilendirilerek açıklanmalı.
	Projenin adı; kırsal alan planlarına yönelik çalışmaların planlama çalışmalarına entegre edilmesi gibi bir yaklaşım getirebilirdi.	Proje pilot kalmaya mahkûm edilmemeli, Bakanlık bu konuda ne yapacağını açıklamalı.
		Model mevcut planlama kurumlarını da sorgulamalı. Örneğin BKA' lar gelecek on yıl içinde de mevcut hali ile devam mı edecek?
		Eylem Planlaması öneri model içerisinde son aşama olarak gösteriliyor, ancak bu aşamanın da ötesinde detaylar bulunuyor. Bunlar netleştirilmeli.

		AB Ortak Tarım Politikası Model Kurgusunu nasıl etkiler, bu konuda yeterli araştırmaya yer verilmeli.
		6360 dikkate alınmalı
		ÇDP' de kırsal yerleşmeler iyi tanımlanmıyor. Model Bölge Planı ile ÇDP arasındaki ilişkiye nasıl bir ışık tutacak?
		TÜİK ve KB verilerinin baz alındığı bir model kurgusu Bakanlık açısından daha pratik bir işleyiş getirir.
		Kavramsal çerçevenin revize edilmesi gerekiyor.
		Kırsal mekânsal stratejiler belgeleri üretilmeli.
		Kırsal planlama tasarım rehberi nedir, bunun açıklanması gerekli.
		Üst ölçekli çalışmalar, nerelerde plan yapılması gerektiğini, nerelerde tasarım rehberine uyulması gerektiğini ifade etmeli.
		Planlama sistemi planı öngörmekte. İmar planı mantığı öngörüyor. Bun neresinin yanlış olduğu netlikle ortaya konulmalı.
		Fiziki belirleyiciler değil de gelişme düzeyi açısından sınıflandırmaya yönelik bir tasarım rehberi hazırlanması farklı bölgelerde tipoloji bazlı değerlendirmelere yardımcı olabilir.
	Yerleşmeler özelinde elde edilen çok detaylı verilerin değerlendirilmesi proje ekibinin yapabileceği bir iş. Dışarıdan birisinin bu verileri pratik sonuçlara formüle etmesi çok zor.	
		Projede kullanılan kavramların açıklanacağı

5.1.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlamasının (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar) Geliştirilmesine Yönelik Açıklama ve Öneriler

Tablo 4. İDA 4.1. Kırsal Yerleşme Planlamasının (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar) Geliştirilmesine yönelik öneriler

Konular	Öneriler
Planlama süreci: sistem	Proje bulguları öneri planlama modelinin hangi aşamaları için geçerli olacak? Bu konu netleşmeli.
	Öneri Planlama Modeli Şeması, Mevcut Planlama Modeli Şeması ile yan yana getirilerek karşılaştırılması yapılabilir.
	Şemalardaki değerlendirme aşamaları "proje dışından bir değerlendirme ekibince yapılırsa" daha objektif sonuçlar elde edilebilir mi?
	Planlama Modeli Önerisi hangi ölçekleri kapsayacak, belirtilmeli.
	Planlama Modelinin yanı sıra Örgütlenme Modeli de geliştirilmeli. Kırsal en önemli sorunu tarımdan yeterli gelir elde edilemeyeşi. Kırsal üretimin örgütlenme süreci buna cevap vermeli.
	Planlama sistemimizin mevcut dikey hiyerarşik sistemi iyileştirilerek, yatay ilişkiler sistemi özendirilmeli.
	Lejantlar plan türleri ile ilişkilendirilerek açıklanmalı.
	Model mevcut planlama kurumlarını da sorgulamalı. Örneğin BKA' lar gelecek on yıl içinde de mevcut hali ile devam mı edecek?
	Eylem Planlaması öneri model içerisinde son aşama olarak gösteriliyor, ancak bu aşamanın da ötesinde detaylar bulunuyor. Bunlar netleştirilmeli.
	AB Ortak Tarım Politikası Model Kurgusunu nasıl etkiler, bu konuda yeterli araştırmaya yer verilmeli.
	6360 dikkate alınmalı
	ÇDP' de kırsal yerleşmeler iyi tanımlanmıyor. Model Bölge Planı ile ÇDP arasındaki ilişkiye nasıl bir ışık tutacak?
	Kırsal mekânsal stratejiler belgeleri üretilmeli.
	Kırsal planlama tasarım rehberi nedir, bunun açıklanması gerekli.
	Üst ölçekli çalışmalar, nerelerde plan yapılması gerektiğini, nerelerde tasarım rehberine uyulması gerektiğini ifade etmeli.
Planlama sistemi planı öngörmekte. İmar planı mantığı öngörüyor. Bun neresinin yanlış olduğu netlikle ortaya konulmalı.	
Fiziki belirleyiciler değil de gelişme düzeyi açısından sınıflandırmaya yönelik bir tasarım rehberi hazırlanması farklı bölgelerde tipoloji bazlı değerlendirmelere yardımcı olabilir.	
Dil-yazım	Alan çalışmalarının zengin içeriği rapora yansımamış, rapor bu içeriğe göre yeniden düzenlenmeli.
Planlama süreci: uygulama	Bir kırsal tasarım rehberinin oluşturulması daha uygun olacaktır.
	Seçilen örnek köylerde yapılan katılımcı kırsal planların pilot proje olarak hayata geçirilmesi
	Planlama kademelenmesi anlayışını küreselleşme süreci oldukça değiştirdi, bir köyün yurt dışı ile olan ilişkisi dikkate alınmalı.
	Video çekimlerinden edinilen sonuçlara daha fazla yer verilmeli.
Proje pilot kalmaya mahkûm edilmemeli, Bakanlık bu konuda ne yapacağını açıklamalı.	
Kavram	Kasaba kavramına netlik kazandırılmalı
	'Hayal Belgesi' yerine 'Köyün Geleceği' kavramı kullanılabilir mi?
	Koruma odaklı kavramından neyin anlaşılması gerektiği netleştirilmeli.
	Kırsal alanların kentsel kullanımlara dönüştürülmesi zaman serileri olarak izlenmeli
	Plan Yapım Yönetmeliğinde Kırsal Alan tanımı yapılmalı, planlama ilkeleri belirlenmeli. Projenin bu tanıma yardımcı olması gerekir.
Kavramsal çerçevenin revize edilmesi gerekiyor.	
Planlama süreci: araçlar	DPS ile SMP sistemi arasında bir seçim yapılarak ya da hibrit/melez edilme yönleri açıklanarak uygulama araçları belirlenmeli
	Projenin performans kriterlerinin belirlenmesi ve çıktılarının sağlanması, SMP açısından zorunlu görülüyor.
	Mevcut yasal sistem içerisinde SMP modeli geliştirilebilir mi?

5.2 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması (Normlar) Yönelik Çalıştay Çıktıları

Tablo 4. İDA 4.1 kırsal yerleşme planlaması (normlar) yönelik çalıştay çıktıları

Olumlu	Olumsuz	Öneri
Bakanlık proje sonuçlarına bağlı olarak, kırsala yönelik genelge ve yönetmelik çalışmaları başlatacaktır.	Normlarda köy odası kavramı netleşmeli.	En büyük risk 6360 sayılı yasa, Bakanlık İmar Mevzuatındaki standartlar tablosuna "Kırsal Yerleşmeler" sütununun açılmasını sağlamak en pratik yoldur. Aksi halde tüm kırsal 0 – 45000 nüfus aralığındaki standartlara tabi olacaktır.
Sosyal sermaye birikiminin çözüldüğü görülüyor (Köy odalarının önem yitirmesi gibi).	Standart belirleme kaygısı alandaki özgün değerler açısından risk içerebilir.	Donatılar konusunda pratik şemaların hazırlanması gerekir
		Kamu hizmetlerinin tesisinde alan yeterliği dışında erişilebilirlik kavramı da önemlidir. Bu çerçevede esnek bir norm ve standart belirlemesi yapılmalı.
Donatı alanlarının varlığı dışında nasıl ve kim tarafından kullanıldığına da ele alınmış olması olumludur.		Köyde temel donatılar dışında köy mekânını daha yaşanır hale getirecek küçük ayrıntılar da önemlidir. (otobüs durağına konan bir gölgelik ve bank bile bazen yaşamı kolaylaştırır) Çalışmada mülakatlar bu tür ayrıntılar için birçok ipucu vermektedir. Önerilerde Bunların dikkate alınması önerilir, ancak bazı önerilerin sadece bazı köyler için önemli olduğu unutulmamalı, her köy için genelleme yapmaktan kaçınılmalıdır.
Çoğunlukla köy halkının kahve, bahçe ve avlularda bir araya gelmesinin sosyal bağlar açısından yeterli olduğu kabul edilir, oysa halkın karar verme gücünün geliştirilmesi için herkesin bir arada olabileceği mekânlar olmalıdır. Köylerde ortak mekânların ayrıntılı şekilde çalışılmış olması olumludur.		Önerilerde de ortak mekânı bir donatı olarak sağlamanın ötesinde; kullanım şeklinin de ayrıntılı olarak tartışılması gerekir; Kim kullanacak? Nasıl daha kullanışlı hale getirilir? Herkes için nasıl erişilebilir hale gelir? Hangi mevsimlerde kullanılabilir, köyün neresinde olmalı, ne kadar kapalı ve açık alanı olmalı, bakım ve onarımı nasıl sağlanacak gibi konular ele alınmalıdır.
Köylerde kadınların var olan ortak mekânları kullanma açısından sorunlarına dikkat çekilmiş olması çalışmanın olumlu taraflarından biridir. (köy odası, kahve, camilerin erkek mekânları olması, kadınların evler ve bahçelerde ancak bir araya gelmesi)		Kadınların ev dışında bir araya gelme mekânları varsa geliştirilmelidir. Bunlar çok basit düzenlemelerle daha konforlu hale getirilebilir; Ortak fırınların etrafında bekleme yerleri, çamaşırhanelerde küçük mutfak köşeleri ve çocuk parkları, köy içinde veya yakın çevresinde manzaralı seyir alanlarına konacak banklar ve gölgelikler, varsa büyük ağaç altlarına konacak piknik masaları kadınların evlerdeki toplanmalarını dışarı taşıyacaktır. Yine bu önerilerin de her köy için anlamlı olup olmadığı dikkate alınmalıdır.
Evlerin bahçe ve avlularının sadece sosyal açıdan bir araya gelinen yerler değil, üretim yapma imkânı da sağladığının vurgulanması olumludur.		Köyde ev ihtiyacı veya satış için yapılan üretim, ya da fason üretim için atölye benzeri bir alan olması insanları bir araya getirecektir.

Ortak depolama alanlarının vurgulanması olumludur.		Okul bahçelerinde okul dışı zamanlarda çocukların ve gençlerin oyun ve spor faaliyetleri için kullanılacak şekilde düzenleme yapılması önerilebilir.
		Servis araçlarının uzak mahallelere ulaşımını sağlayacak ana akslar belirlenmeli ve çamur önleyecek malzemelerle kaplanmalıdır.
		Ortak depolama alanlarının nasıl kullanılacağı, nerede olacağı konusu ele alınmalıdır.
		Ulaşım açısından bakıldığında yerleşmeler içerisinde ana ulaşım akslarının belirlenmesi gerekir.
		Normdan daha çok performans tanımları yapılmalı. Norm belirleme mevcut sistemin bir aracıdır.
		Paketler arası ilişki göz önüne alındığında, hiç saha çalışması, haritalandırma olmasaydı normlar yine belirlenemez miydi? Raporda bu işlenmelidir.
		Nüfus büyüklükleri ve en yakın ilçe merkezi mesafesi soruları önemlidir. Eğitim ve sağlık en sorunlu alanlar olarak öne çıkıyor. Mobil sağlık hizmeti, gezici araç şeklinde hizmetler düşünülebilir mi?
		Mülakat formları revize edilmeli, haberleşme sorgulanabilir, mekâna yansıyor mu diye.
		Temalar genellendirilip detaylandırılmadan çalışmaya devam etmek için hangi başlıklara cevap aramız şeklinde değerlendirmemiz gerekir.

5.2.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması (Normlar) Geliştirilmesine Yönelik Açıklama ve Öneriler

Tablo 5. İDA 4.1. Kırsal Yerleşme Planlaması (normlar) geliştirilmesine yönelik öneriler

Konular	Öneri
Norm	En büyük risk 6360 sayılı yasa, Bakanlık İmar Mevzuatındaki standartlar tablosuna "Kırsal Yerleşmeler" sütununun açılmasını sağlamak en pratik yoldur. Aksi halde tüm kırsal 0 – 45000 nüfus aralığındaki standartlara tabi olacaktır.
	Donatılar konusunda pratik şemaların hazırlanması gerekir
	Kamu hizmetlerinin tesisinde alan yeterliği dışında erişilebilirlik kavramı da önemlidir. Bu çerçevede esnek bir norm ve standart belirlenmesi yapılmalıdır.
	Köyde temel donatılar dışında köy mekânını daha yaşanır hale getirecek küçük ayrıntılar da önemlidir. (otobüs durağına konan bir gölgelik ve bank bile bazen yaşamı kolaylaştırır) Çalışmada mülakatlar bu tür ayrıntılar için birçok ipucu vermektedir. Önerilerde Bunların dikkate alınması önerilir, ancak bazı önerilerin sadece bazı köyler için önemli olduğu unutulmamalı, her köy için genelleme yapmaktan kaçınılmalıdır.
	Önerilerde de ortak mekânı bir donatı olarak sağlamanın ötesinde; kullanım şeklinin de ayrıntılı olarak tartışılması gerekir; Kim kullanılacak? Nasıl daha kullanışlı hale getirilir? Herkes için nasıl erişilebilir hale gelir? Hangi mevsimlerde kullanılabilir, köyün neresinde olmalı, ne kadar kapalı ve açık alanı olmalı, bakım ve onarımı nasıl sağlanacak gibi konular ele alınmalıdır.
	Kadınların ev dışında bir araya gelme mekânları varsa geliştirilmelidir. Bunlar çok basit düzenlemelerle daha konforlu hale getirilebilir; Ortak fırınların etrafında bekleme yerleri, çamaşırhanelerde küçük mutfak köşeleri ve çocuk parkları, köy içinde veya yakın çevresinde manzaralı seyir alanlarına konacak banklar ve gölgelikler, varsa büyük ağaç altlarına konacak piknik masaları kadınların evlerdeki toplanmalarını dışarı taşıyacaktır. Yine bu önerilerin de her köy için anlamlı olup olmadığı dikkate alınmalıdır.
	Köyde ev ihtiyacı veya satış için yapılan üretim, ya da fason üretim için atölye benzeri bir alan olması insanları bir araya getirecektir.
	Okul bahçelerinde okul dışı zamanlarda çocukların ve gençlerin oyun ve spor faaliyetleri için kullanılacak şekilde düzenleme yapılması önerilebilir.
	Servis araçlarının uzak mahallelere ulaşımını sağlayacak ana akslar belirlenmeli ve çamur önleyecek malzemelerle kaplanmalıdır.
	Ortak depolama alanlarının nasıl kullanılacağı, nerede olacağı konusu ele alınmalıdır.
	Ulaşım açısından bakıldığında yerleşmeler içerisinde ana ulaşım akslarının belirlenmesi gerekir.
	Normdan daha çok performans tanımları yapılmalı. Norm belirleme mevcut sistemin bir aracıdır.
	Nüfus büyüklükleri ve en yakın ilçe merkezi mesafesi soruları önemlidir. Eğitim ve sağlık en sorunlu alanlar olarak öne çıkıyor. Mobil sağlık hizmeti, gezici araç şeklinde hizmetler düşünülebilir mi?
	Temalar genellendirilip detaylandırılmadan çalışmaya devam etmek için hangi başlıklara cevap aramız şeklinde değerlendirmemiz gerekir.
Dil-Yazım	Paketler arası ilişki göz önüne alındığında, hiç saha çalışması, haritalandırma olmasaydı normlar yine belirlenemez miydi? Raporda bu işlenmelidir.
	Mülakat formları revize edilmeli, haberleşme sorgulanabilir, mekâna yansıyor mu diye.

6. DEĞERLENDİRME

Çalıştay çıktılarının elde edilmesinden sonraki süreçte görünen, katılan uzmanların kendi uzmanlık alanları ve bilgi birikimine dayalı olarak iş paketi üzerinde çok farklı düzey ve kapsamda eleştiriler ve katkılar yaptığı şeklindedir.

Bazı eleştirilerin çalıştayda tartışmaya açılan iş paketine ilişkin kullanılan yöntem ve kapsam açısından tüm araştırmayı yeni baştan kurgulayarak ele almayı gerektiren radikal değişiklik önermelerine yol açacak boyutları olduğu görülmüştür. Bu bağlamdaki değerlendirmelerin KOKAP projesinin amaç, kapsam ve süresi açısından yapılamayacağı proje ekibi tarafından değerlendirilmektedir.

Diğer yandan verilen katkıların önemli bir bölümünün proje sürecinde mutlaka göz önünde bulundurulması ve İDA 4.1. iş paketi açısından dikkate alınması gereken, KOKAP projesini geliştirici eleştiriler olduğu yönündedir. Bu tür eleştiri ve katkıların proje süresinin ve olanaklarının elverdiği ölçüde mutlak göz önünde bulundurularak KOKAP projesinde değerlendirilmesi yapılacaktır.

Bu bağlamda çalıştaya konu olan üzerinde görüş bildirilen, İDA 4.1. İş paketi çalıştay sonuçları da, iş paketi yürütücü ve araştırmacılarınca incelenmiş ve bunlara ilişkin değerlendirmeler aşağıda verilmiştir.

6.1 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlamasına (Planlama Süreci: Sistem/Uygulama/Araçlar) Yönelik Çalıştay Çıktılarının Değerlendirilmesi

06.02.2014 Günü saat 10.00'da İDA 4.1.İş Paketinde Kırsal Alan Planlamasına (Planlama süreci: sistem/uygulama/araçlar) yönelik yapılan sunum sonucu aynı gün saat 13.30'da Çalıştay Katılımcıları tarafından yapılan değerlendirmeler, eleştiriler ve katkılar, 07.02.2014 Günü saat 10.00'da yapılan değerlendirme toplantısı ile tarafımıza aktarıldı. İDA 4.1. İş Paketi ile ilgili olarak tarafımıza aktarılan bu bildirimler ile ilgili görüşlerimiz aşağıda aktarılmaktadır.

Eleştiri: Öneri Planlama Modeli yeni kurumlar, kurullar vb. önermesi nedeniyle mevcut bürokratik işleyişi artıracaktır.

Yanıt: KOKAP kapsamında oluşturulan model, çok başlı olan mevcut sistemi kır kent bütünlüğü içinde tek başlı, katılımcı bir sistem olarak önermektedir. Bu sistem kendi bünyesinde bürokratik bir işleyiş doğal olarak doğuracaktır ancak planlamadan sorumlu olan kurumları azaltarak planlama ile ilgili işlemleri, bir anlamda bürokrasiyi azaltacaktır.

Türkiye'de mevcutta planlama kurumlarının (plan hazırlayan ve onaylayan);
-yetki alanları ile idari bölümlenmeler birbirleriyle örtüşmemesi,

-kurumların yukarıdan aşağıya hiyerarşik örgütlenmesi, yalnızca kamuda stratejik düşünme ve karar alma yeteneğini kısıtlamakla kalmaması, toplum için de katılımı anlamsızlaştırması,
-genelde merkezi ve yerel kurumların, özelde kırsal alanlardan sorumlu il özel idarelerinin illerin tamamının planlanmasında öncülük yapabilmesi için gerekli kurumsal, hukuksal ve kapasite sorunlarının olması gibi yapısal ve sistematik sorunlar bulunmaktadır.

Tüm yapısal ve sistematik sorunlara karşın farkındalık yaratmak/ farkındalığı yükseltmek zihinsel dönüşümün hızlandırılması, ortak karar almaya yönelik bilinç ve kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi açısından çok önemlidir. Bunun için öncelikle toplumda eğitim düzeylerinin iyileştirilmesi, yerel ve sektörel düzeyde stratejik planlama/ yönetim anlayışının geliştirilmesine yönelik uygulamaların özenle ve titizlikle teşvik edilmesi, katılımı kurumsallaştıracak ve yerel kamu-dışı kesimlerin katılımını güvence altına alacak araçların ve kuralların ortaya konması hayati önemdedir. Mevcut planlama sistemimizde alt ve üst kademe planlar farklı bakanlıklarının sorumluluğundadır. Eleştirilen bu durum nedeniyle KAMAG-KOKAP Projesinde tüm planlama kademelerinden esas olarak tek kurumun sorumlu olması benimsenmiştir.

Eleştiri: Kullanılan çok sayıda veri ve analizler, bulgularda ortaya çıkan önemli noktaların net görülmesini engellemektedir. (Kriterlerin neler olduğu listelense iyi olur)

Yanıt: Bu işlemler raporların yeniden gözden geçirilmesi ile daha anlaşılabilir hale gelecektir. Kaldı ki KOKAP projesi bir model oluşturma iddiasındadır ve diğer iş paketleri ve rehber niteliğindeki el kitapları ile projenin uygulama süreçlerini açıklamıştır.

Eleştiri: Raporda 'dil birliğinin' sağlanması gerekmektedir.

Yanıt: Bu konuya, rapor yeniden gözden geçirilirken dikkat edilecektir.

Eleştiri: Zaman kesitinin ele alınmamış olması ve analiz bulgularının nasıl kullanıldığı yeterince ifade edilmiyor (T).

Yanıt: KOKAP projesinde çalışmaya konu olan iş paketinde kullanılan veriler ve bu verilerin işlenmesinde kullanılan teknikler zaman sürecini içeren dinamik modeller değildir. Bu yönde bir teknik kullanabilmek için gerekli tüm değişkenler için zamana bağlı geriye dönük düzenli veri sağlanması gerekir. Ancak ülkemiz koşullarında özellikle kırsal yerleşme (özellikle köy bazında) bu tür veri elde etmek zaman, maliyet vb. açılardan mümkün gözükmemektedir. Bu nedenle KOKAP projesinde kolay elde edilebilen verilerle, bu konuda uzman kişilerin kolaylıkla yapabileceği analiz ve teknikler kullanılmıştır. Diğer yandan KOKAP projesinde kırsal planlama için önerilen yaklaşım sürekli bir gözden geçirmeyi ve katılımcı süreçleri içeren, eylem planları kullanan bir yaklaşımdır. Bu itibarla yaşayanların ihtiyaç ve taleplerine, değişime duyarlı bir yaklaşım olarak dinamiktir.

Zaman kesiti süreç içerisinde açıklanmıştır. Mevcut duruma ilişkin analiz bulgularının hangi teknikler kullanılarak değerlendirileceğine ilişkin ayrıntılı çalışma, İDA 4.1. raporu 5. Bölümde "planlamada katılımcı yaklaşım ve tekniklerin kullanım alanları" tablosunda verilmiştir. Mevcut duruma yönelik analizlerin, Katılımcı Etki Yol Analizi, Katılımcı Kırsal Değerlendirme, Stratejik Yönetim Süreci, Ağ Analizi /Ağ Diyagramları / Ağ Haritaları, Anahtar Kişilerle Görüşme, Beyin fırtınası, Boyutsal Analiz (5N 1 K), CRAWFORD SLIP Metodu vb. ile durum analizi, vizyon

oluşturma ve eyleme geçiş aşamalarında değerlendirmelerinin yapılabileceği belirtilmiştir. Örnek plan çalışmasında da bulguların değerlendirilmesi örneklendirilmiştir.

Eleştiri: Düzenleyici Planlama Sistemi ile Stratejik Mekânsal Planlama Yaklaşımı arasında ikilem yaşıyor.

Yanıt: Ülke koşullarını gözetererek her iki yaklaşımın belirli özelliklerini içeren melez bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu düşünce bir yandan düzenleyici planlama sisteminin tek başına yeterli olmayacağı, ancak Ülkemiz açısından da terk edilmesi uygun olmayacak özellikleri barındırıyor olması, diğer yandan stratejik mekansal planlama yaklaşımının da bütün özellikleri ile tek başına uygulanmasının Ülkemiz koşulları açısından sorunlar çıkarabileceği görüşünden kaynaklanmıştır.

KAMAG-KOKAP projesinin bir anlamda geleneksel planlama yaklaşımı ile ele alınan imar planlamanın yerine stratejik planlama yaklaşımı ile ele alınan mekânsal planlamayı koyduğu söylenebilir.

Eleştiri: SMP sistemine uygun model arayışı var, ancak performans kriterleri DPS' ye göre yapılmış.

Yanıt: Bu eleştirinin yanıtı bir üst eleştiriye verilen yanıtla kısaca açıklanmıştır.

Eleştiri: Önerilen planlama modelinin başlangıçta belirlenen hangi araştırma sorularına cevap verebildiği net değildir.

Yanıt: KOKAP projesi kendi içinde tutarlı ve bütünlük arz eden bir anlayışla Ülkemiz koşullarında kırsal alanların koruma odaklı bir anlayışla planlanmasına model oluşturmak amacıyla kurgulanmış ve gerçekleştirilmiştir. Tartışmaya açılan iş paketi KOKAP'ın 9 temel alt araştırma başlığından biridir. Bu yöndeki eleştiri ancak tüm süreçlerin ve iş paketlerinin (alt araştırmaların) sağlıklı değerlendirilmesi ile yanıt bulabilir.

Öneri planlama sistemi, tek yetkililik/ sorumluluk, çok boyutluluk, çok disiplinlilik, ortak gelecek kurma, bütünlük kademelenme, toplum yararı, sürdürülebilirlik, hakçalık, verimlilik, etkililik, süreç tasarımı, bilgi temellilik, yerel kimlik, planlama normlarında esneklik gibi planlama ilkelerini benimsemektedir.

Eleştiri: Önerilen model planlamadaki hiyerarşik sistemi ele alıyor, yatay ilişkiler yeterince net ifade edilmemiş.

Yanıt: Bu eleştirinin sonrasında, planlama hiyerarşisinin ifade edildiği şematik/grafik gösterimlerde bunun yer aldığı, ancak sözlü anlatımlarda yeterli ağırlıkta üzerinde vurgu yapılmadığı anlaşılmıştır. Ancak diğer yandan öneri planlama hiyerarşisi içinde Ülke, bölge vb. gibi üst kademe plan ve bunların sistematığının KOKAP projesi içerisinde ayrıntılandırılmasında temkinli davranılmıştır.

Ayrıca önerilen planlama sistemi; planlama ilkelerinin uygulandığı, mekânın ülke ölçeğinden köy ölçeğine dek ardışık ve kademeli birliktelik içinde geliştirilen bir bütünlük taşıdığı bir sistemdir. Öneri planlama sisteminde, dikeyde yönetim ve karar alma süreçlerini, yatayda

sektörel uygulamaları, ekonomik ve sosyal aktivitelerin dağılımının eşgüdümlemesini içeren bir hiyerarşi ile kurgulanmıştır. Bu hiyerarşi ve ilişkiler; Şekil 1'deki şemada özetlenmiş, İDA 4.1 Paketi 5. Bölümde detaylı olarak ifade edilmiştir.

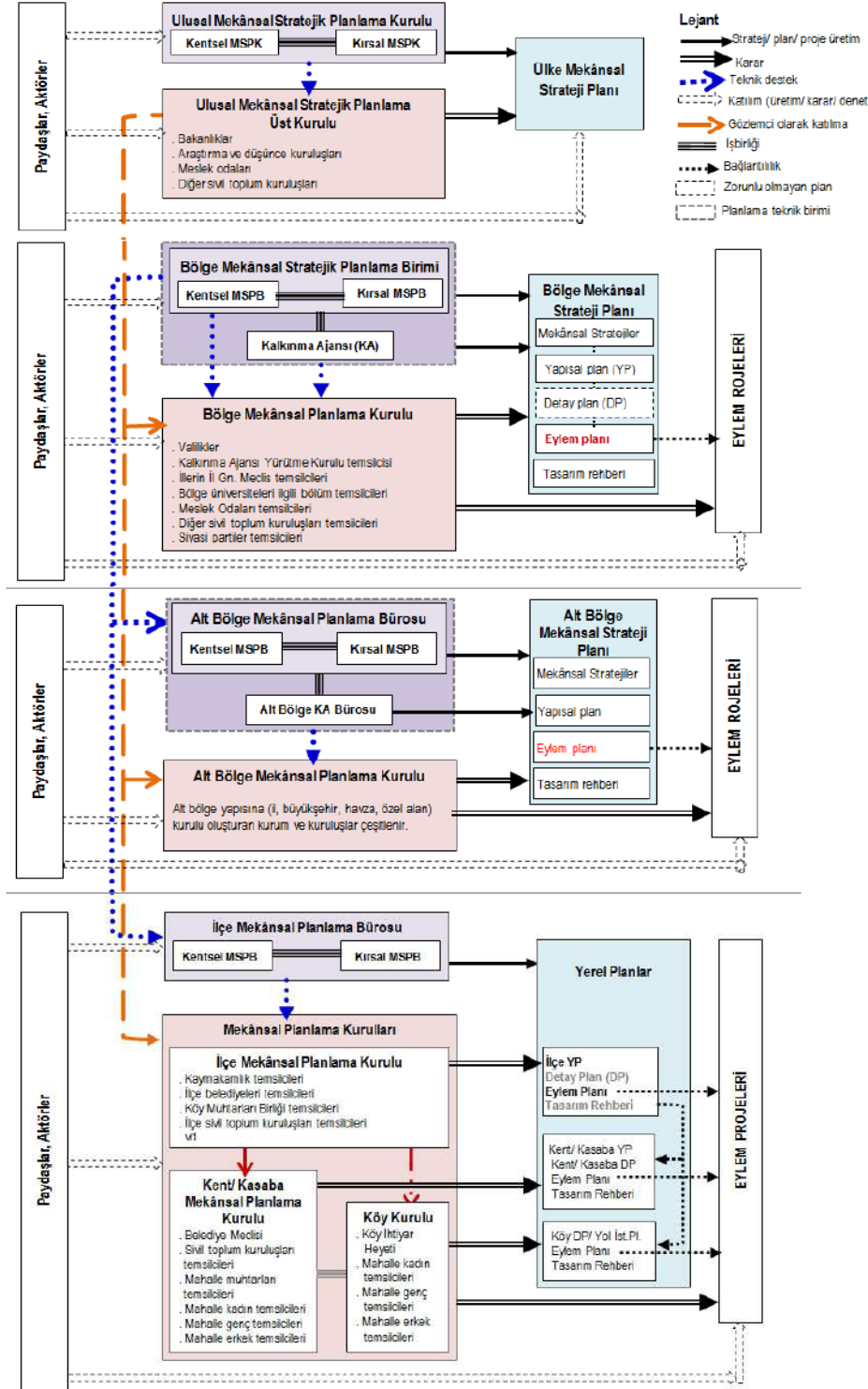
Eleştiri: Üç ayrı 'kırsal' kavramı var: 'Kırsal Planlama', 'Kırsal Alan Planlaması', 'Kırsal Yerleşmeler Planlaması'. Kavramsal netlik sağlanmalı.

Yanıt: Bu konuya rapor yeniden gözden geçirilirken dikkat edilecektir. Bu eleştiri çerçevesinde KOKAP projesinde “Kırsal Alan Planlaması” kavramının kullanılması yönünde görüş birliği oluşmuştur.

Eleştiri: Örneklem belirlenmesinde 4 büyükşehir seçilmiş olması köylerin yasal statülerini etkilemesi bakımından sorun olabilir. (6360 sayılı yasa)

Yanıt: KOKAP projesinin başlangıcında Trabzon kenti büyükşehir değilken yapılan yasal düzenleme ile statüsü değişmiştir. Bu açıdan projenin yeniden gözden geçirilmesi ve oluşan yeni durumlar açısından da bir açılım ve öneri getirmesi beklentisi oluşmuştur. Bu projenin külfetini arttırmakla birlikte proje grubunun istemi dışında oluşmuştur.

Örneklem belirlenmesi sırasında “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (6360-06.12.2012)” kabul edilmemişti. Ancak Yasa kabul edildikten sonra, yapılan çalışmalar ve değerlendirmelerde yasal statüleri mahalle olan köyler için sorun oluşturabilecek olması proje ekibini de düşündürdü. Uygulamada herhangi bir sorun oluşmadı. Planlama sisteminde bu durum değerlendirilecektir. Bu yasayla ilgili içerik incelenerek, çalışmada bu yasanın ne gibi bağlayıcı hükümler içerdiği ve yaptırımlarının yönetsel boyutunun neler olacağını irdelemesi yapılacaktır.



Şekil 1: Öneri plan kademeleri, kurumsal yapı ve ilişkiler

Eleştiri: Modelde kullanılan 'Ulusal Mekânsal' ve 'Ülke Mekânsal' kavramlarından ne anlaşılması gerektiği belli değil.

Yanıt: KOKAP projesinde planlama sistemi açısından zaman zaman aynı anlama gelecek kavramlar olarak kullanılmış olup eleştiri sonrasında bu ve benzer nitelikteki kavramlar olabildiğince gözden geçirilecektir.

Ülke Mekânsal Strateji Planı (ÜMSP) Plan, ulaşımdan enerji gereksiniminin sağlanmasına, sanayi yığılmalarından, bölgeler arası eşitsizliklerin giderilmesine, ülke mekân organizasyonundan doğal ve tarihi çevreye, küresel iklim değişikliği ve ülkenin çölleşme riskinden, doğal afetler ve deprem riskiyle baş edebilmeye, ülke ölçeğinden yerel ölçeğe kadar planlama kurumuna, konuttan tasarıma, kısacası tüm sektörlerde ve konularda ülkenin gelecek vizyonu ile örtüşen, birbirini bütünleyen, genel ve mekâna (kentsel ve kırsal alanlara) referanslı stratejilerden oluşan, Ülke Mekânsal Yapısal Plan Şeması ile bütünleşen plandır. Mekânsal Yapısal Plan Şeması, ülke ölçeğinde geliştirilen stratejilerin 1/1000000-1/2500000 ölçekli haritalar üzerinde mekânsallaştırıldığı, soyut ve güçlü grafik anlatım diline sahip çizili belgedir. Plan coğrafyası, tüm ülkedir.

Ulusal Mekansal Strateji Planlama Kurulu (ÜMSPK) ise disiplinler arası uzman bir kadroya sahip, sürekliliği olan bir kurumdur. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ya da Kalkınma Bakanlığı bünyesinde yer alır. Ulusal Mekânsal Planlama Üst Kurulunun sekretaryasını üstlenir, idari ve teknik altyapısını oluşturur. Üst Kurul adına Bölge Mekânsal Planlama Kurulu toplantılarına gözlemci olarak katılır. Kurul planlama çalışmalarında, uzmanlık konularında, gerek gördüğünde, uygun nitelikte kişilerden/ kuruluşlardan hizmet alımı yapabilir.

Eleştiri: Planlama Modelinde yer verilen İlçe Kademesi, gerçekçi değil. Yönetimsel bir kademenin, planlama alanı olarak belirlenmesi alan bütünlüğünü sağlamaz.

Yanıt: Ülkemizdeki idari yapılanma ile tutarlı bir çerçeve çizilmiştir. Ancak planlama alanının bütünlüğü açısından ilçenin eleştirilmesinin haklı yönü vardır. Bu çerçevede bütünlük gösteren alanlar için birden çok ilçenin bir araya gelebileceği KOKAP projesinde önerilmiştir.

İlçe Yapısal Planı (İYP) Doğal ve kültürel değerlerin geliştirilmesi/ korunması temelinde, üst ölçeklerinden gelen mekânsal stratejileri ilçenin gelişme vizyonu ile bütünlük içinde ele alan, ilçenin kentsel ve kırsal alanlarında yaşayan nüfusun refahına yönelik mekânsal düzenlemelerin, toplumsal ve ekonomik yapı dönüşümlerinin bütünleşik olarak gerçekleştirilmelerine ve bu dönüşümleri destekleyecek uygun teknik altyapı ağlarının geliştirilmelerine yönelik mekânsallaştırılmış stratejileri ve bu stratejilere ilişkin eylemleri içeren, bir rapor ve mekânsal yapısal plan ile bütünleşen plandır. Ölçeği ilçenin büyüklüğüne göre 1/50 000- 1/25 000 olabilir. Beşer ve onar yıllık zaman dilimleri göz önüne alınarak hazırlanan plan, sürekli ve dinamik bir yapıya sahiptir. Plan önce ilçe planlama kurulu sonra da bir üst kademe (il/ büyükşehir/ havza/ ...alt bölge) mekânsal planlama kurulu tarafından onaylanır.

Planlamada kırsal alanların çeşitliliğini ve bölgelere göre farklılaşan koşullarını göz önünde bulunduran bir yaklaşım benimsenmiş, bu amaçla kırsal yerleşmeler ulusal ve il düzeyinde sınıflanmıştır. İDA 2.2'nin ürünü olan bu sınıflamaların ilki her kademedeki, ikincisi ise il ve ilçe ölçeğindeki planlama politikaların ve normların ile bütünleştirilmiştir.

Eleştiri: Alan çalışmasında izlenen çok detaylı analiz sürecini, Bakanlığın kısıtlı personel imkânıyla gerçekleştirmesi çok zor görünüyor.

Yanıt: Bu tür analizleri mevcut yapıdaki Bakanlık personeli yapmayacaktır. KOKAP önerdiği planlama modelinde planları kimin yapacağını, Bakanlığın buradaki görev ve sorumluluğunun ne olacağını genel olarak tanımlamıştır. Ancak bu yöndeki düzenlemeler çok daha geniş

kapsamlı katılım ve ayrıntılı çalışmalarla belirlenmesi gereken süreç ve kararlardır. Ayrıca Bakanlığın bu konuda çalışmalar gerçekleştireceği ve yeterli eleman desteği alacağı öngörülmektedir.

Eleştiri: Projenin adı; kırsal alan planlarına yönelik çalışmaların planlama çalışmalarına entegre edilmesi gibi bir yaklaşım getirebilirdi.

Yanıt: Bu KOKAP projesi açısından arzu edilmeyen bir durumdur. KOKAP kırsal alan planlamasını kır ve kent bütünlüğünde, çok daha geniş kapsamlı ve bütüncül bir planlama problemi olarak ele almaktadır.

Proje başlığı, kırsal yerleşik alan sınırları dışındaki alanları da kapsayacak şekilde Kırsal Alan olarak belirlenmiştir. Projenin adında herhangi bir değişiklik düşünülmemektedir

Eleştiri: Yerleşmeler özelinde elde edilen çok detaylı verilerin değerlendirilmesi proje ekibinin yapabileceği bir iş. Dışarıdan birisinin bu verileri pratik sonuçlara formüle etmesi çok zor.

Yanıt: KOKAP projesi ile kırsal alanlara ilişkin planlama faaliyeti kamusal bir faaliyet niteliği kazanmakta ve böyle önerilmektedir. Bu eleştirinin ortaya koyduğu yaklaşımla Ülkemizdeki bütün planlama faaliyetlerinin Akademik çevrelerce yapılması gerekirdi ki böyle bir şey söz konusu değildir. Dolayısıyla yerleşmeyi iyi tanıyan, uygulamadan gelen deneyimleri plana aktaran, bunu katılımcı bir yöntemle yine KOKAP kapsamında tanımlanmış ilkelerle yapan uzmanlar olacaktır.

KOKAP projesi bu çalışmaların kolay yürütülmesi açısından el kitaplarını proje çıktısı olarak hazırlamaktadır. KOKAP projesinin nihai çıktıları olabilecek tasarım rehberleri, el kitapçıkları ve yönetici özeti yardımıyla elde edilen verilerin dışarıdan bir kişi tarafından anlaşılması daha kolay ve açık bir hale gelebilecektir.

6.2 İDA 4.1 Kırsal Yerleşme Planlaması (Normlar) Yönelik Çalıştay Çıktılarının Değerlendirilmesi

Eleştiri: Normlarda köy odası kavramı netleşmeli.

Yanıt: Köy odası ya da köy konağı adı ne olarak belirtilirse belirtilsin, bu mekân sosyal açıdan, toplumsal bütünleşme ve bir arada yaşamının gereği olarak her köyde düşünülmesi ve önerilmesi gereken bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu mekân köyün ortak sorunlarını çözmek, gelenekleri, inançları yaşatmak, dinlenmek, eğlenmek, yemek, adak, kurban, düğün, nişan vb. birçok amaçla gidilen ve kullanılan bir mekân olmaktadır.

Köy odası veya bu amaçla önerilecek mekânların çay servisi yapılabilmesine olanak vermesi mutlak istenen bir özelliktir. Bunun dışında talep edilen kullanım seçenekleri, bu alanın konaklama imkânı dışında bira arada veya gruplar şeklinde, aynı anda veya farklı zamanlarda birçok faaliyetin yürütülebilmesine olanak verecek esneklikte olması gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte özellikle şenlik, düğün, nişan, kına gecesi, vb. gibi birçok etkinlik için yemek yapılabilecek bir mutfağa da sahip olması gerektiği vurgulanmalıdır.

Eleştiri: En büyük risk 6360 sayılı yasa, Bakanlık İmar Mevzuatındaki standartlar tablosuna “Kırsal Yerleşmeler” sütununun açılmasını sağlamak en pratik yoldur. Aksi halde tüm kırsal 0-45.000 nüfus aralığındaki standartlara tabi olacaktır.

Yanıt: KOKAP projesinde norm ve standart belirleme açısından yaklaşım, mevcut İmar yasa ve yönetmeliklerinde kentsel yerleşmeler için önerildiği biçime benzer şekilde tüm Ülke kırsal alanlarına uygulanabilecek standart oluşturma çabasından çok her yörenin kendine has özelliklerinden kaynaklı belli ilke ve normların, standartların oluşturulmasının sağlanması şeklindedir. Bu bağlamda ortaya çıkartılan norm ve standartların ilgili mevzuat içinde yer alması da düşünülerek önerilmektedir.

Bu öneri proje ekibince de yerinde görülmüştür. Bakanlık yetkililerinin gerekli düzeltme için tekliflerinin olacağını düşünüyoruz.

Eleştiri: Standart belirleme kaygısı alandaki özgün değerler açısından risk içerebilir.

Yanıt: Norm çalışmalarında kesin-net standart belirleme kaygısından ziyade, benzer nitelikli yerleşmeler açısından değerlendirmede-düzenlemede kolaylık sağlayacak ilkelerin net olarak ifade edilmesi ön plandadır. Bu ilkeler ortaya konulurken standartlar kendiliğinden çıkabilir ve ilerisi için öngörülerde ve farklı çalışmalarda katkı sağlayabilir. İçerik analizi için, nitel çalışma yöntemine uygun davranılarak, nedensellik aramaktan ziyade sunulanlar ile ihtiyaçlar arasında bağların kurulması için çaba sarf edilmiştir. Burada elde edilen bilgilerden her bir kullanım için doğrudan bir standart elde etmek mümkün olmamıştır. Bu nedenle bazı kullanımlar için yerleşme kullanım ilkeleri, bazı kullanımlar için ilkelerle birlikte aralıklar (Uzaklık, Büyüklük vb. gibi) elde edilebilecekken, bazı kullanımlar için ise kullanımın mimari çözümünden hareketle yapı ve alan büyüklükleri ile ilgili değerlere ulaşılabilmektedir. Belirlenen norm ve standartların yörelerin özgün özelliklerini göz ardı etmemesine dikkat edilmektedir.

Eleştiri: Donatılar konusunda pratik şemaların hazırlanması gerekir.

Yanıt: Bu konuya ilişkin çalışma kapsamında aslında tablolar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Derinlemesine görüşmeler sonrasında ortaya çıkan (A1...A25 içeren) başlıklarda her birinin gereksinimlerine yönelik bilgiler için temalar oluşturulmuş, bu temalar dikkate alınarak ikinci bir matris oluşturulmuştur. Her bir görüşme yerleşmenin İDA 2.2 kapsamında belirlenen kırsal sınıflamaya göre (kentsel, kentsel-kırsal, kırsal, kırsal-derin kırsal ve derin kırsal) hangi sınıfta yer aldığı, köy nüfusu, görüşülen kişinin cinsiyeti ve yaşı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Tablolaştırma görüşme formunda belirtilen A1-Köy Konağı/Köy Odası, A2-Konut ve yakın yaşam çevresi vb. gibi başlıklarda yapılmıştır. Daha sonraki adımda ise görüşme bulgularından elde edilen temalar ve kodlar çerçevesinde yeni bir tablo oluşturulmuştur. Bu matriste de yukarıda belirtilen her bir sınıflama için, yine görüşme metinlerinden belirlenen kavramlar (temalar ve kodlar) çerçevesinde dile getirilen konular tablo metnine konulmuştur. Ve bunun üzerinden seçilen kırsal alanlar için planlamaya ve tasarıma temel olacak ilkesel özellikler belirlenmeye çalışılmıştır.

Norm ve standartlar açısından elde edilen araştırma bulguları ve elde edilen sonuçlar hem araştırma raporlarında, hem de ilgili ortamlarda uygun anlatım yöntem ve teknikleri ile sunularak iletilecektir.

Eleştiri: Kamu hizmetlerinin tesisinde alan yeterliği dışında erişilebilirlik kavramı da önemlidir. Bu çerçevede esnek bir norm ve standart belirlemesi yapılmalı.

Yanıt: Erişebilirlik kırsal donatı alanlarının belirlenmesindeki en önemli parametrelerden biridir. Bu nedenle özellikle eğitim, sağlık vb. gibi kamu hizmet alanları ile ilgili erişebilirlik özellikleri dikkate alınmaktadır.

Kamu hizmet tesislerinin değerlendirmesi, kamusal alanlarda yapılan etkinlikler ve sıklıkları (cami, kahve, sokak, okul), kamusal alanların ihtiyacı karşılaması, bina kalitesi, personel eksikliği ve erişim bakımından değerlendirilmiştir. Erişilebilirlik kavramı bakımından esnek bir norm belirlenmemiştir. Yerleşmelerin büyüklüğüne göre değiştiği görülmüştür.

Eleştiri: Köyde temel donatılar dışında köy mekânını daha yaşanır hale getirecek küçük ayrıntılar da önemlidir. (otobüs durağına konan bir gölgelik ve bank bile bazen yaşamı kolaylaştırır).

Yanıt: Önemli olan bu konu ile ilgili KOKAP projesi kapsamında kırsal alanlarda yapılan mülakatlarda yaşayanların dile getirdikleri istek ve sorunlar çerçevesinde açıklamalarla sınırlı kalmıştır. Kamusal kullanım alanları ile ilgili bu tür konular ancak eylem projeleri veya tasarım projeleri çerçevesinde gündeme gelebilecektir.

Temel donatılar dışındaki ayrıntılara norm tablolarında 'diğer' başlığı altında yer verilmesi düşünülmüştür. Planlama çalışmaları sırasında, yerinde yapılacak görüşmeler ve incelemelerle eksikliği tespit edilen ayrıntılara yönelik uygulamalar yapılabilecektir. Çok fazla detay içeren konuların norm şeklinde değerlendirilmesine hem süre kısıtı, hem de yerleşme sayısından dolayı ayrıntılı olarak değinilmeyecektir.

Eleştiri: Çalışmada mülakatlar bu tür ayrıntılar için birçok ipucu vermektedir. Önerilerde Bunların dikkate alınması önerilir, ancak bazı önerilerin sadece bazı köyler için önemli olduğu unutulmamalı, her köy için genelleme yapmaktan kaçınılmalıdır. Önerilerde de ortak mekânı bir donatı olarak sağlamanın ötesinde; kullanım şeklinin de ayrıntılı olarak tartışılması gerekir;

Kim kullanacak? Nasıl daha kullanışlı hale getirilir? Herkes için nasıl erişilebilir hale gelir? Hangi mevsimlerde kullanılabilir, köyün neresinde olmalı, ne kadar kapalı ve açık alanı olmalı, bakım ve onarımı nasıl sağlanacak gibi konular ele alınmalıdır.

Yanıt: Bu eleştiri norm ve standart çalışmalarında bulunan araştırmacılarında katıldığı ve çözüm için üzerinde düşündüğü bir konudur. Bu yöndeki öneriler proje kapsamı çerçevesinde olabildiğince gözetilecektir. Her mülakat ve köy için önem taşıyan gereksinimler ayrıntılı hazırlanan norm raporunda değerlendirilmiştir.

Eleştiri: Kadınların ev dışında bir araya gelme mekânları varsa geliştirilmelidir. Bunlar çok basit düzenlemelerle daha konforlu hale getirilebilir;

Ortak fırınların etrafında bekleme yerleri, çamaşırhanelerde küçük mutfak köşeleri ve çocuk parkları, köy içinde veya yakın çevresinde manzaralı seyir alanlarına konacak banklar ve gölgelikler, varsa büyük ağaç altlarına konacak piknik masaları kadınların evlerdeki toplanmalarını dışarı taşıyacaktır. Yine bu önerilerin de her köy için anlamlı olup olmadığı dikkate alınmalıdır. Köyde ev ihtiyacı veya satış için yapılan üretim, ya da fason üretim için

atölye benzeri bir alan olması insanları bir araya getirecektir.

Yanıt: Bu türden ayrıntılı mekansal düzenlemeler, eylem planlarında eylem konusuna bağlı olarak belirleneceği gibi, mekan tasarımı düzeyinde ele alınabilecek konulardır. KOKAP araştırmacıları da yukarıdaki benzer düşüncelere sahiptir. Bu tür düzenlemelerin mekansal olarak önerilebilmesi plan ölçeği açısından kısıtlıdır. Ancak plan notları ve ilkeler açısından önermelerde bulunulabilmektedir. Yine plan ölçeği gereği kırsal alanlar geneli için yapılacak standart önerisi açısından da bu tür alanları yukarıdaki ayrıntıda önermek mümkün gözükmemektedir.

Mülakatların değerlendirilmesinde özellikle konut ve yakın yaşam çevresi başlığı altında kadınlara yönelik kullanım alanları ve ihtiyaçlar değerlendirilmiştir. İnsanların bir araya geldikleri mekânlara yönelik değerlendirmeler de boş zaman etkinlik alanları başlığı altında boş zamanlarınızda neler yaparsınız, nereleri kullanırsınız, yeterli mi? gibi sorularla ele alınmıştır. Pazar, semt pazarı, depo, bakım-onarım hizmetleri vb. kullanımlar da bu kapsamda norm değerlendirmesinde ele alınmıştır.

Eleştiri: Okul bahçelerinde okul dışı zamanlarda çocukların ve gençlerin oyun ve spor faaliyetleri için kullanılacak şekilde düzenleme yapılması önerilebilir. Servis araçlarının uzak mahallelere ulaşımını sağlayacak ana akslar belirlenmeli ve çamur önleyecek malzemelerle kaplanmalıdır.

Yanıt: Kırsal alanlarda önerilen donatı alanlarının esnek kullanıma olanak verecek şekilde ve çok amaçlı kullanılması düşünülmektedir. Ancak kamusal kullanımlardan sorumlu ilgili idareler ile bu alanların farklı zamanlarda da kullanılabilmesi yönünde işbirliğine gidilmesi gerekmektedir.

Okul bahçelerinde, okul dışı zamanlarda çocukların ve gençlerin oyun ve spor faaliyetleri için kullanılacak şekilde düzenleme yapılmasına ilişkin öneriler ve şu anki kullanımların değerlendirmesi de kamusal alanlar başlığı altında yapılmıştır. Bu tür mekânların kendiliğinden etkinlik alanı olarak kullanılma potansiyelleri oluşturduğu bilinmektedir. Servis araçlarına ilişkin düzenlemeler norm raporu içerisinde, eğitim başlığında, özellikle taşımalı eğitimin yapıldığı yerleşmelere ilişkin özel önlemlerle açıklanmıştır.

Eleştiri: Ortak depolama alanlarının nasıl kullanılacağı, nerede olacağı konusu ele alınmalıdır.

Yanıt: Bu türden alanlar yörelere ve üretim biçimlerine göre değişmektedir. Bu itibarla yöresel özellikler dikkate alınmakta, kullanıcılardan gelen istek ve talepler yer seçimi ve büyüklük açısından belirleyici olmaktadır.

Ortak depolama alanlarına ilişkin normlar tarımda ve hayvancılıkta (ve tür diğer üretimlerinizde) ürünü üretirken, pazarlarken, depolarken en çok ihtiyaç duyduğunuz hizmetler/ tesisler, memnuniyet ve sorunlar başlıklarıyla ele alınmıştır.

Eleştiri: Ulaşım açısından bakıldığında yerleşmeler içerisinde ana ulaşım akslarının belirlenmesi gerekir.

Yanıt: Planlama çalışmasında ulaşım konusu dikkate alınmaktadır. Ayrıca yerleşme özelinde öne çıkan ulaşım talep ve problemlerinin çözümü yönünde eylem projesi önerilmiş ise bu da yine dikkate alınmaktadır.

Yerleşmelerde ana ulaşım akslarının belirlenmesi için sadece norm çalışmalarında kullanılan mülakatlardan faydalanmak yeterli olmayacaktır. Bu konunun öneminin farkında olmakla birlikte yerleşme özelinde ve çevresiyle birlikte ele alınarak değerlendirmelerin yapılmasının daha yerinde olacağı düşünülmektedir.

Eleştiri: Normdan daha çok performans tanımları yapılmalı. Norm belirleme mevcut sistemin bir aracıdır.

Yanıt: Performans tanımları yapılması KOKAP kapsamında doğrudan ele alınmamıştır. Ancak performans tanımları dolaylı olarak norm değerlendirmelerinin içerisinde, yeterlilik temasında her başlık için değerlendirilmiştir.

Eleştiri: Paketler arası ilişki göz önüne alındığında, hiç saha çalışması, haritalandırma olmasaydı normlar yine belirlenemez miydi? Raporla bu işlenmelidir.

Yanıt: KOKAP araştırmacıları böyle bir belirlemenin eksik olacağını düşünmektedir. Projenin en başından beri her bir yerleşmenin yerel, özgün farklılıklarına vurgu yapılmış ve bu nedenle alanda belirlemeler yapma yoluna gidilmiştir.

Paketler arası ilişki göz önüne alındığında, hiç saha çalışması, haritalandırma olmasaydı normlar belirlenemezdi. Mekândan bağımsız, üst ölçekli yaklaşımlarla norm belirleme çabası, yerelin kendi özeline yönelik tespitlerin yapılabilmesini engelleyebilirdi. Raporla bu konunun vurgulanması yerinde olacaktır.

Eleştiri: Mülakat formları revize edilmeli, haberleşme sorgulanabilir, mekâna yansıyor mu diye.

Yanıt: KOKAP projesi sürecinde, mülakat formlarının yeniden revize edilerek haberleşmeye ilişkin sorgulama yapmak pratik olarak mümkün gözükmemektedir. Ancak yapılan mülakatlar çerçevesinde haberleşme başlığı özel olarak sorgulanmış bir başlık olup buna ilişkin ortaya çıkan değerlendirmeler raporda yer almaktadır. Mülakat formunda doğrudan mekânla ilişkili sorgulamalar yapılmıştır.

Eleştiri: Temalar genellendirilip detaylandırılmadan çalışmaya devam etmek için hangi başlıklara cevap aramamız şeklinde değerlendirmemiz gerekir.

Yanıt: Kırsal alanlara ilişkin norm ve standart belirleme çalışmasında kullanıcı tercihleri üzerinden gidilmiştir. Bu nedenle bir ön belirleme yapıp görüşmenin genel çerçevesi belirlenmiş, bu sorulara yanıtta görüşülen kişiler tamamen serbest bırakılmıştır. Açık uçlu mülakatlar sonunda verilen yanıtlar içerisinden temalar ortaya çıkmıştır. Görüşülen kişileri yönlendirmekten veya imarcı kent planlama pratiğinden gelen bir alışkanlıkla görüşülen kişileri belli bir çerçeve içinde tutmaktan özenle kaçınılmaya çalışılmıştır. Temalar sonuç raporunda genellendirilmiş ve cevap aranacak başlıklar ortaya konulmuştur.